

FINAVIA

2019

Vastuullisuus-
raportti

Finavia lyhyesti

Finavia on lentoasemayhtiö, joka johtaa ja kehittää 21 lentoasemaa eri puolilla Suomea. Palvelemme suomalaisia ja kansainvälisiä matkustajia, ja asiakkaitamme ovat lentoyhtiöt.

Tärkein tehtävämme on varmistaa, että matkustaminen Suomesta maailmalle ja maailmalta Suomeen on sujuvaa.

Kehittämällä lentoasemia ja sujuvia yhteyksiä luomme työpaikkoja ja tuemme Suomen kansainvälistä kilpailukykyä.

Kannamme vastuun toimintamme vaikutuksista ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan. Vastuullisuutemme ytimessä ovat turvallisuus, kestävä kehitys sekä saavutettavuus. Vastuullisuus muodostuu Finaviassa yksityiskohdista, joista jokainen on tärkeä.

Sisältö

VASTUULLISUUS FINAVIASSA	4	FINAVIAN YMPÄRISTÖTYÖ	43
Keskeiset tapahtumat	4	Finavian ilmasto-ohjelma	45
Lähestymistapamme vastuullisuuteen	5	Ympäristövastuun tavoitteet ja saavutukset	47
Vastuullisuustavoitteet	8	Ympäristöinvestoinnit	49
Sidosryhmäyhteistyö	10	Ympäristöluvut	50
FINAVIA LUO ARVOA	18	YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	51
Saavutettavuus	19	Helsinki-Vantaan vesienhallinta	53
Palvelut ja asiakaskokemus	20	Lentokonemelun hallinta	55
Vastuullinen ja kannattava kasvu	22	Kiitoteiden käyttö ja liikenteen jakautuminen	57
Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	25	Ympäristöpalaute	63
Finavia luo lisäarvoa osana yhteiskuntaa	30	Ilmanlaatu	65
TURVALLISUUS FINAVIASSA	32	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	66
FINAVIA TYÖNANTAJANA	34	Vesi- ja maaperäpäästöt	70
Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen		Jätteet	73
kehittäminen	37	GRI	74
Työhyvinvointi ja -turvallisuus	39	Raportointiperiaatteet	74
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	41	GRI-indeksi	77
		Olellaisuustaulukko	88

Finavian vuosikertomus 2019

Finavian vuoden 2019 vuosikertomus koostuu vuosikatsauksesta, vastuullisuusraportista, hallinnointi- ja palkitsemisraportista sekä tilinpäätöksestä, jotka julkaistaan erillisinä PDF-dokumenteina verkkosivuillamme.

www.finavia.fi

VUOSIKATSAUS

VASTUULLISUUS-
RAPORTTI

HALLINNOINTI- JA
PALKITSEMISSELVITYS

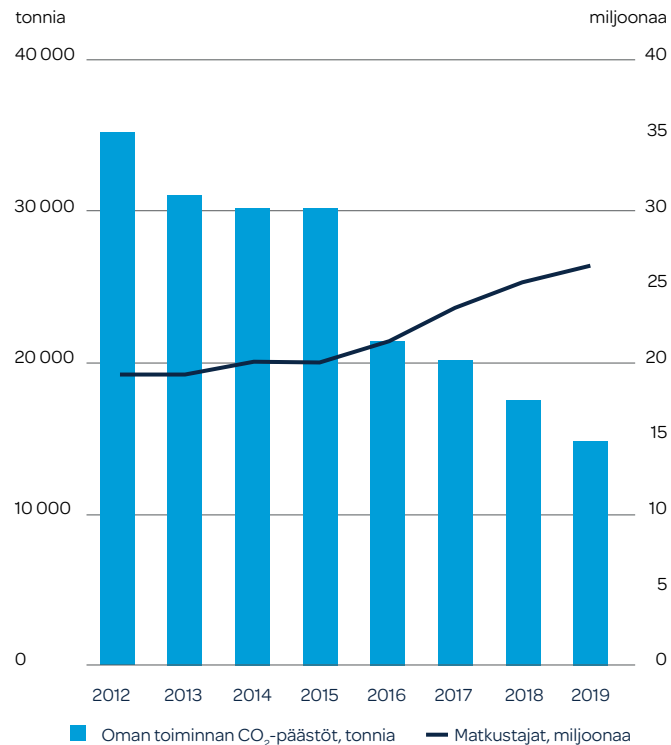

TILINPÄÄTÖS

Keskeiset tapahtumat 2019

Kaikki Finavian lentoasemat toimivat hiilineutraalisti vuonna 2019.

FINAVIAN OMAN TOIMINNAN HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖT JA MATKUSTAJAMÄÄRÄT

Toteutimme vuonna 2019 innovatiivisia vesiensuojelutoimia kiitoteiden talvikunnossapidon ympäristövaikutusten pienentämiseksi.

Työtyytyväisyyttä kuvaava PeoplePower-indeksi oli

69,1

Henkilöstön sairauspoissaolot vähenivät. Sairauspoissaolo-prosenttimme oli

3,2

Finaviassa naisen euro on **97 senttiä**, 13 senttiä enemmän kuin suomalaisilla työpaikoilla keskimäärin.

Finavian turvallisuuskulttuuri vahvistui ja henkilöstö kokee turvallisuuden edistämisen yhä vahvemmin omaksi asiakseen.

Helsinki-Vantaa on yhteyksien määrällä mitattuna **Pohjoismaiden parhaiten verkottunut** keskus- eli hub-lentoasema. Jatkamme työtämme Suomen saavutettavuuden edistämiseksi.

VERKOSTOLENTOASEMIEN ASIAKASTYYTYVÄISYYS MATKUSTAJAMÄÄRIIN SUHTEUTETTUNA VUONNA 2019

4,28 /5

HELSINKI-VANTAAN ASIAKASTYYTYVÄISYYTTÄ MITTAAVA KANSAINVÄLINEN ASQ-ARVOSANA VUONNA 2019

4,16 /5

Finavian jakama taloudellinen lisäarvo oli **522,4** miljoonaa euroa vuonna 2019.

Vastuullisuus Finaviassa

Vastuu ihmisistä, ympäristöstä ja yhteiskunnasta on erottamaton osa liiketoimintaamme. Keskitymme olennaisimpiin vastuullisuusteemoihin, ja ne ohjaavat myös vastuullisuusraportointiamme.

Vastuullisuutemme painopistealueita vuonna 2019 olivat vastuullinen kasvu, saavutettavuuden ja asiakaskokemuksen kehittäminen sekä turvallisen työympäristön varmistaminen. Vastuullisuus Finaviassa muodostuu yksityiskohdista, jotka yhdessä muodostavat hyvien asioiden ketjun.

Olennaiset asiat

Finavian vastuullisuuden olennaiset asiat jakautuvat kolmeen alaryhmään:

- 1. sidosryhmille ja yhteiskunnalle eniten lisäarvoa tuottaviin asioihin, joita kehitämme proaktiivisesti,**
- 2. toiminnan tehokkuutta parantaviin asioihin, joita kehitämme, seuraamme ja raportoimme sekä**
- 3. toiminnan jatkuvuutta turvaaviin asioihin, jotka pidämme kunnossa.**

Sidoryhmille ja yhteiskunnalle eniten lisäarvoa tuottavat asiat. Kehitetään proaktiivisesti.

Toiminnan tehokkuutta parantavat asiat. Kehitetään, seurataan ja raportoidaan.

Toiminnan jatkuvuutta turvaavat asiat. Pidetään kunnossa.

Sidosryhmille ja yhteiskunnalle eniten lisäarvoa tuottavat asiat

Saavutettavuus

Edistämme ihmisten, palveluiden ja tavaroiden liikkumista mahdollistamalla lentoliikenteen toimintaedellytykset ja näin turvaamalla hyvät lentoliikenneyhteydet kotimaassa ja maailmalla. Saavutettavuuteen liittyvät pääasialliset johtamisen käytännöt ovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä Finavian johtamisjärjestelmä.

Finavian toiminnan kannalta olennaiset julkistettavat tiedot:

- GRI 202 Markkina-asema
- GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset

Turvallisuus

Turvallisuus on kaiken tekemisemme perusta. Yhdessä lentoasemillamme toimivien kumppaniemme kanssa pidämme huolta lentoliikenteen, matkustuksen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien turvallisuudesta. Lentoturvallisuutta valvoo Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Turvallisuuteen liittyvät pääasialliset johtamisen käytännöt ovat yritysvastuun johtaminen, riskienhallintapolitiikka, yritysturvallisuus, turvallisuuden hallintajärjestelmä, riskiarvioinnin ja työturvallisuuden hallintajärjestelmä.

Finavian toiminnan kannalta olennaiset julkistettavat tiedot:

- GRI 416 Asiakkaiden terveys ja turvallisuus
- GRI 403 Työterveys ja turvallisuus

Asiakaskokemus

Palveluasenteemme takaa erinomaisen asiakaskokemuksen. Turvalliset ja tehokkaat palvelumme sujuvoittavat matkustusta ja tarjoavat elämyksiä sekä mieleenpainuvia hetkiä. Asiakaskokemukseen liittyvät pääasialliset johtamisen käytännöt ovat Finavian strategia ja kärkiohjelmat sekä asiakastytyväisyystutkimus.

Finavian toiminnan kannalta olennaiset julkistettavat tiedot:

- GRI 416 Asiakkaiden terveys ja turvallisuus
- GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset

Vastuullinen kasvu

Vastuullinen toiminta ja lentoasemien kestävä kehitys ovat Finavian liiketoiminnan ytimessä. Kannamme vastuun toimintamme vaikutuksista ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan – tarkasti ja tunnollisesti, yksityiskohdista huolehtien. Tavoitteenamme on, etteivät ympäristövaikutuksemme lisäänty, vaikka toimintamme laajenee. Vastuulliseen kasvuun liittyvät pääasialliset johtamisen käytännöt ovat Finavian strategia ja kärkiohjelmat sekä asiakastytyväisyystutkimus.

Finavian toiminnan kannalta olennaiset julkistettavat tiedot:

- GRI 201 Taloudelliset tulokset
- GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset

Toiminnan tehokkuutta parantavat asiat

Hyvinvoiva henkilöstö

Meille on tärkeää, että työyhteisömme voi hyvin ja että Finavialle halutaan tulla töihin. Hyvinvoiva ja työssään viihtyvä henkilöstö, jolla on mahdollisuus jatkuvaan kehittymiseen, varmistaa erinomaisen asiakaskokemuksen, turvallisen matkustuksen ja hyvän yhteistyön asiakkaidemme ja kumppaneidemme kanssa.

Avoin yhteistyö arvoketjussa

Tärkeimpiä sidosryhmiämme ovat lentoyhtiöt, matkustajat, Finavian oma henkilöstö, sadat yritykset lentoasemillamme, viranomaiset, päättäjät sekä lentoasemien ympäristössä asuvat asukkaat. Kehitämme toimintaamme ja toimialaa avoimessa vuoropuhelussa yhdessä sidosryhmiemme kanssa.

Uudistumiskyky

Pysyäksemme mukana lentokenttien kansainvälisessä kilpailussa Finavian ja sen lentoasemien on uudistuttava jatkuvasti. Uudistamme toimintatapojamme ja hyödynnämme teknologiaa yhdessä kumppaniemme kanssa vastataksemme sidosryhmiemme kasvaviin odotuksiin sujuvasta matkustamisesta ja palvelusta.

Globaalit ympäristövaikutukset

Vähennämme omasta toiminnastamme aiheutuvia ilmastovaiikutuksia huolehtimalla lentoasemien energiatehokkuudesta ja käyttämällä muun muassa uusiutuvaa energiaa. Yhteistyössä lentoyhtiöiden kanssa parannamme myös lentoliikenteen ympäristötehokkuutta esimerkiksi vähentämällä lentokoneiden rullauksia. Vaikutamme myös alan kansainvälisessä ympäristötyössä.

Paikalliset ympäristövaikutukset

Yhteistyössä lentoyhtiöiden ja lennonvarmistusyhtiö ANS Finlandin kanssa kehitämme ratkaisuja lentoliikenteen melunhallintaan. Kehitämme koko ajan keinoja lentoasemilla käytettävien liukkaudentorjunta- ja jäänestoaineiden ympäristövaikutusten vähentämiseen. Teemme yhteistyötä lentoasemien naapuruston, kuntien, ympäristöviranomaisten ja lentoliikennealan toimijoiden kanssa. Lentoasemien toimintaa koskevat tarkat ympäristöluvut ja niitä valvovat alueelliset ELY-keskukset.

Toiminnan jatkuvuutta turvaavat asiat

Normien mukainen toiminta

Noudatamme lakeja ja hyvää hallintotapaa kaikessa toiminnassamme. Viestimme toiminnastamme, johtamisesta ja palkitsemisesta avoimesti. Noudatamme Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia siten kuin se on tarkoituksenmukaista huomioiden valtiollisen omistuksen ja toimintamme luonteen.

Sääntelyyn vaikuttaminen

Ennakoimme aktiivisesti kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön ja sääntelytyön vaikutuksia Finavian liiketoimintaan. Lentokenttien toimintaan vaikuttavat muun muassa kansainväliset ilmailun määräykset sekä EU-tason lait ja asetukset. Käymme aktiivista vuoropuhelua toimialan, naapurienne ja viranomaisten kanssa.

Vastuullisuustavoitteet

Vastuullisuustavoitteemme liittyvät kestävään kasvuun ja kannattavaan liiketoimintaan, hyvien yhteyksien ja Suomen kilpailukyvyyn edistämiseen sekä henkilöstön hyvinvointiin.

Kestävä kasvu ja kannattava liiketoiminta

Ilmasto-ohjelmamme tähtää Finavian omasta toiminnasta aiheutuvien päästöjen jatkuvaan vähentämiseen. Tavoitteenamme on, etteivät ympäristövaikutuksemme lisäänty, vaikka toimintamme laajenee ja kehittyy.

Helsinki-Vantaan lentoasema on ollut hiilineutraali vuodesta 2017 lähtien. Vuoden 2019 aikana saavutimme hiilineutraaliuden myös kaikilla muilla lentoasemillamme. Saavutimme tavoitteemme hiilineutraaleista lentoasemista vuotta ennen alkuperäistä tavoitettamme. Jatkamme omien päästöjemme vähentämistä edelleen, ja seuraavaksi tähtäämme nollapäästöihin koko yhtiön osalta. Tämän lisäksi pyrimme vaikuttamaan lentoasemilla toimivien yritysten ympäristötavoitteisiin. Edistämme uusiutuvan dieselin käyttöönottoa ja kannustamme myös muita lentoaseman toimijoita lisäämään vastuullisten tuotteiden ja palveluiden valikoimaa.

Arvioimme kaikki investoinnit huolellisesti, jotta ne ovat perusteltuja ja vastuullisia. Investoinneillamme ja taloutemme kehityksellä on suuri vaikutus ympäröivään yhteiskuntaan – pelkästään Helsinki-Vantaan kehitysohjelman rakennusaikaiset työllisyysvaikutukset ovat noin 16 000 henkilötyövuotta ja lentoaseman kasvun arvioidaan luovan 5 000 pysyvää työpaikkaa.

Finavian tavoitteena on säilyttää kannattavuutensa hyvällä tasolla huolimatta mittavasta Helsinki-Vantaan kehitysohjelmasta.

Hyvien yhteyksien ja Suomen kilpailukyvyyn edistäminen

Tavoitteenamme on edistää sujuvaa ja turvallista matkustusta sekä monipuolisia yhteyksiä ja kehittää korkealuokkaisia palveluita. Helsinki-Vantaa on merkittävä kaukoliikenteen keskus Euroopan ja Aasian välisessä lentoliikenteessä ja Lapin lentoasemien yhteydet ympäri Eurooppaa ovat nyt erinomaiset. Finavia tekee aktiivisesti työtä reittivalikoiman laajentamiseksi Suomesta maailmalle.

Tyytyväiset työntekijät ja haluttu työpaikka

Työntekijämme ovat sitoutuneita ja omistautuneita työskentelemään meillä. Haluamme kehittää työyhteisöämme jatkuvasti, jotta Finavia olisi haluttu ja innostava työpaikka myös tulevaisuudessa. Työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin panostaminen on meille erittäin tärkeää, ja seuraamme sen mittareita tarkasti.

Vastuullisuuden johtaminen

Finavian vastuullisuustyötä ohjaavat yhtiön turvallisuuskulttuuri ja arvot, asiakaslupaus sujuvasta lentoasemakokemuksesta, politiikat ja toimintaohjeet, eettiset periaatteet sekä hyvä hallintotapa. Vastuullinen toiminta ja sen edistäminen kuuluvat jokaiselle finavialaiselle.

Finavian toiminnan vastuullisuudesta vastaa yhtiön toimitusjohtaja yhdessä johtoryhmän kanssa. Finavian hallitus seuraa aktiivisesti vastuullisuusasioiden johtamista ja käsittelee säännöllisesti yhtiön talouteen, turvallisuuteen, kestävään kehitykseen ja sosiaaliseen vastuuseen liittyviä asioita. Finavian hallitus hyväksyy yhtiössä käytössä olevat politiikat. Konsernin tuloskortissa vastuullisuuden mittareita ovat taloudellinen kannattavuus, asiakastytyväisyys ja turvallisuus.

Ympäristövastuun käytännön toteutumisesta vastaavat ympäristöyksikkö ja kestävä kehityksen johtaja yhdessä liiketoiminta-alueiden ja niiden tulosityksiköiden eli lentoasemien kanssa.

Finavia noudattaa sertifioitua ISO 14001 -ympäristöjärjestelmää. Ympäristöpolitiikka luo pohjan Finavian ympäristöpäämäärien ja -tavoitteiden määrittelylle, jonka toimitusjohtaja vahvistaa. Lisäksi tunnistamme ne toiminnot ja palvelut, joilla on merkittävimmät ympäristövaikutukset, ja joihin voimme vaikuttaa. Ympäristötavoitteet ja päämäärät jakautuvat pitkän aikavälin (5–10 vuotta) kehitysohjelmiin sekä vuositasoinen toimenpideohjelmiin. Finavia mittaa ympäristövaikutuksia ja seuraa toimenpiteiden toteutumista säännöllisesti.

Talousjohtajan vastuulla on taloudellisen vastuun toteuttaminen käytännön tasolla. Sosiaalisen vastuun huomioiminen ja edistäminen on vastuutettu Finaviassa usealle taholle. Esimerkiksi konsernin

henkilöstöasioista vastaavat henkilöstöjohtaja ja henkilöstöyksikkö. Sosiaalisen vastuun johtamista ohjaavat myös yhtiön henkilöstöstrategia ja siitä johdettu tarkempi toimintasuunnitelma sekä yhtiön eettiset periaatteet. Turvallisuusasioiden johtamista ja kehittämistä koordinoi riskienhallintapolitiikan mukaisesti konsernin turvallisuusyksikkö.

Finavia käy viestintäyksikön koordinoimana aktiivista vuoropuhelua sidosryhmiensä kanssa ja ottaa vastuullisuustyössään huomioon saamansa palautteen. Yhtiön viestintäpolitiikan mukaisesti pyrimme ennakoimaan ja läpinäkyvään sekä avoimeen viestintään.

Finavia edellyttää toimittajiltaan lakien, säädösten, hyvän kauppataivan sekä kestävä kehityksen periaatteiden noudattamista ja vastuullisuutta. Hankintapolitiikka määrittää Finavian hankintatoiminnan vastuut ja toimintatavat. Hankintatoimen resursseja ja toimintatapoja kehitetään tavoitteellisesti, jotta sosiaalisen vastuun osa-alueet ja niiden sovellettavuus kaikissa palvelusopimuksissa pystytään varmistamaan.

Finavia on sitoutunut kaikessa toiminnassaan hyvään hallintotapaan. Tehokas sisäinen valvonta ja riskienhallinta edistävät Finavian toiminnan tuloksellisuutta ja ovat olennainen osa konsernin hyvää hallintoa. Yhtiön eettiset periaatteet, toimintakäsikirja ja muun muassa hankintaperiaatteet linjaavat Finavian normien mukaista toimintaa. Hallinnon läpinäkyvyys varmistetaan noudattamalla Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia siltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista Suomen valtion omistamassa yhtiössä. Finavia seuraa yritys vastuutyön tuloksia ja raportoi niistä yritys vastuuraportissaan GRI-standardien mukaisilla mittareilla. Viestintäyksikkö vastaa yritys vastuuraportoinnin koordinoinnista.

Sidosryhmä-yhteistyö

Sidosryhmiimme kuuluu laajasti erilaisia toimijoita suomalaisesta yhteiskunnasta yksittäiseen matkustajaan. Meille on tärkeää käydä jatkuvaa vuoropuhelua sidosryhmiemme kanssa.

Keskitymme yhteistyöhön niiden yhteisöjen ja toimijoiden kanssa, jotka vaikuttavat eniten Finavian liiketoimintaan, ja joihin me omalla toiminnallamme vaikutamme.

Tärkeimpiä sidosryhmiämme ovat lentoyhtiöt, matkustajat, henkilöstö, viranomaiset, valtio ja kunnat, lentoasemien lähistöjen asukkaat, lentoasemilla toimivat yritykset, yhteistyökumppanit, alihankkijat ja toimittajat, rahoittajat ja omistajat sekä media. Erityisen tiivistä vuoropuhelua käymme lentoyhtiöiden, lentoasemilla toimivien yritysten sekä viranomaisten ja päättäjien kanssa. Keskeisimmillä sidosryhmillämme on Finaviassa oma vastuuhenkilö, joka koordinoi yhteistyötä.

Jäsenyydet toimialajärjestöissä

Finavia osallistuu toimialansa kehittämiseen useissa kotimaisissa ja kansainvälisissä järjestöissä ja työryhmissä sekä matkailualan kehittämisfoorumeissa. Finavia on muun muassa lentoasemajärjestö ACI (Airport Council International) Europan jäsen ja osallistuu sen

työryhmiin. Vuoden lopussa Finavia liittyi sähkölentämistä edistävän pohjoismaisen Network for Electric Aviation (NEA) -verkoston jäseneksi. Verkoston tavoitteena on vauhdittaa sähkölentämisen käyttöönottoa Pohjoismaissa.

Finavia on pohjoismaisen NISA-yhteistyöverkoston (Nordic Initiative for Sustainable Aviation) perustajajäsen. Verkoston tavoitteena on saada biopolttoaineita ilmailualan käyttöön.

Finavia kehittää myös matkailualaa ja lentoasemien kaupallisia mahdollisuuksia kansainvälisesti World Travel & Tourism Councilin jäsenenä, Nordic Travel Retail Groupissa ja Nordic Council of Shopping Centersissä. Finavia on Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n jäsen.

Hyväntekeväisyys- ja sponsorointiperiaatteet

Finavia lahjoittaa vuosittain rahaa yhteiskunnallisesti tärkeiksi katsomiinsa hyväntekeväisyyskohteisiin. Lisäksi Finavia sponsoroi kohteita, joiden tukeminen edistää yhtiön liiketoimintaa. Lahjoituksia tehdessämme noudatamme Finavian hyväntekeväisyys- ja sponsorointiperiaatteita, joiden mukaan emme anna lahjoituksia poliittisille puolueille, poliitikoille tai poliittisille instituutioille.

Vuonna 2019 hyväntekeväisyyteen ja sponsorointiin käytettiin yhteensä 87 900 euroa (94 000). Finavia lahjoitti vuonna 2019 hyväntekeväisyyteen 15 000 euroa (13 600).

Yhteistyötä lastenoikeusjärjestö Plan International Suomen kanssa on tehty vuodesta 2009 lähtien. Yhteinen varainkeruu lentoasemilla on tuottanut vuoden 2019 loppuun mennessä yli

300 000 euroa kehitysmaiden lapsille. Matkustajat voivat tehdä keräyslipaslahjoituksia Helsinki-Vantaan, Oulun ja Kokkola-Pietarsaaren lentoasemilla. Lipaskeräyksellä kertyi yhteensä 16 543 euroa vuonna 2019. Finavia tukee kotimaan lapsiperheitä osallistumalla vuosittain Suomen Punaisen Ristin ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton järjestämään Hyvä Joulumieli -keräykseen.

Lisäksi Finavia on Suomen Olympiakomitean virallinen yhteistyökumppani. Yhteistyö jatkuu tulevana vuosina, kun olympialaiset järjestetään vuonna 2020 Japanin Tokiossa ja vuonna 2022 Kiinan Pekingissä.

Vastuulliset hankinnat

Finavia on merkittävä tavaroiden ja palveluiden ostaja sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Hankinnat ja toimitusketjun hallinta ovat keskeinen osa vastuullisuuttamme. Vuonna 2019 Finavia hankki tavaroita ja palveluita 2 842 toimittajalta. Ostojemme arvo oli yhteensä noin 370 miljoonaa euroa. Pyrimme huomioimaan vastuullisuuden osa-alueet jo hankintojen suunnitteluvaiheessa ja kehitämme vastuullisen hankinnan toimintatapoja jatkuvasti.

Suuren osan käyttämistämme tavaroista, palveluista ja investointihyödykkeistä ostamme kotimaisilta toimittajilta. Kullakin Finavian hankintakategorialla on oma vastuuhenkilönsä. Muut kulut, kuten lentoliikenteen valvontamaksut, muodostavat itsenäiset osa-alueet.

Tavoitteemme on, että vuodesta 2021 sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyvät toimenpiteet ovat osa hankintaprosessiamme.

Laajensimme uusiutuvan polttoaineen hankintasopimustamme loppuvuodesta 2019 sekä hyödynsimme vuoden mittaan kieräytysmateriaalia Finavian asiakaspalvelun uusissa työvaatteissa. Käytetyistä työvaateistamme valmistetaan komposiittia ja edelleen komposiittikalusteita, joita olemme hankkineet esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalle.

Tunnistamme vastuullisuuden kannalta tärkeimmät toimittajamme ja jatkamme edelleen vuonna 2019 aloittamaamme toimittajien vastuullisuuskategorisointia ja riskiluokka-arviointia. Työstämme lisäksi kriteeristöä toimittajaluokitteluun perustuvaan seurantaan ja arviointiin. Kuvaamme ja määrittelemme toimintamallit, joilla kehitämme sosiaaliseen vastuuseen liittyvien tekijöiden huomiointia Finavian hankinnoissa. Tavoitteemme on, että vuodesta 2021 sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyvät toimenpiteet ovat osa hankintaprosessiamme.

Hankintalainsäädäntö ohjaa Finavian kilpailutuksia. Lisäksi nojaamme vuonna 2018 julkaistuun tavaroiden ja palveluiden toimittajien eettiseen ohjeistukseen, joka tuo läpinäkyvyyttä kilpailutusvaiheeseen. Vuoden 2019 alusta lähtien se on liitetty osaksi kaikkia Finavian ja sen yhteistyökumppanien välisiä sopimuksia. EU-kynnysarvon alittavissa tapauksissa Finavia vaatii, että tilaajavastuuelvoitteet, joiden yhtenä tavoitteena on harmaan talouden torjunta, täytetään. Hankinnoissa noudatetaan lakia vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalveluiden alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (1398/2016).

Vuonna 2019 kilpailutuksemme kohdistuivat muun muassa myymälä- ja ravintolapalveluihin, pelastustarvikkeisiin sekä tekstiilipalveluihin. Pyrimme huomioimaan kilpailutuksissamme mahdollisuudet logistisen ketjun optimointiin sekä Finavian tavarantoimituksista aiheutuvan hiilijalanjäljen pienentämiseen. Kannustamme myös toimittajiamme ja yhteistyökumppaneitamme kehittämään omaa toimintaansa. Edellytämme esimerkiksi toimittajilta vastuullisuus-suunnitelmaa osana kilpailutustemme minimivaatimuksia. Lisäksi reagoimme yhteistyön aikana ilmenneisiin poikkeamiin esimerkiksi pakkausmateriaalien käytössä tai kierrätyksessä.

Vuonna 2019 onnistuimme uuden pesulapalvelukumppanimme kanssa yhdistämään pesuun menevien vaatteiden noudot ja pesulasta tulevien vaatteiden tuonnit samoihin kuljetuksiin vaihtomattojen ja käsipyyhkeiden kanssa. Näin saimme lyhennettyä ja tehostettua kuljetuksia merkittävästi ympäristön hyväksi.

SIDOSRYHMÄ
SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA
ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019
YHTEISTYÖN MUOTOJA

SIDOSRYHMÄ	SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA	ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019	YHTEISTYÖN MUOTOJA
Lentoyhtiöt	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskokemuksen kehittäminen ja digitaaliset palvelut • Tehokkaat ja täsmälliset lentoasema-palvelut ja kilpailukykyinen hinnoittelu • Sääntelyn merkitys kustannustekijänä • Toiminnan jatkuva kehittäminen ja Finavian aloitteellisuus • Tiivis ja avoin yhteistyö sekä viestintä • Helsingin ja Suomen tunnettuuden lisääminen reittikysynnän luomiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kolmen kiinalaisen lentoyhtiön reitti-avaukset Helsinkiin • Helsinki-Vantaan tehokkaan toiminnan säilyttäminen laajennushankkeen aikana • Yhtenä Euroopan edullisimmista päälento-aseamista pysyminen • Suomen kohdemarkkinointi eri alueellisten toimijoiden sekä Visit Finlandin kanssa • Lapin reittiliikenteen menestyksellinen kehitys, esimerkiksi uusi Istanbul-Rovaniemi-reitti 	<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset asiakaskohtaiset tapaamiset, jatkuva vuoropuhelu ja yhteistyö • Helsinki-Vantaan kehitysohjelman kvartaali-infot ja konsultaatiotapaamiset • Reittikehitysanalyyysien valmistelu ja yhteinen arviointi • Finavian lentoasemien kansainvälinen näkyvyys • Reittikehitys ja yhteismarkkinointi lentoyhtiöiden kanssa • Helsinki-Vantaan näkyvyys kohdemarkkinalla kampanjoinnilla • Asiakastutkimukset
Matkustajat	<ul style="list-style-type: none"> • Lentoturvallisuus • Tarkoituksenmukainen lentoasema-verkosto ja monipuoliset yhteydet Suomessa ja kansainvälisesti • Sujuvuus lentoasemalla, asiakaspalvelun korkea taso • Monipuoliset ostos- ja palvelumahdollisuudet • Ympäristövastuullinen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Luotettava ja näkyvä työ lentoturvallisuuden takaamiseksi • Toiminnan tehostaminen yhteistyössä muiden lentoasematoimijoiden kanssa • Matkustamisen sujuvuuden varmistaminen kehitysohjelmien rakennusvaiheissa • Lentoasemien elämyksellisyyden ja ostosmahdollisuuksien lisääminen • Matkustamisen sujuvoittaminen automaatiota ja teknologiaa hyödyntämällä • Verkkosivujen ja mobiilisovellusten jatkuva kehittäminen • Lentoasemien toimijoiden yhteiset palvelu- ja kulttuurikoulutukset • Monikieliset opasteet Helsinki-Vantaan lentoasemalla • Kohdennettua palvelua kiinalaismatkustajille • Jatkuvan asiakastytyväisyyden mittaamisen lisääminen • Hiilineutraalius 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuustoiminnasta tiedottaminen • Henkilökohtaiset palvelutilanteet • Asiakaspalautekanavat ja matkustajatytyväisyystutkimukset • Verkkosivut, uutiskirjeet, tiedotteet, sosiaalinen media ja mobiilisovellus • Tapahtumat • Yhteistyö lentoasemien muiden palveluntarjoajien kanssa yhtenäisen asiakaskokemuksen luomiseksi

SIDOSRYHMÄ
SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA
ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019
YHTEISTYÖN MUOTOJA

SIDOSRYHMÄ	SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA	ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019	YHTEISTYÖN MUOTOJA
Henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> • Työhyvinvointi • Kannustava ja oikeudenmukainen palkitseminen • Jatkuva, tiivis yhteistyö • Jatkuva osaamisen kehittäminen • Toiminnan tehostamiseen liittyvät kysymykset • Hyvä johtaminen ja esimiestyö • Eettiset toimintatavat 	<ul style="list-style-type: none"> • Työhyvinvointihankkeet • Henkilöstötutkimus • Esimieskoulutukset, vertaistuki, coaching • Henkilöstön asiakaspalvelukoulutukset • Selkeämpi tavoitteiden asettaminen, suorituksen johtaminen ja arviointi • Suoritukseen perustuvan palkitsemisen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitys- ja tavoitekeskustelut • Intranet ja infonäytöt • Henkilöstötilaisuudet • Koulutukset • Laajennettu työterveyshuolto • Yhteistyö luottamusmiesten kanssa ja kuukausitapaamiset henkilöstöjärjestöjen kanssa • Puheenvuorot henkilöstöjärjestöjen luottamusmiespäivillä
Viranomaiset	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatimustenmukainen sääntely ja Finavian omien ohjeiden noudattaminen • Palvelualttius ja aktiivisuus viranomaisasioissa • Turvallisuusviranomaisten uhka-arvioiden muutokset • Nopea reagointi mahdollisiin ympäristövahteihin tai asukasyhteydenottoihin • Ajantasainen ympäristöraportointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Lentoasemien turvallisuustoiminnan suunnitelmien tarkastaminen ja harjoittelu yhteistyössä eri viranomaisten kanssa • Sääntely ja Finavian omien ohjeistusten ja periaatteiden mukainen toiminta • Vaikuttaminen toimialan sääntelyn kehittämiseen • Euroopan lentoturvallisuusviraston ilmailumääräysten käyttöönotto ja soveltaminen • Jäsennellyt aineistot ympäristölupahakemuksissa ja muutoksenhakua koskevissa vastineissa • Selvitykset viranomaisille asukkaiden esille nostamista ympäristövaikutuksista • Ympäristöraportoinnin prosessin kehittäminen • Osallistuminen Traficomin johtamaan melunhallinnan työryhmään • Kyberturvallisuusyhteistyö eri yhtiöiden ja viranomaisten kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkuva vuoropuhelu, tapaamiset, viranomaistyöryhmät • Toimintaympäristön muutoksiin valmistautuminen ja reagoiminen yhdessä (esim. Tulli, Poliisi, Rajavartiolaitos) • Yhteinen tilannekuva ja viestintä • Avoin ja luotettava raportointi • Osallistuminen jäsenenä Ilmatilanhallinnan neuvottelukunnan työskentelyyn • Yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittäväksi kohteeksi määritetyn Helsinki-Vantaan lentoaseman kyberturvallisuuden toteuttaminen yhteistoiminnassa viranomaisten (Traficom) kanssa

SIDOSRYHMÄ
SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA
ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019
YHTEISTYÖN MUOTOJA

SIDOSRYHMÄ	SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA	ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019	YHTEISTYÖN MUOTOJA
Rahoittajat ja omistaja	<ul style="list-style-type: none"> • Tehokkuus ja kannattavuus • Taloudellisesti kestävästi johdettu liiketoiminta • Toiminnan ja raportoinnin läpinäkyvyys • Ympäristövastuullisuus • Osingonmaksukyky 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvuvauhdin ja hyvän tuloksetekokyvyn ylläpitäminen • Vahva tase • Kestävät investointisuunnitelmat • Finavian toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden mukainen liiketoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Tapaamiset ja tiedotus • Taloudellinen raportointi • Ympäristöindikaattoreiden raportointi omistajalle • Yhteydet valtion omistajaohjaukseen • Yhtiökokous
Valtio ja kunnat	<ul style="list-style-type: none"> • Kustannustehokkaiden lentoliikenteen palveluiden tarjoaminen • Suomen ja eri alueiden hyvä saavutettavuus • Elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn edistäminen toimivan lentoliikenteen keinoin • Maankäytön suunnittelu lentoasemien ympäristössä uusien melukysymysten estämiseksi • Synergiahyötyjen löytäminen lentoaseman ja kunnan kehittämien toimintojen välille • Paikallinen työllistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan tehostaminen osana lentoliikenteen palveluketjua • Kilpailukykyinen hinnoittelu • Helsinki-Vantaan kehitysohjelman ja verkostolentoasemille tehtyjen investointien työllisyysvaikutukset • Tiivistynyt yhteydenpito EU:n suuntaan • Yhteistyö maakuntaliittojen kanssa maakuntakaavojen laadinnassa ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toimeenpanossa • Yhteistyö Vantaan kaupungin kanssa maankäytön sekä valumavesien ja melunhallinnan kysymyksissä • Eri lentoasemien vesiensuojelun parantaminen • Lausunnot maankäyttösuunnitelmista • Yhteistyö Vantaan kaupungin kanssa kaavasunnitteluun liittyen • Yleiskaavatyö ja Aviapoliksen kaupunginosan kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkuva vuoropuhelu • Tapaamiset, työryhmät

SIDOSRYHMÄ
SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA
ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019
YHTEISTYÖN MUOTOJA

Lentoasemien lähistöjen asukkaat

- Lentokonemelun hallinta
- Valumavesien ympäristövaikutusten minimointi
- Avoin keskusteluuyhteys, kuuleminen ja vaikuttaminen

- Lentokoneiden jatkuvan liu'un laskeutumisten lisääminen
- Helsinki-Vantaan remonteista ja lentokoneiden melun suuntautumisesta tiedottaminen
- Havainnolliset aineistot AVIn kuuluttamissa lentokonemelua koskevissa lupa-asioissa
- Lentokonemelun hallintasuunnitelmien päivittäminen
- Vesi- ja maaperäpäästöjen pienentäminen, esimerkiksi jäänpoistopaikkojen pohjavesisuo-
jaukset ja jakeluasemien saneeraukset
- Vaarallisten jätteiden varastoinnin kehittäminen lentoasemilla
- Osallistuminen Vantaan ja Espoon alueen kaupunginosatapahtumiin
- Kouluyhteistyö Vantaalla perusopetuksen kanssa
- Asukasyhteistyö Kylmäojan kalataloudelliseen kunnostukseen liittyen

- Ympäristöpalautekanava ja tiedusteluihin vastaaminen
- Säännöllinen raportointi saatavilla myös asukkaille
- Internet, sosiaalinen media
- Paikallistapahtumat
- Osallistavan suunnittelun malli
- WebTrak-lennonseuranta- ja melunmittauspalvelu

Lentoasemilla toimivat yritykset, yhteistyökumppanit, alihankkijat ja toimittajat

- Molempia osapuolia hyödyttävät liikesuhteet
- Avoin vuorovaikutus ja hyvät henkilösuhteet
- Hyvä projektinjohto ja Finavian kyky vastata sovitusta velvoitteista
- Reilujen kilpailuolosuhteiden luominen lentoaseman toimijoille
- Hyvä toimintainfrastruktuuri ja työolosuhteet
- Tasapuolinen kohtelu
- Finavian vastuullisuus ja hyvä maine kumppanina

- Helsinki-Vantaan kehitysohjelman ja verkostolentoasemien investointiohjelman työllisyysvaikutukset
- Yhteistyökumppaniverkoston laajentuminen ja kansainvälistyminen
- Toimittajayhteistyön syventäminen
- Helsinki-Vantaan kehitysohjelman toteuttaminen yhteistoiminnallisella urakkamallilla
- Ympäristövaikutusten arviointi hankinnoissa
- Tavarankäytön ja palveluiden toimittajien eettisen toimintatapaohjeistuksen liittäminen jokaiseen uuteen sopimukseen
- Lentoaseman kokonaisturvallisuuden luominen ja johtaminen

- Projektikohtaiset infotilaisuudet potentiaalisille tarjoajille
- Sopimusneuvottelut
- Päivittäiset yhteydet, seurantapalaverit ja turvallisuuskokoukset
- Kehitysprojektit
- Koulutukset

SIDOSRYHMÄ
SIDOSRYHMIEN ESILLE NOSTAMIA ASIOITA
ESIMERKKEJÄ FINAVIAN TOIMISTA 2019
YHTEISTYÖN MUOTOJA

<p>Media</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Luotettava, avoin ja ajantasainen tieto • Johto ja viestintä median tavoitettavissa • Ympäristövastuullisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen tiedottaminen ja viestintä eri kanavissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedotteet ja tiedotustilaisuudet • Haastattelut • Taustoittavat tapaamiset • Tapahtumat ja vierailut • Media Desk –palvelu • Kattava ympäristöraportointi
<p>Sotilas- ja valtion ilmaitu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuus • Palveluiden taso ja sujuvuus (esim. lentoasemien aukioloajat) • Tehokkuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Puolustusvoimien harjoitustoimintaan liittyvä yhteistyö • Kolmikantayhteistyö Puolustusvoimat – ANS Finland – Finavia 	<ul style="list-style-type: none"> • Paikallinen keskustelu ja asiakaspalvelu lentoasemilla • Säännölliset yhteistoimintakokoukset ja tapaamiset • Jäsenyys liikenne- ja viestintäministeriön ilmatilanhallinnan neuvottelukunnassa • Työryhmät
<p>Yleisilmailu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuki ja palvelut lentoasemilla • Kuuntelu ja keskustelu • Kausikorttien hinnoittelu • Turvallisuus • Sujuva liikkuminen lentoasemilla 	<ul style="list-style-type: none"> • Harrasteilmailun kausikortin hinnan pitäminen edullisella tasolla • Ilmailunäytösten ja muiden ilmailutapahtumien mahdollistaminen verkostokentillä • Yhtenäiset toimintatavat lentoasemilla kulkemiseen sekä kulkemisjärjestelmien kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Paikallinen keskustelu • Finavian ja Suomen Ilmailuliiton yhteistyöelimen tapaamiset • Suhteet etujärjestöihin ja lentokouluyrityksiin

Finavian lentoasemilla toimii yli 1500 eri yritystä ja muuta organisaatiota, jotka yhdessä vastaavat lentoliikenteen sujuvuudesta ja turvallisuudesta.

Finavia ja Finavian alihankkijat
  Rajavartiolaitos / Tulli / Poliisi
  Bussi-, juna- ja taksityhtiöt
  Lentoyhtiöt ja niiden alihankintayhtiöt
  ANS Finland
  Kaupalliset toimijat

Finavia luo arvoa

Finavian toimintaa ohjaa vahva visio tarjota matkustajille Pohjois-Euroopan parhaat yhteydet maailmalle sekä edistää Suomen saavutettavuutta houkuttelevana matkakohteena.

Finavian tehtävä on edistää ihmisten ja tavaroiden liikkumista ja kansainvälisyyttä tuottamalla turvallisia, laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluita lentomatkustajille ja lentoliikenteelle.

Luomme arvoa omistajallemme, Suomen valtiolle, sekä yhteiskunnalle tarjoamalla tehokkaat ja luotettavat yhteydet maailmalle sekä investoimalla lentoasemien ja niiden lähialueiden kehittämiseen. Luomme arvoa asiakkaillemme. Lentoasemiemme palvelut rakentuvat toisaalta sujuvuudelle ja tehokkuudelle, toisaalta viihtyisyydelle ja elämyksellisyydelle.

Toiminnallamme on vaikutuksia luontoon ja ympäristöön. Pyrimme vähentämään toimintamme ympäristövaikutuksia jatkuvasti ja kehittämään sidosryhmäyhteistyötä sekä ympäristöasioihin liittyvää viestintää.

Saavutettavuus

Saavutettavuus on Finavian vastuullisuusteemoista olennaisin. Monipuoliset lentoyhteydet ovat elintärkeitä suomalaisyritysten kilpailukyvyille. Toimivat lentoyhteydet mahdollistavat suomalaisille nopean ja helpon matkustamisen.

Suomi on Euroopan pohjoislaidalla sijaitseva saari. Sijaintimme idän ja lännen välissä on kuitenkin merkittävä maantieteellinen etu, sillä Suomi sijaitsee lyhyimmällä reitillä Aasian ja Euroopan välillä.

Finavian lentoasemat ja lentoyhtiöiden reittivalikoima muodostavat yhdessä Suomesta keskeisen ja helposti saavutettavan kohteen. Toimivat lentoyhteydet ovat suomalaisen elinkeinoelämän elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn edellytys, ja huolehtimalla niistä tuotamme merkittävää arvoa sidosryhmillemme sekä koko yhteiskunnalle. Lentoliikennettä tarvitaan muun muassa tavaroiden tuontiin ja vientiin, kansainväliseen verkostoitumiseen sekä rajat ylittävien arvoketjujen hallintaan. Saavutettavuus on elinehto myös Suomeen suuntautuvan matkailun kasvulle ja kehittymiselle.

Suomen lentoyhteydet eivät palvele vain suomalaisia yrityksiä. Kansainvälisesti toimivat yritykset tarkastelevat uusille markkinoille laajetessaan, ovatko kyseiset markkina-alueet helposti saavutettavissa ja millä tavoin niiden toimitukset voidaan järjestää. Myös sijoittajat pohtivat samoja näkökohtia; hyvät liikenneyhteydet tekevät potentiaalisesta sijoituskohteesta kiinnostavamman.

Finavia on tehnyt pitkäjänteistä reittikehitystyötä Suomen saavutettavuuden ja houkuttelevuuden hyväksi. Vuonna 2019 kolme kiinalaista lentoyhtiötä (Juneyao Air, Tibet Airlines ja Sichuan Airlines) aloittivat liikennöinnin Helsinki-Vantaalle. Myös Lapissa nähtiin merkittäviä reittivauksia, kun muun muassa Turkish Airlines käynnisti lennot Istanbulista Rovaniemelle.

Tunnustuksena Lapin yhteyksien kehittämisestä Lapin matkailu-elinkeinoon liitto myönsi Finavialle Vuoden lappilainen matkailuteko -palkinnon vuonna 2019. Palkinnolla huomioitiin Finavian panokset reittikehitykseen sekä palvelutarjoaman parantamiseen Lapin lentoasemilla, jotka mahdollistavat Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua.

Finavia markkinoi Suomea yhteistyössä Visit Finlandin, House of Laplandin, alueorganisaatioiden ja matkailutoimijoiden kanssa niin Lapin kuin muun Suomen houkuttelevuuden edistämiseksi. Kohde-markkinointikampanjoita kohdistettiin vuonna 2019 esimerkiksi Kiinaan, Viroon ja Venäjälle.

Maailman talousfoorumi (WEF) arvioi vuoden 2019 kilpailukykyraportissaan Suomen lentoasemaverkoston maailman neljänneksi parhaaksi. Airport Industry Connectivity Report 2019 -raportin mukaan Helsinki-Vantaa on yhteyksien määrällä mitattuna Pohjoismaiden parhaiten verkottunut ja koko Euroopan mittakaavassa 12. parhaiten verkottunut keskus- eli hub-lentoasema.

Suomen saavutettavuutta edistetään jatkuvasti kehittämällä lentomatkustamiseen liittyviä matkaketjuja yhdessä esimerkiksi laivayhtiöiden kanssa, ja tätä työtä jatketaan myös vuonna 2020. Kehitystyötä viitoittaa vahvasti liikenne- ja viestintäministeriön käynnistämä ohjelma kohti valtakunnallista 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

KANSAINVÄLISET REITILENTOKOHEET LENTOASEMITTAIN

	2017	2018	2019
Helsinki	149	162	169
Enontekiö	3	4	5
Ivalo	7	6	6
Joensuu	1	2	3
Jyväskylä	3	4	2
Kajaani	0	0	1
Kemi	4	0	0
Kittilä	17	16	19
Kokkola	3	3	2
Kuopio	5	4	5
Kuusamo	3	7	9
Maarianhamina	1	1	1
Oulu	11	12	9
Pori	1	1	2
Rovaniemi	16	16	15
Savonlinna	1	1	1
Tampere	10	17	9
Turku	5	9	11
Vaasa	10	10	9

KANSAINVÄLISET REITILENTOKOHEET MAANOSITTAIN

	2017	2018	2019
Aasiaan	20	22	24
Amerikkaan	9	8	10
Eurooppaan ja Lähi-Itään	117	126	129

Yli 10 lentoa vuodessa.

Luvut sisältävät tilauslennot.

Palvelut ja asiakaskokemus

Matkustajien palveleminen ja asiakaskokemuksen kehittäminen on strategiamme keskiössä. Jokainen finavialainen tekee töitä sujuvan matkustamisen ja poikkeuksellisen hyvän asiakaskokemuksen eteen.

Poikkeuksellisen hyvä asiakaskokemus on strategisesti tärkeä erottautumistekijä kansainvälisessä kilpailussa. Finaviassa pidämme huolen siitä, että asiakaslupauksemme ”For smooth travelling” toteutuu jokaisessa matkustaja- ja lentoyhtiöasiakaskohtamisessamme.

Asiakaskokemuksen kehittäminen nojaa laajaan tutkimustoimintaan ja neljään asiakaskokemuksen pilariin. Asiakaskokemuksen pilarit ovat varmuus, tunne kiireettömyydestä ja virkistäytymisestä sekä kokemus suomalaisuudesta. Ne ohjaavat palvelujen ja prosessien kehittämistä sekä ovat mukana investointipäätöksiä tehtäessä.

Edistimme vuoden 2019 aikana yhtenäistä asiakaskokemusta lentoasemillamme. Niin Finavian kuin muidenkin lentoasemillamme toimivien yritysten henkilöstön halutaan tuntevan asiakaskokemuksen pilarien merkitys käytännössä ja kokevan niiden edistämisen omakseen. Aloitimme Finavia Experience Academyn, jossa valmennamme asiakasrajapinnassa toimivia lentoasemayhteisön työntekijöitä tarjoamaan yhtenäistä asiakaskokemusta läpi matkustajan polun. Valmennukset jatkuvat vuonna 2020.

Uusi teknologia sujuvoittaa matkustamista

Etsimme jatkuvasti keinoja prosessien parantamiseksi ja mielenkiintoisten palveluiden tarjoamiseksi uuden teknologian avulla. Lentoyhtiöille kehitystoimet tarkoittavat muun muassa entistä nopeampia kääntöaikoja ja täsmällisempää liikennöintiä. Matkustajille parannukset näkyvät sujuvuutena, nopeutena ja helppoutena. Prosessien digitalisaatiolla ja optimoinnilla edistetään myös henkilöstömme työssä viihtymistä.

Vuonna 2019 keskeisimmät kehityskohteemme olivat turvatarkastusprosessi ja digitaaliset myynti- ja viestintäkanavat. Helsinki-Vantaan uudisosassa avasimme vaihtomatkustamista sujuvoittavan modernin turvatarkastusalueen, jossa hyödynnämme uusinta teknologiaa. Uudistuksen myötä vaihtomatkustajien turvatarkastus tehostui merkittävästi, mikä paransi myös asiakastytyväisyyttä.

Kehitimme vuoden 2019 aikana digitaalisia myynti- ja viestintäkanaviamme, ja digitaalisten palveluidemme käyttö kasvoi tämän johdosta. Erityisesti panostimme pysäköinnin ennakkovaraukseen ja interaktiivisiin karttoihin lentoasemalla. Lisäksi toteutimme vuonna 2019 erilaisia pilottikokeiluja: testasimme muun muassa miehittämättömiä kunnossapitoajoneuvoja erilaisissa olosuhteissa Ivalon ja Jyväskylän lentoasemilla.

Lentoaseman turvallisuuden ja toimivuuden varmistaminen on Finavialle tärkeää. Sen vuoksi testaamme huolellisesti teknologioiden ja prosessien toimivuutta ennen uusien toimintojen ja tilojen käyttöönottoa.

Asiakastytyväisyyttä seurataan tarkasti

Seuraamme asiakastytyväisyyttä lentoasemillamme säännöllisillä kyselyillä ja reagoimme palautteisiin herkästi, jotta asiakaskokemus pysyy erinomaisella tasolla. Finaviassa on palauteprosessi, jonka avulla vastaamme asiakaspalautteisiin mahdollisimman nopeasti.

Asiakaskokemuksen mittareiden tavoitetasot vahvistetaan vuosittain. Helsinki-Vantaan asiakastytyväisyyttä mitataan kansainvälisellä ASQ (Airport Service Quality) -tutkimuksella ja lentoasemaverkoston asiakastytyväisyyttä erillisellä kyselytutkimuksella.

Hyödynnämme asiakastutkimuksista saamaamme tietoa asiakkaiden muuttuvien tarpeiden ymmärtämiseksi ja palvelujemme kehittämiseksi. Käytössämme on myös reaaliaikaista asiakastytyväisyyden seurantaa esimerkiksi pysäköintitaloissa ja porttiodotusalueilla. Saadun palautteen avulla voimme tehdä korjaavia toimenpiteitä nopeastikin.

Osoituksena onnistumisestamme Airport Council International (ACI) myönsi Helsinki-Vantaan lentoasemalle ASQ Award -palkinnon kategoriassa kokoluokkansa paras lentoasema (15–25 miljoonaa matkustajaa) Euroopassa. Palkinto myönnetään matkustajien mielestä parhaan asiakaskokemuksen tarjoaville lentoasemille. Se on Finavialle ensimmäinen tunnustus omistautumisesta ja sitoutumisesta asiakaspalveluun.

Airport Council International: Helsinki-Vantaa on asiakaskokemukseltaan kokoluokkansa paras lentoasema Euroopassa.

Erinomainen asiakaskokemus myös rakentamisen aikana

Onnistuimme säilyttämään asiakastyytyvyyden vuonna 2019 korkealla tasolla mittavista rakennustöistä huolimatta. Erityisesti verkostolentoasemillamme Ivalossa ja Kittilässä asiakastyytyvyys oli vuonna 2019 erinomainen. Helsinki-Vantaalla ylsimme lähes edellisvuoden tasolle.

Korkean asiakastyytyvyyden ylläpitäminen rakentamisen aikana on huolellisen ennakkosuunnittelun tulos. Selvitimme yhdessä lentoasemillamme toimivien yritysten sekä viranomaisten kanssa ennakoivasti erilaisia skenaarioita, lisäsimme haamuasiointia laadun varmistamiseksi ja panostimme opastamiseen. Hyvän asiakaskokemuksen varmistamiseksi lisäsimme myös matkustajille suunnattua viestintää sekä sidosryhmä- ja mediaviestintää. Lisäksi kehitimme reaaliaikaista mittausta saadaksemme jatkuvasti tietoa asiakastyytyvyydestä.

VERKOSTOLENTOASEMIEN ASIAKASTYTYTYVÄISYYS MATKUSTAJA- MÄÄRIIN SUHTEUTETTUNA VUONNA 2019

4,28

/5

HELSINKI-VANTAAN ASIAKASTYTYTYVÄISYYTTÄ MITTAAVA KANSAIN- VÄLINEN ASQ-ARVOSANA VUONNA 2019

4,16

/5

Vastuullinen ja kannattava kasvu mahdollistaa toiminnan kehittämisen

Strategiamme menestyksekkäs toteuttaminen edellyttää, että Finavia säilyttää taloudellisen tuloksetekokykynsä. Vastuullinen ja kannattava kasvu mahdollistaa lentoasematoiminnan kehittämisen myös tulevaisuudessa.

Vastuullinen kasvu tarkoittaa sitä, että Finavia tekee päätöksiä ja investointeja, joiden vaikutus yhteiseen ympäristöömme on mahdollisimman vähäinen. Se tarkoittaa myös, että Finavia pystyy säilyttämään kilpailuasemansa sekä investoimaan ja kehittämään toimintaansa monipuolisesti. Yhdessä nämä tekijät turvaavat toimintamme jatkuvuuden ja kehittämisen siten, että lentoyhtiöiden ja matkustajien odotukset täyttyvät ja ilmailun turvallisuus säilyy ensiluokkaisena. Finavian liikevaihto muodostuu lentoyhtiöiden maksamista lentoasemamaksuista, lentoasemilla toimivien yritysten maksamista liiketila- ja tonttivuokrista, mainospaikkojen vuokratuloista sekä pysäköintituloista.

Finavia-konsernin liikevaihto kasvoi vuonna 2019 ja oli 398,2 miljoonaa euroa (377,3). Tilikauden tulos ennen veroja laski 40,5 miljoonaan euroon (58,4) ja tulos 34,3 miljoonaan euroon (45,3).

Finavian tavoitteena on maksaa osinkoa omistajalleen eli Suomen valtiolle tuloksensa ja jakokelpoisten varojensa puitteissa. Finavia valmistelee osingonjakopolitiikkansa määrittelyä. Finavian hallitus esittää, että tilikaudelta 2019 jaettaisiin osinkoa 11,1 miljoonaa euroa (11,1).

Kannattavuus edelleen hyvällä tasolla

Suomen lentoliikennepalvelujen tehokkuus on arvioitu maailman neljänneksi parhaaksi (World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2019). Tehokkuus on yksi Finavian liiketoiminnan kestävä ja kannattava kasvun peruspilareista. Lentoasemien kehittäminen ja ylläpito on pääomavaltaista liiketoimintaa, jolloin tehtyjen investointien tehokas hyödyntäminen on olennaista.

Vuonna 2019 Finavian kannattavuus oli hyvällä tasolla, vaikka matkustajamäärän kasvu hidastui edellisvuosien huippulukemista. Vuonna 2019 keskityimme erityisesti kulurakenteen hallintaan ja oman toiminnan tehostamiseen.

Toiminnallisen tehokkuuden kehittäminen on päivittäisen tekemisen ytimessä. Näin taataan sujuvat matkustajaprosessit ja lentokoneiden lyhyet käyntöajat. Kustannustehokkuus puolestaan tarkoittaa, että yksikkökustannuksemme alenevat kutakin matkustajaa ja laskeutumista kohden. Tämä tukee Finavian kilpailukykyä, sillä se mahdollistaa myös edulliset lentoyhtiöiltä perittävät lentoasemamaksut.

Lentoasemaverkoston tappion katamme Helsinki-Vantaan lentoaseman kaupallisten palveluiden tuotoilla.

Finavian kilpailukykyinen hinnoittelumalli

Eurooppalaisten päälentoasemien hintavertailussa Helsinki-Vantaan lentoliikennemaksut ovat jo vuosia olleet edullisia. Tuemme lentoyhteyksien laajentumista tarjoamalla lentoyhtiöille matalat lentoliikennemaksut ja alennuksia uusille reiteille.

Vuoden 2019 alussa Finavia korotti lentoliikennemaksuja 2,1 prosenttia vuoden 2018 tasosta lentoasemien investointiohjelmien myötä kohonneiden poistojen ja pääoman kustannusten vuoksi.

LIKEVAIHTO 2019

398,2

milj. euroa, + 3,2 %

LIKEVOITTO ILMAN KERTALUONTOISIA ERIÄ 2019

50,7

milj. euroa, 13 % liikevaihdosta

Vuonna 2019 Finavian investoinnit olivat ennätystasolla.

Suomessa lentoyhtiöltä peritään samasta palvelusta samanlaisia palvelutasoon perustuvaa maksua yksittäisen lentoaseman kannattavuudesta riippumatta. Tätä kutsutaan verkostoperiaatteen. EU-sääntelyn mukaan kunkin lentoaseman tulisi olla kannattava, mutta verkostoperiaatteen myötä tappiollisia lentoasemia on mahdollista tukea Helsinki-Vantaan tuotoilla. Ilman verkostoperiaatetta ja Helsinki-Vantaan tuottojen mahdollistamaa tukea Finavian olisi nostettava merkittävästi verkostolentoasemiensa hintatasoa, jotta toiminta olisi taloudellisesti kestävällä pohjalla.

Vähäisistä liikennemääristä johtuen mahdollisuudet kaupallisten tuottojen kasvattamiseen muualla kuin Helsinki-Vantaalla ja verkoston suurimmilla kentillä ovat rajalliset. Pitkällä aikavälillä kotimaan lentoliikenteen vähentyminen jatkuu usealla lentoasemalla. Syitä tähän ovat kaupungistuminen, väestön ikärakenne ja muiden liikennemuotojen kilpailukyvyyn parantuminen.

Lentoaseman tulosrakenne ja tulostaso alueellisilla verkostolentoasemilla

Alueellisen lentoasemaverkoston laajuuteen ja palvelukykyyn nähden matkustajamäärät ovat paikoin alhaiset, ja verkostoliiketoiminnan tulos jäi vuonna 2019 tappiolliseksi edellisvuoden tapaan. Tappiota on kuitenkin pystytty pienentämään matkustajamäärien lisääntymisen myötä kasvaneen liikevaihdon, toiminnan tehostamisen ja kulujen hyvän hallinnan ansiosta. Matkustajamäärien kasvu on ollut voimakkainta Lapissa, minkä lisäksi alueelliset pääkentät ovat lievästi kasvavia. Näillä lentoasemilla myös liiketoiminnan tulos on parantunut.

Esimerkki erään suurehkon lentoaseman taloudellisen tuloksen rakenteesta vuonna 2019

Liikennetuotot lentoyhtiöiden maksamista palveluista	2,9 milj. euroa
Tuotot matkustajien maksamista palveluista	0,9 milj. euroa
Muut tuotot (esim. vuokratulot)	0,3 milj. euroa
Tuotot yhteensä	4,1 milj. euroa
Liikennepalvelut	2,0 milj. euroa
Terminaalipalvelut	0,5 milj. euroa
Turvapalvelu	0,6 milj. euroa
Lennonvarmistus	1,1 milj. euroa
Muut	1,2 milj. euroa
Kulut yhteensä	5,3 milj. euroa
Helsinki-Vantaan kaupallisilla tuotoilla katettava tappio vuonna 2019	-1,2 milj. euroa

Yksittäisen lentoaseman taloudellisen tuloksen muodostumiseen vaikuttavat merkittävimmin matkustajamäärä, lentoliikenteen rakenne ja asiakasrakenne sekä lentoaseman aukioloajat, joilla on olennainen vaikutus henkilöstökustannuksiin. Lentoasematoiminta on pääomavaltaista, mikä tarkoittaa, että huomattava osuus Finavian ja lentoasemaverkoston kustannuksista on kiinteitä ja sääntelyn määrittämiä. Henkilöstökulujen osuus on myös huomattava, keskimäärin noin 40 prosenttia.

Viereisessä taulukossa on esitetty esimerkkinä erään suurehkon lentoaseman tuloksen muodostuminen vuonna 2019. Lentoaseman kansainvälinen matkustus laski ja koko matkustajamäärä oli useampi sata tuhatta. Tappio oli 2,1 miljoonaa euroa. Finavia ei raportoi yksittäisten lentoasemiensa tulosta.

Investoimme Suomen kilpailukykyyn

Kokonaisinvestointimme vuonna 2019 olivat 306,1 miljoonaa euroa (239,5). Suurimmat investoinnit vuonna 2019 liittyivät Helsinki-Vantaan ja Lapin lentoasemien kehitysohjelmiin sekä Tampere-Pirkkalan lentoasemaan ja vesiensuojeluun. Lisäksi toteutimme yhteensä 1,5 miljoonan euron arvoiset peruskorjaukset Porin ja Kuusamon lentoasemilla.

Lentoasemien pitkäjänteinen kehittäminen ja investoinnit ovat mahdollisia riittävän tulorahoituksen ansiosta. Vuonna 2019 liiketoiminnan rahavirta oli 125,7 miljoonaa euroa (99,3), jolla katettiin operatiivisen toiminnan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä rahoitustarpeita. Tämän lisäksi Helsinki-Vantaan kehitysohjelmaa rahoitettiin komittoitujen velkojen nostoilla.

Vakaa rahoitusasema mahdollistaa kehitysinvestoinnit

Finavialla on vahva rahoitusasema, joka tukee kehitysinvestointeja. Konsernin rahavarat olivat vuoden 2019 lopussa 27,5 miljoonaa euroa (22,8). Finavia nosti vuoden aikana uutta velkaa yhteensä 210 miljoonaa euroa.

Lentoasemien pitkäjänteinen kehittäminen ja investoinnit ovat mahdollisia riittävän tulorahoituksen ansiosta.

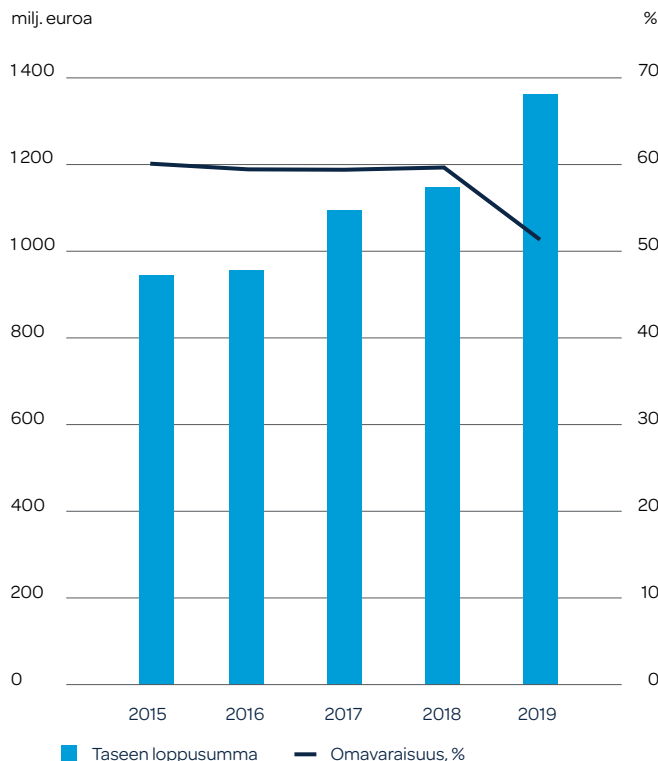
Korollisia velkoja Finavialla oli vuoden lopussa 517,4 miljoonaa euroa (323,1). Investointeja rahoitetaan tulorahoituksen lisäksi myös vieraalla pääomalla. Nettovelkojen määrä oli 489,8 miljoonaa euroa (300,3). Rahoitustarve määräytyy pitkän ajan liiketoimintasuunnitelmamme perusteella, jossa arvioidaan niin tulorahoituksen kehittymistä kuin myös tulevia investointitarpeita.

Vuonna 2019 Finavia solmi 150 miljoonan euron lainan Euroopan investointipankin kanssa. Vuoden 2019 lopussa käyttämättömiä, pitkäaikaisia luottojärjestelyjä Helsinki-Vantaan laajennuksen rahoittamiseksi oli yhteensä 215 miljoonaa euroa. Finavialla on myös 250 miljoonan euron lyhytaikainen yritystodistusohjelma.

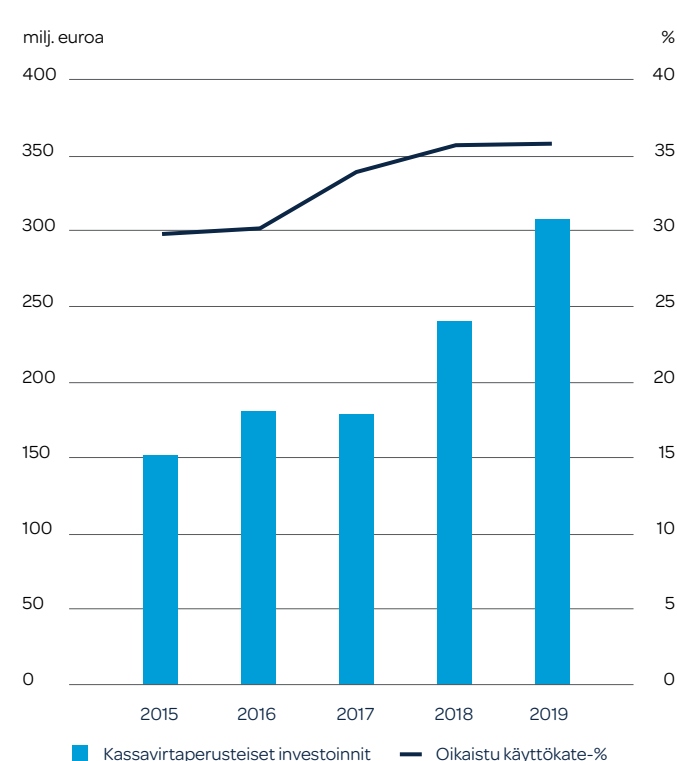
Finavia hyödyntää investointiensä rahoituksessa pääosin projektirahoitusta, joka sopii hyvin laajoihin strategisiin infrastruktuurihankkeisiin. Lainatyypit tukee myös Finavian pitkän aikavälin ansaintalogiikkaa, jossa lentoasemainvestointien tuotto kertyy erittäin pitkällä aikajänteellä, ja toisaalta matkustajamäärien odotetaan kasvavan.

Omaravaisuusasteemme oli vuoden 2019 lopussa 50,1 prosenttia (58,7 %), selvästi tavoitteemme (vähintään 40 prosenttia) yläpuolella. Finavian investointiohjelmat on suunniteltu siten, että kasvuodotusten toteutuessa vakavaraisuus säilyy kaikissa tilanteissa hyvällä tasolla.

TASEEN LOPPUSUMMA JA OMAVARAISUUSASTE, 2015–2019

INVESTOINNIT JA OIKAISTU KÄYTTÖKATE-%, 2015–2019

Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille

Kannattava liiketoiminta perustuu asiakkaidemme tarpeiden täyttämiseen sekä kustannuksiltaan että toiminnoiltaan tehokkaalla tavalla.

Huomattavin taloudellinen vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan syntyy, kun tarjoamme lentoliikenteelle mahdollisuuden toimia tehokkaasti. Tämä tukee myös yhteiskuntamme kilpailukykyä. Finavia on sitoutunut kehittämään liiketoimintaansa tavalla, joka varmistaa lentoliikenteen toimintaedellytykset Suomessa.

Kun toimintamme on taloudellisesti kestävä, voimme huolehtia vastuullisesti henkilöstöstämme, ympäristöstä ja omaisuudestamme sekä investoida lentoasemaverkostomme kehittämiseen. Lentoasemamme ovat silloin myös houkuttelevia uusien lentoyhtiöiden ja matkustajien näkökulmasta.

Huolehtimalla kilpailukyvyystämme luomme työtä koko Suomeen. Merkittävin työllisyysvaikutus on Helsinki-Vantaan kehitysohjelmalla, jonka myötä lentoasemalle on arvioitu syntyvän 5 000 pysyvää työpaikkaa. Tähän mennessä kehitysohjelman rakennusaikainen työllisyysvaikutus on 9 822 henkilötyövuotta. Yhteensä sen arvioidaan olevan koko rakennusaikana noin 16 000 henkilötyövuotta. Lapin investointiohjelma työllisti rakennusaikana 600 henkilötyövuotta.

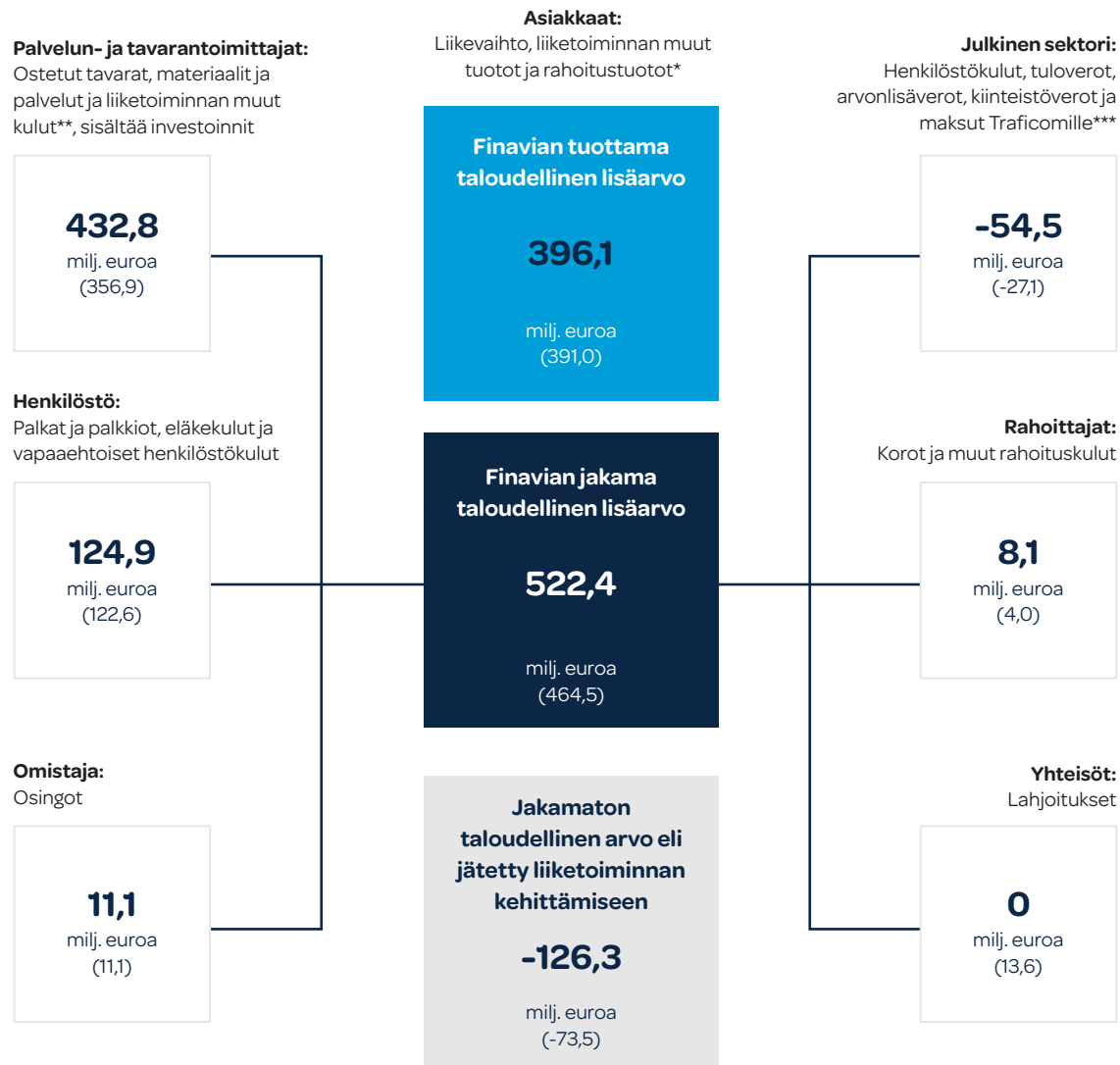
Vuonna 2019 suurimmat investoinnit tehtiin Helsinki-Vantaa, Lapin ja Tampere-Pirkkalan lentoasemiin.

Finavia loi taloudellista arvoa 396,1 miljoonaa euroa

Finavia luo toiminnallaan taloudellista arvoa useille eri sidosryhmilleen. Vuonna 2019 tuotimme taloudellista arvoa 396,1 miljoonaa euroa (391,0). Sidosryhmille jaettu taloudellinen arvo oli yhteensä 522,4 miljoonaa euroa, mikä ylittää tuottamamme taloudellisen arvon 126,3 miljoonalla eurolla.

Ostettuihin tavaroihin, materiaaleihin ja palveluihin liittyvät kulut olivat 432,8 miljoonaa euroa (356,9), missä näkyi Finavian korkea investointien taso. Investoinnit olivat yhteensä 306,1 miljoonaa euroa (239,5). Rahoituskulut olivat 8,1 miljoonaa euroa (4,0). Henkilöstölle maksettiin palkkoina, palkkioina ja muina henkilöstökuluina 124,9 miljoonaa euroa (122,6).

FINAVIAN TUOTTAMA JA JAKAMA TALOUDELLINEN LISÄARVO VUONNA 2019

* Sisältäen valmisteveron

**Vähennetty Traficomien maksut, kiinteistöverot ja vapaaehtoiset henkilöstökulut

***Ei sisällä lentoyhtiöiltä perittävää valvontamaksua

FINAVIAN YHTEISKUNNALLE TUOTTAMAT SUORAT JA EPÄSUORAT TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

SIDOSRYHMÄ

SUORAT VAIKUTUKSET

EPÄSUORAT VAIKUTUKSET

Suomalainen yhteiskunta

- Finavia mahdollistaa kattavat lentoyhteydet suomalaiselle yhteiskunnalle eli ihmisten ja tavaroiden liikkumiselle.
- Toimiva lentoliikenne tukee keskeisesti Suomen kilpailukykyä. Finavian vastuulla on huolehtia lentoasemien kilpailukyvyistä kattavien lentoyhteyksien ylläpitämiseksi.
- Maailman talousfoorumi (WEF) arvioi kilpailukykyraportissaan 2019 Suomen lentoasemaverkoston tehokkuuden maailman neljänneksi parhaaksi.
- Helsinki-Vantaan kehitysohjelman työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan rakennusaikana noin 16 000 henkilötyövuotta. Vuonna 2019 työllisyysvaikutus oli 3 249 henkilötyövuotta. Lisäksi lentoaseman matkustajamäärän kasvu synnyttää arviolta 5 000 pysyvää työpaikkaa. Lapin investioiohjelman työllistymisvaikutus rakentamisen aikana oli yhteensä 600 henkilötyövuotta.
- Lentoliikenne kokonaisuudessaan tuottaa yhteensä 3,2 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta ja työllistää noin 100 000 ihmistä Suomessa joko suoraan tai välillisesti.

Asiakkaat

- Lentoyhtiöille Finavia tarjoaa kustannustehokkaita ja täsmällisiä lentoasemapaalveluita.
- Heinäkuussa 2019 Finavia laski verkostolentoasemillaan operaatiokohtaisilla maksuilla lennettävien koulutuslentojen läpilaskuja 50 prosenttia.

- Finavia on sitoutunut kehittämään liiketoimintaansa kestäväällä tavalla, joka varmistaa lentoliikenteen toimintaedellytykset Suomessa.
- Finavia pyrkii tehostamaan jatkuvasti toimintaansa, mikä tukee kilpailukykyistä hinnoittelua.
- Finavia edistää ilmailukulttuuria Suomessa ja tukee suomalaista harrasteilmailua vuosittain sadoilla tuhansilla euroilla pitämällä yleisilmailijoiden kausikorttien hintatason alhaisena.

Henkilöstö

- Finavia-konsernin palveluksessa oli vuoden 2019 lopussa 2 775 henkilöä (2 852).
- Finavia tarjoaa työpaikkoja eri puolilla Suomea kaikilla lentoasemillaan.
- Finavia investoi henkilöstönsä osaamiseen erilaisin koulutuksin, kannustaa lentoasemilla moniosaamiseen ja tukee henkilöstönsä hyvinvointia eri keinoin.
- Finavia rekrytoi vuosittain kymmeniä kesätyöntekijöitä ja tarjoaa mahdollisuuksia lopputöiden tekemiseen.

- Helsinki-Vantaan työllisyysvaikutukset kehitysohjelman rakentamisaikana ovat mittavat, yhteensä noin 16 000 henkilötyövuotta.
- Lapin kehitysohjelman työllisyysvaikutukset olivat yhteensä 600 henkilötyövuotta.

SIDOSRYHMÄ
SUORAT VAIKUTUKSET
EPÄSUORAT VAIKUTUKSET

<p>Tavaran- ja palveluiden toimittajat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finavia ostaa mm. kiinteistö-, korjaus- ja huoltopalveluja, vartiointi- ja turvatarkastuspalveluja, rakentamis- ja urakointipalveluja sekä asiantuntija-palveluja, kuten suunnittelu- ja sääpalveluja. • Kehitysohjelmien vuoksi Finavia tekee merkittäviä hankintoja. Helsinki-Vantaan kehitysohjelman arvo on yli miljardi euroa. Lisäksi investoimme lentoasemaverkostoon: esim. Lapin lentoasemilla toteutettiin vuosien 2018 ja 2019 aikana noin 55 miljoonan euron investointiohjelma. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finavia pyrkii pitkäaikaisiin yhteistyösuhteisiin. Toimintaa kehitetään läheisessä yhteistyössä kumppaneiden kanssa, mikä tukee myös toimittajien liiketoimintamahdollisuuksia. • Finavia tekee hankintoja sekä keskitetysti että paikallisesti.
<p>Suomen valtio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finavia maksaa tuloveroja, kiinteistöveroja ja arvonlisäveroa. • Finavia kerää Traficommin puolesta lentoliikenteen valvontamaksua, joka tilitetään Traficomille. Vuonna 2019 maksuja oli 12,2 miljoonaa euroa (13,3). • Finavia maksaa osinkoa omistajalleen Suomen valtiolle tuloksensa ja jakokelpoisten varojensa puitteissa. Yhtiön hallitus on esittänyt, että tilikaudelta 2019 osinkoa jaetaan 11,1 miljoonaa euroa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finavia tukee yhteiskunnan kehittymistä ja hyvinvointia maksamalla veroja sekä tarjoamalla työpaikkoja Suomessa. • Finavia pyrkii toimimaan taloudellisesti kestäväällä tavalla siten, että se huolehtii oman toimintansa tehokkuudesta vertailuryhmänään eurooppalaiset lentoasemat. Näin Finavia voi tukea suomalaisten yritysten kilpailukykyä suomalaisten hyvinvointia.
<p>Rahoittajat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finavian tavoitteena on rahoittaa ylläpitoinvestointinsa tulorahoituksella. Kasvun edellyttämiä laajennusinvestointeja voidaan rahoittaa pitkäaikaisin lainoin. • Euroopan investointipankki myönsi Finavialle 230 miljoonan euron lainan vuonna 2016 ja 150 miljoonan euron lainan vuonna 2019. Pohjoismaiden Investointipankki (NIB) myönsi Finavialle 150 miljoonan euron lainan Helsinki-Vantaan laajennusta varten vuonna 2015. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finavian tavoitteena on pitää omavaraisuusaste tasolla, joka mahdollistaa rahoituksen hankkimisen kustannustehokkaasti. Omavaraisuusaste 31.12.2019 oli 50,1 % (58,7).

Finavia maksaa kaikki veronsa Suomeen

Finavialla on liiketoimintaa ainoastaan Suomessa, ja maksamme tuloksestamme verot sekä muut veronluonteiset maksut Suomeen suomalaisen lainsäädännön mukaisesti. Finavia ei ole määritellyt erillistä verostrategiaa.

Verotukseen liittyvistä asioista vastaa Finaviassa talousjohtaja, joka raportoi tarvittaessa hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Finavia toimii aktiivisessa yhteistyössä veroviranomaisen kanssa ja esimerkiksi pyytää verottajalta ennakkopäätöksiä tulkinnanvaraisissa kysymyksissä, jotta verotukselliset epävarmuustekijät voitaisiin minimoida. Maksu- ja ilmoitusvelvollisuus toteutetaan Finaviassa oikea-aikaisesti.

Finavia varmistaa, että sillä on konsernissa riittävästi verotukseen liittyvää asiantuntemusta. Finavia voi tarvittaessa ostaa verotukseen liittyviä asiantuntijapalveluita. Vuonna 2019 käytettiin myös ulkopuolisia veroneuvontapalveluita.

Finavian veroihin liittyvään raportointiin ei liity arvioita. Raportointi perustuu konsernin tilinpäätöstietoihin ja kirjanpitoluonteen materiaaleihin.

Maksetut verot ja veroluonteiset maksut

Finavian maksettavia veroja ja veroluonteisia maksuja oli vuonna 2019 yhteensä 26,1 miljoonaa euroa (39,1). Finavia ei maksa eikä tilitä veroja OECD:n määrittelemiin veroparatiisivaltioihin eikä ole myöskään saanut tukea kyseisistä maista. Vuonna 2019 Finavia sai energiatukea 166 621 euroa, jonka avulla rakennettiin sähköautojen latauspisteitä eri lentoasemille sekä aurinkovoimala Länsisiiven terminaali- ja jennukseen. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkakäytön suunnitteluun Finavia sai EU-tukea 660 000 euroa.

Yhteisövero sisältää tilikauden tulokseen kirjatut verot sekä edelliseltä kaudelta kirjatut verot (ei sisällä laskennallisia veroja).

Maksut Traficomille sisältävät lentoliikenteen valvontamaksut sekä muut ilmailuun liittyvät maksut.

Tilitetyt verot ja veroluonteiset maksut

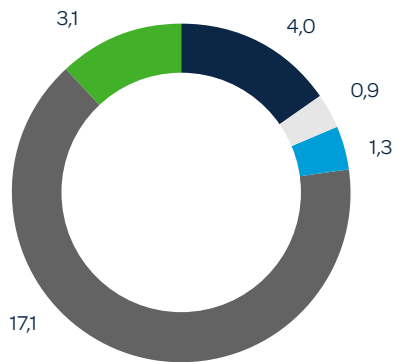
Finavia keräsi ja tilitti veroja sekä veroluonteisia maksuja yhteensä 41,8 miljoonaa euroa (42,0). Kerätyt verot ja veroluonteiset maksut eivät jää Finavian tulokseen, vaan yhtiö toimii näiden osalta läpilaskuttajana.

Lentoliikenteen valvontamaksu on lentoyhtiöiltä kerättävä Traficomin lakisääteinen maksu, jonka Finavia tilittää Traficomille. Maksu ei liity Finavian tuottamiin lentoasemapalveluihin, ja se peritään eduskunnan vahvistamana viranomaismaksuna kaikilta lentoyhtiöiltä.

Kerätyt ja tilitetyt verot vuosilta 2019 ja 2018 eivät sisällä arvonlisäveroa. Finavia sai vuonna 2019 arvonlisäveron palautuksia enemmän kuin keräsi ja tilitti.

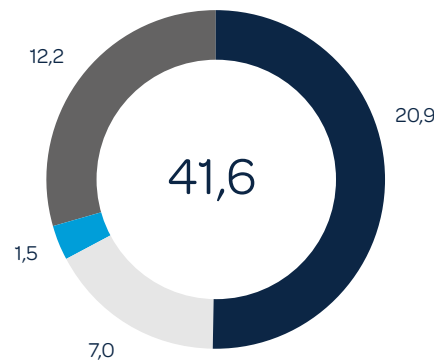
MAKSETUT JA TILITETYT VEROT JA VERONLUONTEISET MAKSUT 2019

Maksetut verot

- Tuloverot (maksuperusteiset) 4,0 milj. euroa
- Kiinteistöverot 0,9 milj. euroa
- Maksut Traficomille 1,3 milj. euroa
- TyEL-maksut 17,1 milj. euroa
- Muut lakisääteiset henkilösivukulut 3,1 milj. euroa

Tilitetyt verot

- Ennakkonpidätykset 20,9 milj. euroa
- Työntekijäin eläkemaksu 7,0 milj. euroa
- Työntekijäin työttömyysvakuutusmaksu 1,5 milj. euroa
- Lentoliikenteen valvontamaksu 12,2 milj. euroa

Finavia luo lisäarvoa osana yhteiskuntaa

Finavialla on keskeinen yhteiskunnallinen rooli, johon kuuluu koko maan kattavan lentoasemaverkoston kehittäminen ja ylläpito. Finavian tehtävä on edistää ihmisten ja tavaroiden liikkumista ja kansainvälisyyttä tuottamalla turvallisia, laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluita lentomatikustajille ja lentoliikenteelle.

Kaikkea toimintaamme ohjaa vahva visio tarjota matkustajille Pohjois-Euroopan parhaat yhteydet maailmalle sekä edistää Suomen saavutettavuutta houkuttelevana matkakohteena. Tämä edellyttää meiltä vastuullista ja kannattavaa kasvua. Strateginen kilpailuetumme on poikkeuksellisen laadukas asiakaskokemus.

Tämän saavuttamiseksi hyödynnämme arvojemme mukaisesti Finavian keskeisiä resursseja ja voimavaroja, joita ovat lentoasemat, ammattitaitoinen henkilöstö, asiakkaat ja yhteistyökumppanit, taloudellinen pääoma ja investoinnit sekä energia ja luonnonvarat.

Luomme arvoa omistajallemme, Suomen valtiolle, sekä yhteiskunnalle tarjoamalla tehokkaat ja luotettavat yhteydet maailmalle sekä investoimalla lentoasemien ja niiden lähialueiden kehittämiseen. Kansainvälisesti menestynyt Helsinki-Vantaan lentoasema tuottaa hyvinvointia koko Suomeen. Olemme merkittävä veronmaksaja ja työllistäjä. Finavian lentoasemilla oli vuonna 2019 töissä yli 20 000 ihmistä noin 1 500 yrityksen palveluksessa.

Luomme arvoa asiakkaillemme. Lentoasemiemme palvelut rakentuvat toisaalta sujuvuudelle ja tehokkuudelle, toisaalta viihtyisyydelle ja elämyksellisyydelle. Helsinki-Vantaan lyhyet vaihtoajat,

turvataarkastuksen nopeus ja kansainvälisesti palkitut palvelut ovat asioita, joita lentoyhtiöt ja matkustajat arvostavat. Vuonna 2019 palvelimme 50 lentoyhtiöasiakasta ja noin 26 miljoonaa matkustaja-asiakasta. Poikkeuksellisen laadukas asiakaskokemus ruokkii lentoyhtiöasiakkailtamme sekä matkustajilta tulevaa kassavirtaa, jolla mahdollistamme jatkossakin lentoasemaverkostomme kehittämisen.

Vuonna 2019 kannattavuus ja asiakastyytyväisyys pysyivät hyvällä tasolla. Tämä on osoitus siitä, että investointimme ovat kannattaneet ja meillä on hyvät edellytykset luoda arvoa sidosryhmillemme myös tulevaisuudessa.

Toiminnallamme on vaikutuksia myös luontoon ja ympäristöön. Hankinta ja toimitusketjun hallinta ovat keskeisessä osassa toimintaamme. Vuonna 2019 tavoitteenamme oli huomioida jokaisessa hankinnassa elinkaarikustannukset. Pyrimme vähentämään toimintamme ympäristövaikutuksia jatkuvasti ja kehittämään sidosryhmäyhteistyötä sekä ympäristöasioihin liittyvää viestintää. Finavia saavutti tavoitteensa hiilineutraalista lentoasemaverkostosta vuoden 2019 aikana.

Kansainvälisesti menestynyt Helsinki-Vantaan lentoasema tuottaa hyvinvointia koko Suomeen.

PÄÄOMAT

Lentoasemat

- 21 lentoasemaa
- Käyttöomaisuus 1 245,6 milj. euroa
- Liiketilat ja mainospaikat
- Rakennukset, koneet ja kalusto
- Maarakenteet

Ihmiset ja osaaminen

- Henkilöstö 1 277, joista 69 % miehiä, 31 % naisia
- Koulutukset 2,9 pv/henkilö
- Lainvaatimat kelpoisuudet ja standardit
- Matkustajakokemuksen ymmärrys
- Projekti- ja logistiikkaosaaminen
- Prosessiosaaminen (esim. matkustajavirrat, koneenkäyttö, snowhow)
- Ekosysteemin johtaminen ja kehittäminen

Asiakkaat ja yhteistyökumppanit

- Yli 50 lentoyhtiöasiakasta
- 26 miljoonaa matkustajaa
- 2 840 tavara- ja palvelutoimittajaa
- 1 500 lentoasemilla toimivaa yritystä

Taloudellinen pääoma ja investoinnit

- Tase 1 360,1 milj. euroa
- Kassavirtapohjaiset investoinnit 306 milj. euroa
- Ympäristöinvestoinnit 5,5 milj. euroa

Energia ja luonnonvarat

- Vedenkulutus 188 830 m³
- Lämpöenergiankulutus 62 GWh
- Sähköenergiankulutus 82 GWh
- Ajoneuvokaluston polttoainekulutus 2 320 t
- Maa-alueiden pinta-ala 9 856 m²

LIIKETOIMINTAMALLI

For smooth travelling

VISIO

Finavian visiona on tarjota matkustajille Pohjois-Euroopan parhaat yhteydet maailmalle sekä edistää Suomen saavutettavuutta houkuttelevana matkakohteena.

ARVOT

- Turvallisuus
- Asiakaslähtöisyys
- Uudistuminen
- Vastuullisuus

MATKUSTAJILLE SUUNNATUT PALVELUT

Ainutlaatuinen matkustajakokemus

LENTOLIIKENNEPALVELUT

Tehokkaat ja luotettavat palvelut lentoyhtiöille

Palveluntuottajat ja kumppanit lentoasemilla

Asiakaskokemus & kehittäminen

TOIMINTAYMPÄRISTÖ
Megatrendit:

Globaali kilpailu matkustajista, keskiluokan kasvu Aasiassa sekä muiden kehittyvien talouksien kasvu, ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen, kaupungistuminen

Toimialan vahva sääntely

Suomen maine ja maantieteellinen sijainti

VAIKUTUKSET

Tehokkaat ja luotettavat yhteydet maailmalle

- Helsinki-Vantaan matkustajista 38,6 % kansainvälisiä vaihtomatkustajia
- Liikenneilmailun laskeutumisten määrä 125 869
- Kaikkien lentoasemien suorat lentokohteet 186
- Kilpailukykyiset laskeutumis- ja matkustajamaksut
- Toimintavarmuus säästä riippumatta

Ainutlaatuinen asiakaskokemus

- Helsinki-Vantaan matkustajatytyväisyys ASQ 4,16 / 5
- Verkoston matkustajatytyväisyys 4,28 / 5
- Lentoyhtiöiden asiakastytyväisyys 3,94 / 5
- Odotusaika Helsinki-Vantaan turvatarkastukseen keskimäärin 2 min 30 sek
- Helsinki-Vantaan kansainvälisesti palkitut palvelut
- Lyhyt vaihto aika

Yhteiskunnan kilpailukyky ja hyvinvointi

- Liikevaihto 389 milj. euroa
- Palkat ja palkkiot 99 milj. euroa
- Ostot palvelun- ja tavarantoimittajilta 370 milj. euroa
- Verot ja veroluonteiset maksut 26,1 milj. euroa
- Lentoliikenteen osuus BKT:sta 3,2 %
- Lentoliikenne työllistää 100 000 ihmistä Suomessa
- Helsinki-Vantaan kehitysohjelma on työllistänyt tähän mennessä 9 800 henkilötyövuotta
- Lapin turismin kehittäminen 724 tilauslentoa

Ympäristövaikutukset

- Helsinki-Vantaa hiilineutraali 2017, verkostolentoasemat 2019
- Uusiutuvien polttoaineiden käyttöönotto koko verkostossa
- Ajoneuvokaluston CO₂-päästöt 6 340 tonnia
- Ilmanlaadun seuranta
- Melunhallintasuunnitelman edistäminen
- Pintavesien laaduntarkkailu 21 lentoasemalla
- Pohjavesien laaduntarkkailu 14 lentoasemalla
- Valumavesien biologinen hapenkulutus Helsinki-Vantaalla (BOD) 62 tonnia
- Energiatohokkuuden jatkuva parantaminen
- Jätteet 4 660 t, joista 75 % hyötyjätettä

Turvallisuus Finaviassa

Turvallisuus on lähtökohta lentoaseman sujuvuudelle. Se on meille tärkeä arvo, joka näkyy kaikessa toiminnassamme. Vuonna 2019 turvallisuustyössämme korostuivat yhteistyö muiden lentoasematoimijoiden kanssa sekä panostukset kyber- ja tietoturvallisuuden kehittämiseen.

Liiketoimintamme perustuu viranomaisen myöntämään oikeuteen toimia lentoaseman pitäjänä. Edellytys oikeudelle on vaatimusten mukainen toiminta sekä uskottava ja tuloksellinen turvallisuuskulttuuri. Finavian vastuulla on huolehtia, että lentoasema-alueiden toiminta on määräysten mukaista ja turvallista. Lentoaseman pitäjänä annamme toiminnan ohjeistukset ja valvomme niiden noudattamista. Tämän lisäksi muut lentoaseman toimijat ohjeistavat ja kouluttavat omat työntekijänsä vaatimusten mukaisesti.

Hallinnoimme ja kehitämme lentoaseman turvallisuustoiminnan menettelytapoja ja analysoimme omaa toimintaamme jatkuvasti. Osallistumme aktiivisesti keskusteluun ja pyrimme vaikuttamaan sääntelyyn asioissa, jotka luovat ja parantavat turvallisuutta. Sujuvan ja turvallisen lentoasemakokemuksen taustalla on laadukas turvallisuustyö.

Vuonna 2019 kirkastimme henkilöstöllemme turvallisuusohjeistuksia ja kehitimme käytäntöjämme havainnoinnista raportointiin. Kulunut vuosi piti sisällään useita turvallisuusharjoituksia sekä infotilaisuuksia, joilla myös saatiin positiivista nostetta henkilöstömme raportoitujen turvallisuuteen liittyvien ilmoitusten määrään. Henkilöstön aktiivisuus turvallisuusilmoituksissa kertoo, että Finavian turvallisuuskulttuuri on vahvistunut ja henkilöstö kokee turvallisuuden edistämisen yhä vahvemmin omakseen.

Finavian turvallisuustyö on monimuotoista

Lentoasemat ovat monen toimijan ekosysteemeitä, joilla turvallisuus on kaiken tekemisen perusta. Lentoasemalla turvallisuus on mukana jokaisessa toiminnossa ja prosessissa joka päivä. Turvallisuustyön ytimeen kuuluvat lentoturvallisuus, siviili-ilmailun turvaamistoiminta, kyberturvallisuus, tietoturvallisuus, työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus. Turvallisuuden osa-alueita ohjaa kansallinen tai EU-tasoinen sääntely, joita Finaviassa noudatetaan tarkasti.

Finavialle myönnettiin jo vuonna 2017 Euroopan lentoturvallisuusvirasto EASA:n (European Aviation Safety Agency) sääntelyn mukainen sertifikaatti, jonka vaatimusten mukaisesti Finaviassa toimitaan. EASA:n asettamien ilmailumääräysten tavoitteena on varmistaa, että lentoliikenteen turvallisuus on samalla tasolla kaikkialla Euroopassa. Liikenteen ja viestinnän lupa-, rekisteri- ja valvontaviranomainen Traficom valvoo, että toimimme EASA:n sertifikaatin vaatimusten mukaisesti.

Turvallisuuden ylläpitämisen kustannukset vuonna 2019 olivat 50,0 miljoonaa euroa (45,9), mistä valtaosa muodostui turvallisuusmääräysten mukaisten turvatarkastusten järjestämisestä ja investoinneista turvallisuusteknologiaan.

Lentoasemien muutokset vievät myös turvallisuustyötä eteenpäin

Lentoasemillamme turvallisuustyötä tehdään yhteistyössä viranomaisten kuten poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitosten kanssa. Yhteistyö perustuu luottamukselliseen tiedonvaihtoon ja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen.

Vuonna 2019 Helsinki-Vantaan lentoaseman mittava kehitysohjelma on muuttanut myös lentoaseman turvallisuustoimenpiteitä. Jotta muutostilanteet eivät vaikuta lentoaseman tai lentotoiminnan turvallisuuteen, kehitämme toimintatapojamme proaktiivisesti, reaktiivisesti sekä jälkikäteen arvioimalla.

Helsinki-Vantaan kehitysohjelman jatkuessa vuoteen 2024 asti on myös turvallisuusyhteistyön kehittäminen muiden lentoasematoimijoiden kanssa merkittävässä roolissa myös tulevina vuosina.

Turvallisuudenhallintajärjestelmä

Turvallisuusorganisaatiomme koostuu konserni-, liiketoiminta- ja toimintayksiköistä. Organisaatiokenteella varmistetaan tiedonkulku ja johdolle tarvittava tieto turvallisuuteen vaikuttavista asioista.

Finavian turvallisuudenhallintajärjestelmä perustuu viereisessä taulukossa esiteltyihin seitsemään pääperiaatteeseen.

TURVALLISUUDENHALLINTAJÄRJESTELMÄN PÄÄPERIAATTEET

Viranomaisnormien täyttäminen

Turvallisuushallintajärjestelmän on täytettävä merkittävä määrä kansainvälisiä ja kansallisia määräyksiä, joiden vaatimuksienmukaisuutta seuraa Traficom. Vuonna 2019 Traficom teki 10 (7) auditointia Lentoasemaverkosto-liiketoiminnassa.

Johdon sitoutuminen

Finavian johto on sitoutunut turvallisuudenhallintajärjestelmän periaatteisiin ja sen tuottaman tiedon käyttämiseen päätöksenteossa. Eri toiminnoille on asetettu turvallisuustavoitteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Turvallisuuden ennakointi

Turvallisuuskriittisten muutosten, uusien järjestelmien ja menetelmien turvallisuusvaikutukset arvioidaan etukäteen. Tavoitteena on tunnistaa ja hallita muutoksiin liittyvät riskit sekä pienentää niitä erilaisilla toimenpiteillä ja varamenetelyillä.

Kannustava poikkeamaraportointi

Henkilöstön ilmoittamat poikkeamat luokitellaan ja analysoidaan. Merkittävimpien poikkeamien osalta käynnistetään ei-syylisistä ja riippumaton sisäinen tutkinta.

Riittävä omavalvonta

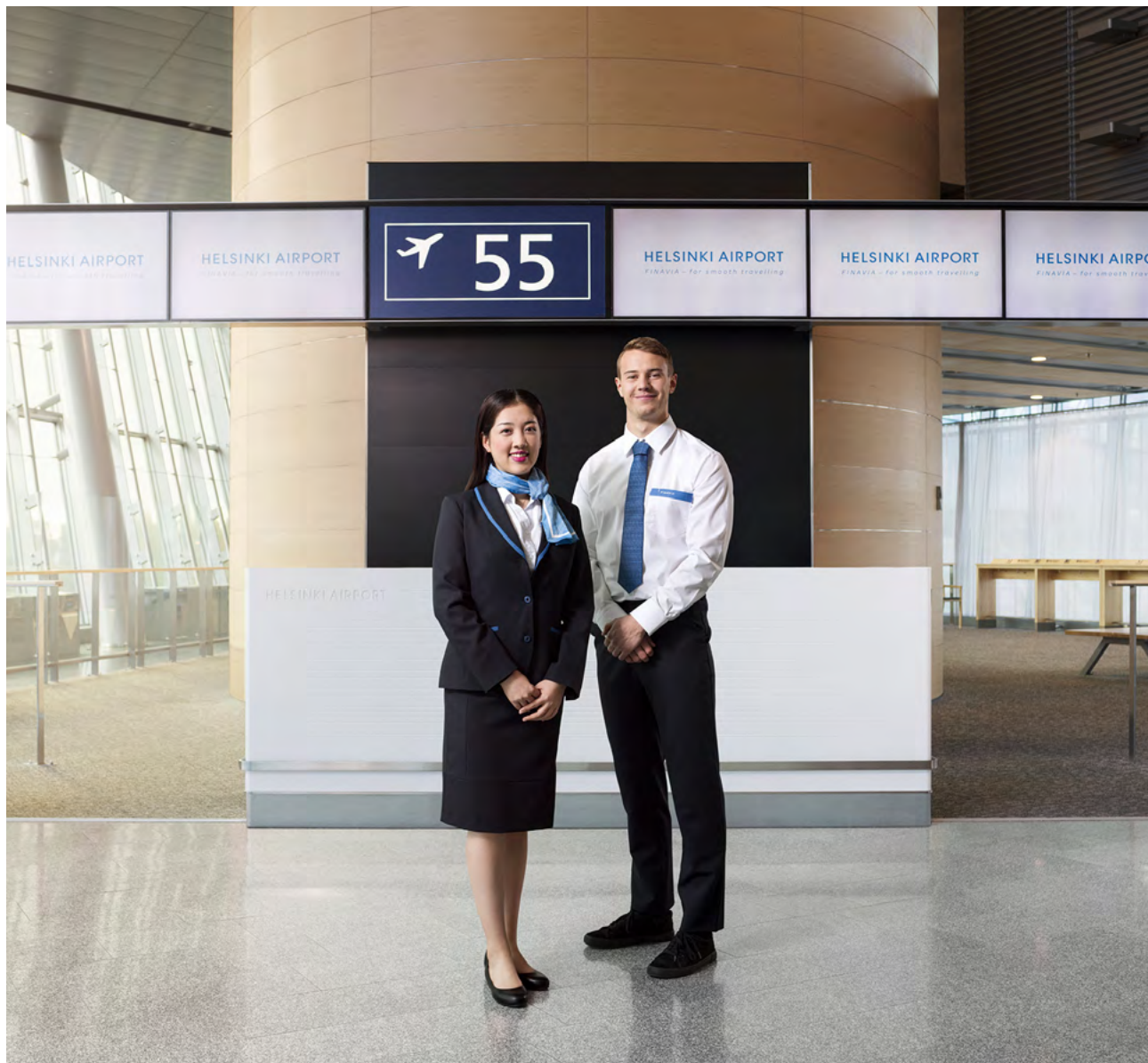
Toimintayksiköiden oman seurannan lisäksi tehdään riippumattomia sisäisiä auditointeja, joiden sisällössä, laajuudessa ja painopistealueissa huomioidaan toiminnan turvallisuusvaikutukset. Havaitut poikkeamat käsitellään, selvitetään ja edellytetyt korjaustoimenpiteet suoritetaan.

Henkilöstön pätevyys

Henkilöstöllä on koulutukseen, ammattitaitoon ja kokemukseen perustuva riittävä pätevyys. Henkilöistä pidetään koulutuskirjanpitoa, johon kirjataan erikoiskoulutustiedot, kokemus sekä tehtävän edellyttämät tasotarkastukset.

Hyödyllisen tiedon levittäminen

Tutkinnoista, auditoinneista, poikkeamaraporttien analysoinnista, korjaavien toimenpiteiden tehokkuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä saatuja tietoja hyödynnetään laajasti henkilöstön koulutuksessa, ohjeistuksen kehittämisessä ja sisäisessä viestinnässä.

Finavia työnantajana

Sujuvien lentoliikenteen palveluiden tuottaminen sekä matkustajille että lentoyhtiöille ei onnistuisi ilman osaavaa ja hyvinvoivaa henkilöstöämme. Vuonna 2019 jatkoimme johtamisen ja osaamisen kehittämistä sekä panostimme työhyvinvoinnin edistämiseen.

Finavialla oli vuonna 2019 neljä keskeistä henkilöstötyön tavoitetta: sekä ihmisten että suoritusten johtamisen kehittäminen, osaamisen kasvattaminen, henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen ja työnantajakuvan vahvistaminen. Esimiestyössä painotimme kehityskeskustelujen laadun parantamista sekä yksilöllisten tavoitteiden asettamista.

Vuoden 2019 lopussa Finavia Oyj:n palveluksessa oli 1 277 henkilöä (1 240). Konsernin palveluksessa oli 2 775 henkilöä (2 852). Vuonna 2019 palkkasimme määräraikaista henkilöstöä Helsinki-Vantaan sekä Lapin lentoasemien kehitysohjelmien vuoksi asiakaspalveluun. Henkilöstön määrä on kasvanut myös tietohallinnon ja digitaalisten palveluiden kehittämisen vuoksi.

Vuonna 2019 meillä oli avoinna 530 monipuolista työtehtävää, joihin saimme 3 121 hakemusta.

Finavian henkilötövuodet

Henkilötövuosi (htv) kuvaa kokoaikaiseksi muutetun henkilön työpanosta. Finavian työntekijöiden palkalliset työtunnit pois lukien ylityöt jaetaan kyseisen tehtävän mukaisen kokoaikaisen työntekijän laskennallisella vuosituntimäärällä. Yhden henkilön henkilötövuosi voi olla vuodessa maksimissaan 1 htv. Palkattomat poissaolot vähentävät henkilötövuotta.

Finavia Oyj:ssä henkilötövuosia vuonna 2019 oli 1 096 (1 045). Konsernissa keskimääräinen henkilötövuosi määrä on 2 241 (2 186).

Henkilöstö sopimustyyppien

Finavia Oyj:n henkilöstöstä vakituisia työntekijöitä vuonna 2019 oli 951 (918) ja määräaikaisia 249 (226). Kokoaikaisina työskenteli 1 045 henkilöä (1 006) ja osa-aikaisina 155 henkilöä (138).

Konsernin henkilöstöstä vakituisia työntekijöitä oli 2 108 henkilöä (2 132).

Finavialaisista 1 083 henkilöä (1 030) eli 90,6 prosenttia (90,0) henkilöstöstä kuului kollektiivisesti neuvotellun työehtosopimuksen piiriin.

Ostopalvelutyövoiman osuus Finavia Oyj:ssä oli vuonna 2019 henkilötövuosiksi muutettuna yhteensä 1 207 henkilötövuotta (1 164). Ulkopuolelta ostetuista työvoimapalveluista suurimman osan muodostivat vartiointi- ja turvatarkastuspalvelut. Lisäksi ulkopuolelta ostettiin kiinteistöihin ja IT-palveluihin liittyvää työvoimaa.

FINAVIAN HENKILÖSTÖ VUONNA 2019

Henkilötövuodet toiminnoittain

Esikunta ja konsernipalvelut	285
Helsinki-Vantaan kehitysohjelman projektitoimisto	14
Helsinki-Vantaan lentoasema	389
Verkostoliiketoiminta	408
Enontekiön lentoasema	3
Ivalon lentoasema	30
Kajaanin lentoasema	18
Kemi-Tornion lentoasema	15
Kittilän lentoasema	24
Kuusamon lentoasema	15
Oulun lentoasema	33
Rovaniemen lentoasema	41
Pohjoinen Suomi ja Lappi yhteensä	179
Kuopion lentoasema	36
Joensuun lentoasema	17
Savonlinnan lentoasema	9
Itä-Suomi yhteensä	62
Turun lentoasema	32
Porin lentoasema	11
Vaasan lentoasema	28
Maarianhaminan lentoasema	12
Kokkola-Pietarsaaren lentoasema	13
Länsi-Suomi yhteensä	97
Tampere-Pirkkalalan lentoasema	32
Jyväskylän lentoasema	22
Hallin lentoasema	5
Utin lentoasema	5
Keski-Suomi yhteensä	66
Yhteensä	1 096

Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne

Finavian vakituisen henkilöstön keski-ikä vuonna 2019 oli 45,5 vuotta (44). Henkilöstöstä vuoden 2019 lopussa miehiä oli 69 prosenttia (70) ja naisia 31 prosenttia (30).

Työsuhteiden kesto

Vuonna 2019 Finavian henkilöstöstä 26 prosenttia (21) oli ollut yhtiön palveluksessa 1–4,9 vuotta. Henkilöstöstä 5–9,9 vuotta palvelleita oli 13 prosenttia (13) ja 10–14,9 vuotta palvelleita 13 prosenttia (15). Yli 15 vuotta palvelleita oli yhteensä 32 prosenttia (34).

Henkilöstön vaihtuvuus

Vaihtuvuustunnusluku saadaan laskemalla yhteen työsuhteensa aloittaneiden ja päättäneiden vakinaisten työntekijöiden lukumäärät ja vertaamalla summaa koko vuoden keskimääräiseen vakinaisen henkilöstön lukumäärään.

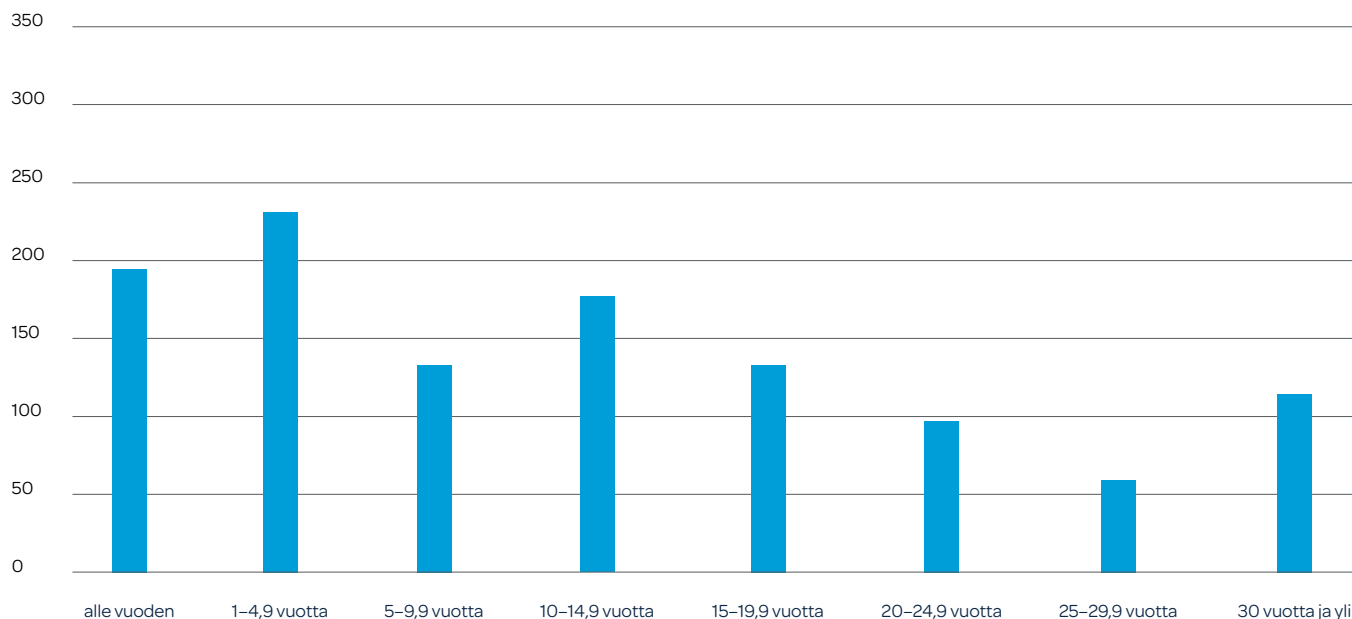
Finavia Oyj:n vuoden 2019 kokonaisvaihtuvuus oli 20,3 prosenttia (17). Tulovaihtuvuuden osuus oli 9,8 prosenttia (8) ja lähtövaihtuvuuden 10,1 prosenttia (9).

Henkilöstön koulutus

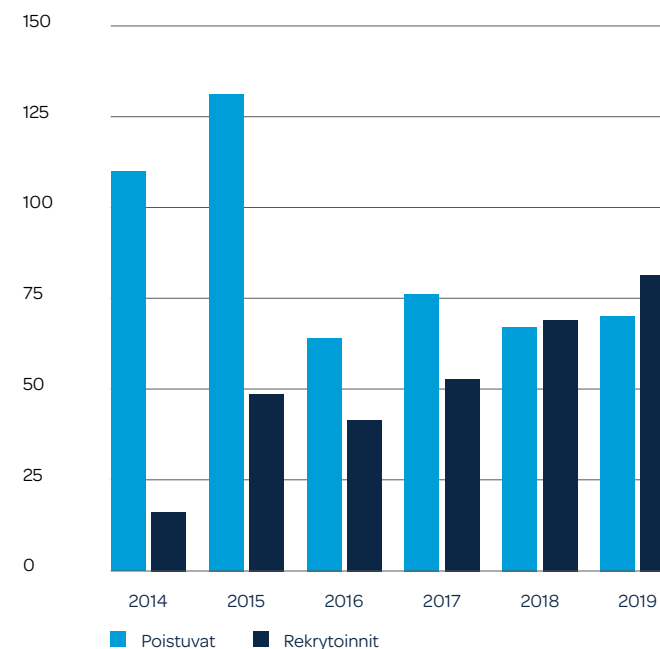
Vuonna 2019 Finavian henkilöstölle kertyi koulutuspäiviä keskimäärin 2,9 päivää (2,5) työntekijää kohden.

Finavialla tarvitaan sääntelyn edellyttämää koulutusta, ja työn vaatima osaamistaso täytyy pystyä varmistamaan myös tulevaisuudessa. Vuosi 2019 oli koulutuksen kehittämisen vuosi, jonka aikana kehitimme osaamistamme toimialaosamisen lisäksi laajemmin ammatilliseen osaamiseen ja työelämätaitojen osalta. Vuoden aikana kartoitettiin koulutusten nykytila ja tehtiin sen perustella toimenpiteitä koulutusten kohdentamiseksi. Finaviassa halutaan luoda jatkuvan oppimisen ja kehittymisen kulttuuria.

TYÖSUHTEIDEN KESTO

VAKITUISEN HENKILÖSTÖN REKRYTOINNIIT JA POISTUMAT

Henkilöstö- tyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen

Haluamme kaikkien finavialaisten viihtyvän työssään. Pidämme tärkeänä henkilöstön mahdollisuutta kehittää osaamistaan – näin voimme sekä pidentää että syventää työntekijöidemme työuria. Vuoden aikana kehitimme esimiestyötä, teimme osaamiskartoituksia ja laajensimme yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Henkilöstötutkimuksessa tarkastellaan myös finavialaisten sitoutuneisuutta ja omistautuneisuutta, jotka molemmat kehittyivät positiivisesti edellisvuodesta. Kyselyn tulokset olivat parempia kuin suomalaisissa organisaatioissa keskimäärin. Työtyytyväisyyttä kuvaava PeoplePower -indeksi oli 69,1 ja se oli hieman yli suomalaisten yritysten tason (67,9). Tiedonkulun koettiin parantuneen ja mahdollisuudet osallistumiseen ja aloitteiden tekoon olivat kehittyneet. Myös arviot esimiestyöstä olivat edellistä vuotta positiivisemmat.

Esimiehiä koulutetaan johtamaan yksilöitä

Finavialle on tärkeää, että esimiestyö ja johtaminen on jokaisessa yksikössä erinomaisella tasolla. Tavoitteeseen pääsemiseksi monipuolistimme esimiestyön kehittämisen työkaluja. Vuonna 2019 järjestimme muiden jatkuvien koulutusten ohella kaikille esimiehille koulutusta valmentavasta esimiestyöstä sekä kehityskeskusteluista. Lisäksi tarjosimme esimiehille työnohjausta, yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä mentorointia ja kummikenttäyhteistyötä. Esimieskoulutusten tavoitteena on myös entisestään parantaa esimiesten läsnäoloa ja vuorovaikutusta arjessa. Esimiehiä on koulutettu myös strategialähtöisten toimenpidesuunnitelmien laatimisessa sekä näihin suunnitelmiin perustuvien yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa.

Esimiehille rakennettiin vuonna 2019 kattava toimintamalli, jossa kaikille verkoston uusille esimiehille nimettiin toiselta lentoasemalta kokenut kollega mentoriksi. Tällä haluamme paitsi jakaa osaamista Finavian sisällä, myös varmistaa, ettei henkilöstöjohtamisessa ja esimiestyössä ole yksikkö- tai paikkakuntakohtaisia eroja.

Tulevaisuuden haasteisiin vastataan osaamista kehittämällä

Koulutuksista suurin osa painottuu Finaviaa koskevan sääntelyn edellyttämiin kelpoisuuksiin, minkä rinnalla keskitytään työntekijöiden ammatillisen osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Haluamme ennakoita tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista ja varmistaa, että henkilöstömme osaamisprofiili vastaa näihin tarpeisiin.

Finavialaiset kokevat saavansa vahvasti tukea ammatilliselle kehitykselleen.

Vuonna käynnistettiin myös uusien potentiaalien koulutusohjelma, johon osallistui 28 finavialaista. Johtamisen vaikuttavuuden ja operatiivisen erinomaisuuden lisäämiseksi ohjelmassa etsittiin uusia ja innovatiivisia ideoita Finavian markkina-aseman vahvistamiseksi.

Vuonna 2019 hr-yksikkö otti vahvempaa koordinaattorin roolia henkilöstön koulutusten kehittämisessä. Kehittämistyö käynnistyi koulutuksen nykytilakartoituksella, jossa tarkasteltiin operatiivisissa tehtävissä toimivien työntekijöidemme osaamisen nykytilaa. Kartoitukset käynnistettiin Lapin lentoasemilta. Vuoden 2020 aikana kartoitukset laajenevat Helsinki-Vantaalle ja muille verkostolentoasemille. Osaamiskartoitusten pohjalta rakensimme finavialaisille myös uusia koulutusmoduuleita, jotka käynnistyvät vuonna 2020.

Finaviassa tarvitaan paljon sellaista osaamista, jota ei suoraan löydy oppilaitosten koulustarjonnasta. Osaamisen kehittämiseksi ja uusien ammattilaisten löytämiseksi Finaviaan teemme useiden oppilaitosten kanssa tiivistä yhteistyötä. Vuonna 2019 laajensimme oppilaitosyhteistyötämme Pohjois-Suomen lisäksi pääkaupunkiseudulla ja käynnistimme erilaisia yhteistyökoulutuksia. Yhteistyön kautta olemme saaneet harjoittelijoita eri yksiköihin ja pystyneet tarjoamaan nuorille tärkeää työkokemusta.

Vuonna 2019 uudistimme asiakaspalvelijoiden perehdyttämiskokonaisuuden sekä käynnistimme Finavia Experience Academy -valmennuksen. Valmennuskokonaisuuteen osallistuu asiakasrajapinnassa työskentelevä henkilöstö lentoasemilla toimivista yrityksistä.

Haluamme myös kannustaa työntekijöitämme kouluttautumaan

työn ohella. Jotta opintojen eteneminen olisi sujuvaa, on henkilöstöllämme mahdollista saada vuosittain kymmenen päivää palkallista vapaata koulutukseen, joka tukee omassa työssä kehittymistä.

Työkierto tarjoaa kehittymismahdollisuuksia

Finavialaisilla on ollut jo useamman vuoden ajan mahdollisuus päästä tutustumaan toisten yksiköiden töihin Toisen työ tutuksi -käytäntömme kautta. Oman osaamisen laajentaminen kiinnostaa henkilöstöä, ja vuonna 2019 työnkiertoon haki ennätysmäärä finavialaisia. Vuoden aikana toisen työhön tutustui 44 henkilöä (46).

Myös Finavian johtoryhmä käy säännöllisesti tutustumassa operatiivisiin toimintoihimme. Näin johtoryhmän ja muun henkilöstön keskusteluyhteys vahvistuu, ja johtoryhmän jäsenet saavat ensikäden tietoa eri toimintojemme ammattilaisilta.

Finavia kannustaa työnkiertoon yrityksen sisällä. Vuoden 2019 aikana 42 henkilöä on siirtynyt Finavian sisällä uusiin tehtäviin.

Sisäisen työhön tutustumisen lisäksi Finaviassa on työntekijävaihto-ohjelma Pekingin lentoaseman kanssa. Työntekijävaihdon tärkein anti on saada uusia ideoita erityisesti aasialaisten matkustajien palveluiden kehittämiseen ja kuulla eri lentoasemien parhaista käytännöistä. Vuonna 2019 vaihto-ohjelmaan osallistui työntekijöitä Finavian asiakaspalvelusta, operaatiokeskuksesta ja markkinoinnista.

Jatkossa työntekijävaihtoa on tarkoitus jatkaa ja monipuolistaa entisestään. Keväällä 2020 Finavia vastaanottaa työntekijöitä Münchenin lentoasemalta.

Työhyvinvointi ja -turvallisuus

Strategiamme toteutuminen edellyttää, että henkilöstömme voi hyvin ja työturvallisuus huomioidaan jatkuvasti. Työhyvinvoinnin kehittämiseksi pyrimme aktivoimaan henkilöstöä sekä tukemaan työkykyä ennaltaehkäisevästi.

Pyrimme jatkuvasti parantamaan finavialaisten työhyvinvointia ja työssäjaksamista. Vuoden 2019 toimenpiteet ovat tuottaneet hyviä tuloksia, ja esimerkiksi sairauspoissaoloprosenttimme oli 3,2 % (3,3). Myös työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on pieni (työeläkemaksuluokka 2).

Johtamisen kehittäminen, tavoitteiden asettaminen ja osaamisen kasvattaminen ovat merkittäviä tekijöitä niin työntekijän kuin työnantajan menestyksen kannalta. Näillä on myös huomattava vaikutus työhyvinvointiin: Mitä paremmin työntekijä osaa omat tehtävänsä ja tuntee omat tavoitteensa, sitä paremmin hän myös jaksaa työssään. Toisaalta myös uudet haasteet ja mahdollisuudet lisäkoulutautumiseen tuovat työhön merkityksellisyyttä.

Osaamisen lisäksi työssä viihtymiseen vaikuttaa olennaisesti terveys, hyvinvointi ja jaksaminen. Vuonna 2019 keskityimme aktivoimaan henkilöstöämme huolehtimaan itsestään entistäkin paremmin. Osa finavialaisten toimenkuvista edellyttää vuorotyötä tai hyvää fyysistä kuntoa, minkä lisäksi haluamme tarjota kaikille työntekijöillemme uusia keinoja ylläpitää työkykyään ja parantaa hyvinvointiaan.

Tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa

Teemme tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn seuraamiseksi sekä mahdollisten

ongelmien ehkäisemiseksi. Työterveystarkastusten lisäksi olemme vuosittaisilla työterveyskyselyillä pyrkineet tunnistamaan ne työntekijät, joilla on kohonnut riski työkyvyttömyyteen tulevaisuudessa.

Vuonna 2019 ohjasimme matalalla kynnyksellä fysioterapeutin vastaanotolle työntekijöitä, joilla oli tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Periaatteenamme on tukea henkilöstön terveyttä ja työkykyä ennaltaehkäisevästi, ennen kuin tilanne etenee työkykyä häiritseväksi.

Vaikka työntekijän toimintakyky on laskenut tiettyjen tehtävien osalta, hän ei välttämättä ole kokonaan työkyvytön. Toisinaan uusi tehtävä voi löytyä toisesta yksiköstä, minkä vuoksi Finaviassa on korvaavan työn käytäntö.

Vakavampiin työssä suoriutumisen ja jaksamisen haasteisiin on käytössä Sopiva työ -palvelu. Palvelun avulla voimme suunnitella henkilöstölle uusia urapolkuja erilaisten uudelleenkoulutautumistai työllistymisvaihtoehtojen kautta.

Työturvallisuuden prosesseja kehitetään

Finavia on sitoutunut työturvallisuuden parantamiseen, ja kehitystyölle on asetettu tavoitteet. Vuonna 2019 paransimme systemaattisesti erityisesti lentoasemien työturvallisuusriskien arviointia, jotta arviointiprosessista saadaan entistä laadukkaampi ja ajantasaisempi. Työturvallisuusriskien arviointeja kehitettiin ja päivitettiin erityisesti lentoasemaverkostossa.

Sairaspoissaolot vähenivät vuonna 2019 kokonaisuudessaan edellisestä vuodesta.

Seuraamme työtapaturmien määrää ja työtapaturmataajuutta jatkuvasti. Vuonna 2019 Finaviassa tapahtui 67 (52) työtapaturmaa, joista 24 aiheutti vähintään yhden päivän sairauspoissaolon. Vähintään yhden päivän sairauspoissaolon aiheuttaneiden tapaturmien perusteella lasketuksi tapaturmataajuudeksi (LTIF) muodostui 10,9. Kaikista työssä tapahtuneista tapaturmista suoritettiin paikallinen työtapaturmatutkiminta, joiden tuloksia hyödyntäen pyritään varmistamaan, ettei vastaavaa työtapaturmaa sattuisi Finavian työpaikoilla uudestaan.

Yleisin työtapaturma Finaviassa on kaatuminen, joka useimmiten johtuu liukastumisesta ja on siten sidonnainen vuodenaikaan. Työtapaturmien määrä kasvoi vuodesta 2019, mutta tavoittelemme niiden vähenemistä. Vuonna 2019 henkilöstön tekemien työturvallisuuteen liittyvien ilmoitusten määrä kaksinkertaistui vuodesta 2018. Henkilöstön aktiivisuus työturvallisuusilmoituksissa kertoo siitä, että työturvallisuuskulttuurimme on vahvistunut ja henkilöstö kokee työturvallisuuden edistämisen yhä vahvemmin omakseen.

Vuonna 2019 kehitimme työturvallisuusasioita koskevaa viestintää. Jaamme henkilöstölle säännöllisesti niin sanottuja safety alert -viestejä, joissa kerrotaan lentoasemille ajankohtaisista turvallisuusaiheista. Lisäksi julkaisemme turvallisuuskoostetta, jossa kerrotaan lentoturvallisuusasioiden lisäksi työtapaturmien ennaltaehkäisystä ja torjunnasta.

Suomen aktiivisin työpaikka

Vuonna 2019 osallistuimme Suomen Olympiakomitean Suomen aktiivisin työpaikka -hankkeeseen, jossa työpäiviin tuodaan aktiivisuutta liikunnan kautta. Sopivasti mitoitettulla liikunnalla on mahdollista ennaltaehkäistä tuki- ja liikuntaelinvammoja sekä näin vähentää sairaspöissaoloja. Osallistuimme Suomen aktiivisin työpaikka -kartoitukseen, ja saimme useita kehitysehdotuksia finavialaisten aktiivisuuden lisäämiseksi. Samalla saimme myös sertifiointin liikuntaohjelmastamme.

Osana hanketta koulutimme työyhteisöömme aktivaattoreita, joiden tehtävänä on innostaa ja auttaa henkilöstöä ottamaan terveellisempiä elämäntapoja osaksi arkeaan. Innostamisen tapa riippuu aktivaattorista: hän voi vaikkapa kannustaa työkollegoihin tekemään taukojumppia työpäivän aikana, muuttamaan ruokailutottumuksiaan tai lisäämään hyötyliikuntaa. Järjestimme vuoden aikana myös erikseen liikuntakampanjan, jossa henkilöstön liikkuminen kerrytti rahaa hyväntekeväisyyspottiin.

Lisäksi vuonna 2019 kolme vuorotyötä tekevää finavialaista lähti mukaan parantamaan hyvinvointiaan ulkopuolisen valmentajan opastuksella. Valmennuksissa haettiin uusia toimintatapoja terveellisten elämäntapojen ylläpitämiseksi, millä pyrittiin tukemaan jaksamista kaksi- ja kolmivuorotyössä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tavoitteenamme on, että Finaviassa on hyvä tehdä työtä iästä ja sukupuolesta riippumatta. Kohtelemme kaikkia työntekijöitä yhdenvertaisesti ja maksamme palkkaa tasapuolisesti. Edistämme myös työn ja perhe-elämän yhteensovittamista, tuemme ikäänntyvien työntekijöiden työssäjaksamista sekä tasaamme mahdollisuuksien mukaan yksiköiden sukupuolijakaumaa.

Tasa-arvoista kohtelua ohjaavat sekä henkilöstöpolitiikka, eettiset periaatteet että kahden vuoden välein päivitettävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka tehdään yhdessä henkilöstön edustajien kanssa.

Seuraamme aktiivisesti palkkauksen tasapuolisuutta ja henkilöstön sukupuolijakaumaa yhteistyöneuvottelukunnassa yhdessä henkilöstön edustajien kanssa. Pyrimme tasaamaan sukupuolijakaumaa myös johtotehtävissä edistämällä naisten urakehitystä.

Finavialaisen naisen euro on lähellä miehen euroa

Seuraamme naisten ja miesten keskipalkan eroa vertaamalla keskenään kokoikäisten työntekijöiden säännöllisen työajan ansioita.

Suomessa naisen laskennallinen palkkana saatu euro on keskimäärin 84 senttiä. Vuoden 2019 palkkakartoituksen mukaan naisen euro on Finaviassa säännöllisen työajan ansion osalta 97 senttiä, eli vain hieman pienempi kuin miehen euro. Naisten kokonaispalkka Finaviassa on 6 prosenttia enemmän kuin miesten, sillä naisten osuus toimisto- ja asiantuntijatyössä on kasvanut.

Finaviassa on tutkittu naisten osuutta eri työaikamuodoissa sekä vuorotöiden vaikutusta tehtyihin ylityöihin ja sitä kautta palkkauseen. Tuloksista näkyy, että miesten osuus on suurempi sellaisissa

työaikamuodoissa, joissa tehdään paljon vuoro- ja ylityötä. Tämä selittää osaltaan miesten suuremmat kokonaispalkat. Ylityöiden tekemisessä ja sukupuolten osuuksissa eri työaikamuodoissa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoteen 2018 verrattuna.

Tukea työn ja perhe-elämän yhteensovittamiselle

Haluamme tehdä työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta Finaviassa mahdollisimman joustavaa. Työntekijöillämme on käytössä liukuva työaika ja etätömahdollisuus sellaisissa tehtävissä, joissa se on työn luonteen vuoksi mahdollista. Tarjoamme erilaisiin tilanteisiin sopivia työaikajoustoja. Osa-aikainen työskentely on mahdollista osittaisella hoitovapaalla pienten lasten vanhemmille ja vanhuuseläkkeellä sekä silloin, kun elämäntilanne osa-aikaisuutta vaatii. Myös työntekijöidemme normaalia pidemmät lomat tuovat perhe-elämälle lisää aikaa.

Suurin osa finavialaisista tekee vuorotyötä, mikä haastaa työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen. Työvuorojärjestelmän kehittämisessä huomioidaan vuorotyön kuormitus, ja yksiköillä on mahdollisuus sopia työvuorotoiveiden huomioimisesta. Osa yksiköistä painottaa työvuorojen säännöllisyyttä.

Kannustamme naisia ja miehiä käyttämään perhevapaita tasaisesti. Naisten käyttämä osuus hoitovapaista oli vuoden 2019 tasa-arvoselvityksessä hieman kasvanut edellisvuodesta ja oli 86,9 prosenttia (80,4). Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaista naisten osuus on edelliseen vuoteen verrattuna pienentynyt 60 prosenttiin (62,9).

Kysymme vuosittaisessa henkilöstötutkimuksessa finavialaisten näkemyksiä siitä, miten hyvin Finaviassa huomioidaan työn ja

Tarjoamme finavialaisille erilaisiin elämäntilanteisiin sopivia työaikajoustoja.

vapaa-ajan yhteensovittamiseen liittyvät tarpeet. Naiset antoivat vastauksissaan positiivisemmän arvosanan kuin miehet. Naisten vastauksen keskiarvo oli 3,04 (asteikolla 1–4) kun taas miesten vastaava arvio oli 2,88. Koko Finaviassa arvio oli 2,92. Naisten arvio parani viime vuodesta, miesten vastaavasti laski, mikä laski hieman kokonaisarviota Finaviassa edellisvuoden tutkimuksesta.

Hyvä työkyky läpi työuran

Finavialaisten keski-ikä on 45,5 vuotta. Suurin osa, 15,6 prosenttia, Finavian työntekijöistä on 50–54-vuotiaita. Seuraavaksi suurimmat ikäryhmät muodostavat 35–39 vuotiaat (13,5 %) ja 45–49 vuotiaat (13 %).

Finavian ikäohjelmassa on malleja eläkeikää lähestyvien työntekijöiden työssä jaksamisen tukemiseen. Noin viisi vuotta ennen eläkeikää käydään osana kehityskeskustelua niin kutsuttu seniorikeskustelu, jossa keskustellaan eläkesuunnitelmista sekä hiljaisen tiedon siirtymisestä seuraajalle.

Vuonna 2019 olimme jälleen mukana Elinkeinoelämän keskusliiton organisoimassa Työ ei syrji -kampanjassa, joka haastaa yritykset, yhteisöt ja koko yhteiskunnan mukaan luomaan Suomeen yhdenvertaista työkuiluttuuria.

Finavialaisista suurin osa on miehiä

Edistämme yksiköiden tasaista sukupuolijakaumaa ottamalla yhdenvertaisen kohtelun huomioon jo rekrytointivaiheessa. Työnhakuprosessissa on aina mukana yhdenvertaisesta kohtelusta huolehtiva rekrytointiammatilainen.

Sukupuolijakaumassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2019 työntekijöistämme 69,1 prosenttia oli miehiä ja 30,9 naisia. Verrattuna vuoteen 2018 naisten määrä nousi 4,6 prosenttia.

Sukupuolijakaumaa selittää monien työtehtävien fyysinen kuormittavuus ja tekninen suuntautuneisuus, mihin on perinteisesti hakeutunut miehiä. Esimerkiksi kunnossapidon tehtävissä naisia oli vuonna 2019 vain 2,0 prosenttia, kun taas palvelutehtävissä naisten osuus on 72,9 prosenttia ja asiantuntijatehtävissä 62,5 prosenttia. Naisten vähäiseen määrään Finavian teknisissä tehtävissä vaikuttaa myös se, että valtaosa teknisille aloille kouluttaneista henkilöistä on miehiä.

Kannustamme naisia hakeutumaan aktiivisesti esimies- ja johtotehtäviin. Naisten osuus Finavian esimiestehtävissä kasvoi vuonna 2019. Yhtiön johtoryhmässä oli 7 miestä ja 2 naista.

Finavian ympäristötyö

Vastuullinen ympäristötyömme perustuu lainsäädännön, kansainvälisten määräysten ja eri sidosryhmien perusteltujen odotusten huomioonottamiseen lentoturvallisuuden puitteissa. Työmme tavoitteena on pienentää lentoasemien toiminnan ympäristökuormitus mahdollisimman vähäiseksi.

Toimenpiteitämme ohjaavat ympäristölupien määräykset ja ympäristöjärjestelmämme mukaiset tavoitteet. Myös valtion omistajapolitiikka edellyttää meiltä huolellista toimintaa ja täsmällistä raportointia.

Finavian ympäristövastuun kehittäminen perustuu lupamääräyksiin sekä jatkuvaan parantamiseen sertifioidun ISO 14001-ympäristöjärjestelmän mukaisesti, taloudelliset näkökohdat huomioiden. Ympäristöjohtamisjärjestelmä on ohjannut Finavian ympäristötyön kehittämistä jo vuodesta 2001, ja se sisältää:

- Ympäristöjohtamisen käsikirjan (ISO 14001)
- Ympäristöpolitiikan ja -päämäärät
- Ympäristöohjelmat seitsemälle aiheelle vuosille 2016–2020
- Ympäristötyön tavoitteet vuodelle 2020
- Seurannan ja raportoinnin
- Lupien ja muiden määräysten vaatimiin investointeihin tehdyn ympäristövarauksen.

Finavian ympäristöjärjestelmälle myönnettiin sertifiointi vuoden 2018 joulukuussa. Syyskuussa 2019 toteutettujen seuranta-arvioiden mukaan sertifikaatti on edelleen voimassa.

Ympäristöjärjestelmän mukaisesti Finavia on valmistellut ympäristöohjelmat seitsemälle eri osa-alueelle. Näiden ohjelmien perusteella valitsemme vuosittaiset ympäristötavoitteemme.

Ympäristövastuun johtaminen Finaviassa

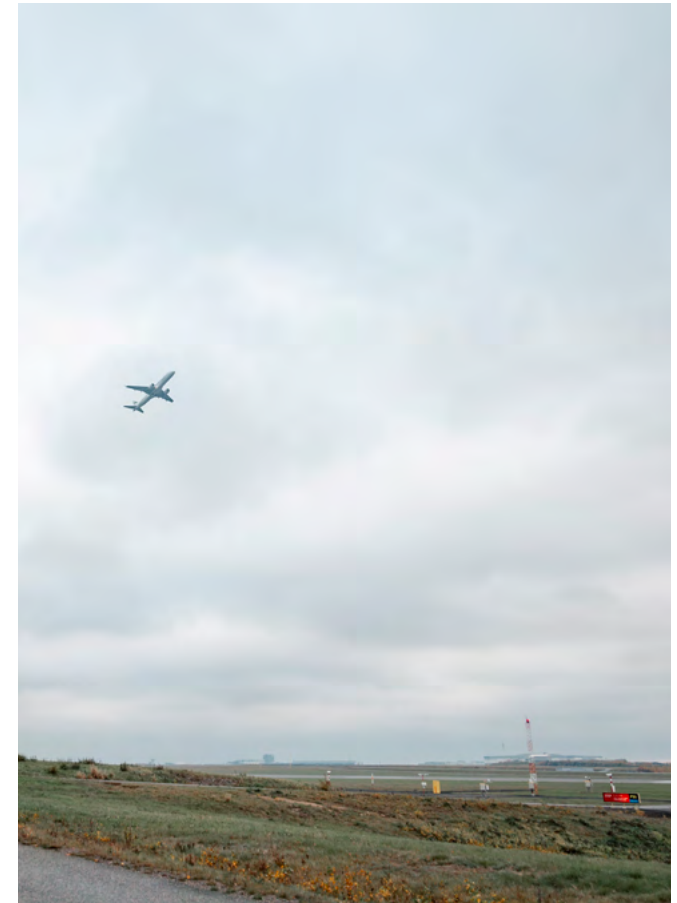
Tekniikka ja vastuullisuus -yksikkö ja kestävä kehityksen johtaja koordinoivat Finavian ympäristötyötä. Tavoitteemme on vähentää toimintamme ympäristövaikutuksia jatkuvasti ja kehittää sidosryhmäyhteistyötä sekä ympäristöasioihin liittyvää viestintää.

Finavian ympäristöyksikön päävastuualueet ovat:

- Toiminnan kehittäminen kestävä kehityksen mukaisesti
- Ympäristölupaprosessit ja viranomaisraportointi
- Ympäristölainsäädännön ja -lupien edellyttämät selvitykset ja suunnitelmat
- Edunvalvontatyö lentoasemien toimintaedellytysten varmistamiseksi.

Esimerkkejä jatkuvista ympäristövastuun teemoistamme:

- Lentoasemien vesiensuojelun kehittäminen
- Finavian oman toiminnan päästöjen vähentäminen hyödyntämällä uusiutuvaa energiaa ja polttoaineita
- Pilaantuneita maita koskevat selvitys- ja kunnostustehtävät
- Helsinki-Vantaan lentokonemelunhallinnan kehittäminen yhteistyössä lentoyhtiöiden ja lennonvarmistuksen kanssa
- ANS Finlandin johtaman lennonvarmistuksen tukeminen lentomenetelmien ja ilmatilan ympäristötehokkuuden parantamisessa
- Muovin käytön vähentäminen lentoasemilla
- Ympäristöraportoinnin ja ympäristöviestinnän kehittäminen

Finavian ilmasto-ohjelma

Ilmasto-ohjelmamme tavoitteena on painaa Finavian omasta toiminnasta aiheutuvat hiilidioksidipäästöt noltaan kaikilla lentoasemillamme. Kaikki Finavian lentoasemat toimivat jo nyt hiilineutraalisti.

Finavian lentoasemien ilmastovaikutukset syntyvät pääosin terminaalin valaistuksesta ja muusta sähkönkäytöstä, lämmityksestä, jäähdytyksestä sekä ajoneuvojen energiankulutuksesta. Finavia vastaa näiden päästöjen hillitsemisestä ja on toteuttanut jo vuosia omaa ilmasto-ohjelmaansa. Ohjelman keskiössä ovat uusiutuvan energian käytön voimakas lisääminen, sähkön ja lämmön alkuperä, energiatehokkuuden parantaminen kaikessa toiminnassa sekä päästöjen kompensointi markkinoilla.

Lentoasemien energiankulutus ja päästöt on tarkemmin esitetty raportissa sivulla 66.

Kaikki Finavian lentoasemat toimivat hiilineutraalisti. Helsinki-Vantaan päästöt on saatu painettua noltaan, ja se on ollut virallisesti hiilineutraali lentoasema vuodesta 2017. Alueelliset lentoasemat saatiin hiilineutraaleiksi vuoden 2019 keväällä – yli vuosi asetettua tavoitetta aiemmin. Hiilineutraaliuden saavuttaminen on vaatinut pitkäjänteistä työtä ja ympäristönäkökohtien huolellista huomiointia kaikessa toiminnassa, investointeja unohtamatta.

Koko Finavian dieselkalusto siirtyi uusiutuvan biopolttoaineen käyttöön

Tällä hetkellä yhdentoista Finavian lentoaseman lämmityksessä hyödynnetään uusiutuvia lähteitä, kuten biomassaa tai -kaasua sekä maalämpöä. Kaikki käyttämämme sähköenergia hankitaan pohjoismaisena tuulisähkönä. Lisäksi Helsinki-Vantaalla on oma aurinkovoimala, jota laajennettiin vuonna 2019. Se on tällä hetkellä yksi Suomen suurimmista aurinkovoimaloista ja lentoasemavoimaloista Pohjoismaiden suurin. Aurinkovoimalaa laajennetaan lisää vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2019 lopussa uusiutuvan biopolttoaineen käyttö laajennettiin Finavian dieselkalustoon koko maassa.

Jäljelle jäävät päästöt kompensoimme NEFCOn (Nordic Environmental Finance Corporation, Pohjoismaiden valtioiden ympäristörahoitusyhtiö) identifioimien kehityshankkeiden kautta. Hankkeilla on kohdemaissaan, esimerkiksi Ghanassa, lukuisia positiivisia sosioekonomisia ja ympäristövaikutuksia.

Finavia tukee ilmasto-ohjelmallaan kansainvälistä ilmastositoumusta

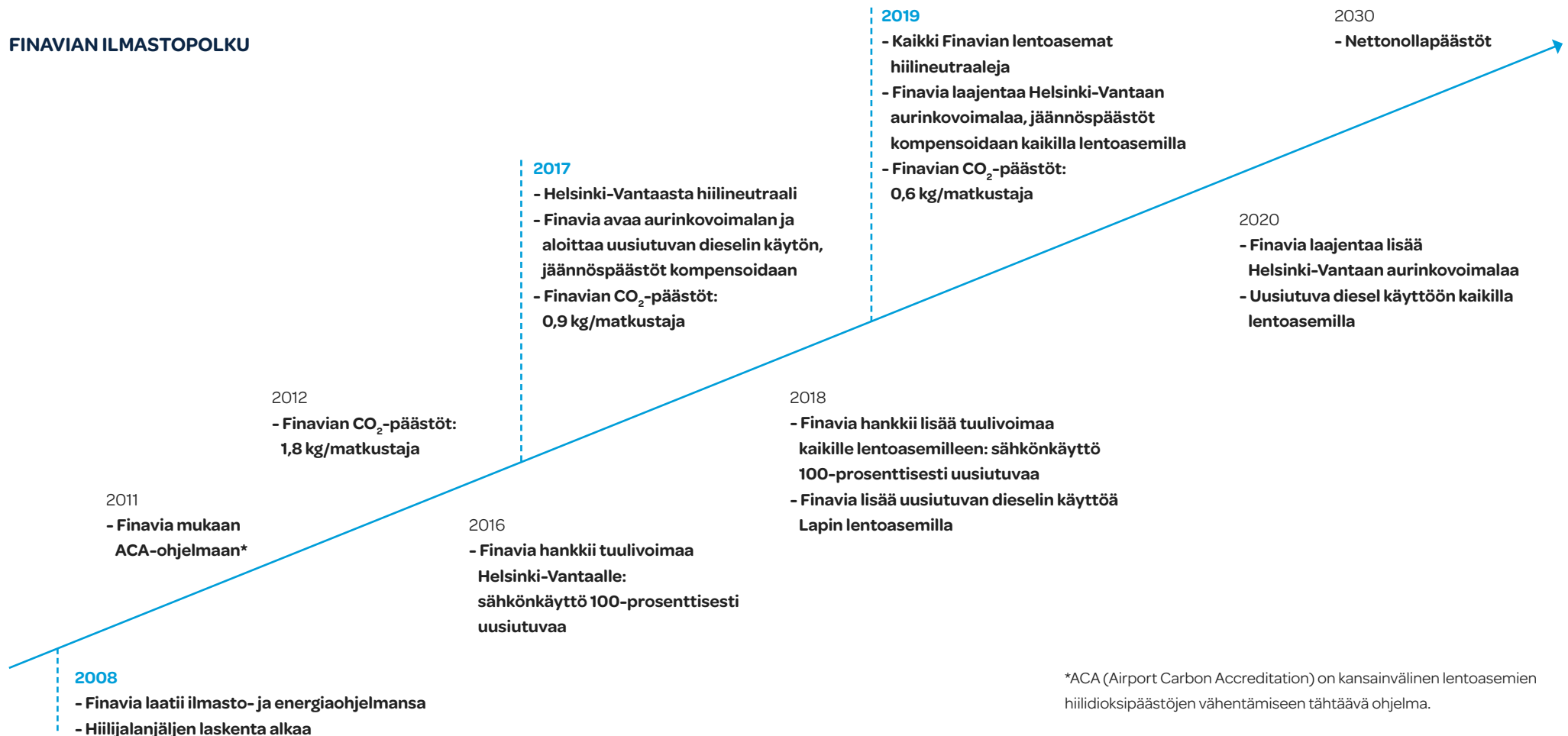
On tärkeää, että lentoliikenteen toimijat ovat eturintamassa vähentämässä toimintansa päästöjä. Finavia on keskeinen toimija eurooppalaisten lentoasemayhtiöiden yhteisessä sitoumuksessa, jonka tavoitteena on saada Eurooppaan sata hiilineutraalia lentoasemaa vuoteen 2030 mennessä. Finavian lentoasemat muodostavat 20 prosenttia tästä tavoitteesta.

Haluamme edistää myös lentoliikenteen päästöttömyyttä. Teemme yhteistyötä lentoyhtiöiden ja lennonvarmistusyhtiö ANS Finlandin kanssa edistääksemme vihreitä laskeutumisia, jotka vähentävät saapuvien koneiden polttoaineenkulutusta, päästöjä ja lentokonemelua. Lisäksi olemme mukana rahoittamassa [Suomen ensimmäisen sähkölentokoneen kehitystyötä ja testausta](#).

Vihreät laskeutumisesta on esitetty tarkemmin sivulla 55.

Finavian hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet matkustajamäärien kasvusta huolimatta.

FINAVIAN ILMASTOPOLKU

*ACA (Airport Carbon Accreditation) on kansainvälinen lentoasemien hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtäävä ohjelma.

YMPÄRISTÖVASTUUN TAVOITTEET JA SAAVUTUKSET

Ympäristövastuun teema	Tavoitteet vuodelle 2019	Tulokset	Tavoitteet vuodelle 2020
Ilmastopäästöjen vähentäminen	<ol style="list-style-type: none"> Lapland Airports -ryhmä saa ACI/ACA Level 3+ tason hyväksynnän. Helsinki-Vantaan lentoaseman ACI/ACA 3+ tason sertifiointi säilyy, ja tämän osana: Otetaan käyttöön loppuosaa (noin 400 kWp) uusien terminaalisiipien aurinkosähkön tuotannosta ja tehdään investointipäätös lisätuotannosta uuden pysäköintitalon tiloissa. Kaikilla lentoasemilla otetaan käyttöön uusiutuva diesel Finavian dieselkalustossa. Kaikki lentoasemat siirtyvät käyttämään tuulisähköä ja loput päästöt kompensoidaan. 	<ol style="list-style-type: none"> Sertifiointi saatu 6.9.2019. Taso säilytetty. Otettu käyttöön ja investointipäätös pysäköintilaitoksen yksiköstä tehty. Uusiutuva diesel otettu käyttöön joulukuussa 2019. Tavoite saavutettu talvella 2019. 	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan dieselin käyttöaste verkostossa on 100 % toimitusten käynnistyttyä, ja Helsinki-Vantaalla 75 % dieselkalustossa. Yleissuunnitelma Finavian toiminnan hiilipäästöjen nettonollatason saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Suunnitelma Finavian kiinteistöjen hiilipäästöttömästä lämmitystekniikasta toteuttamisaikatauluineen. Helsinki-Vantaan ja Lapin lentoasemien säilyminen ACA-ohjelman tasolla 3+. Finavian oma toiminta myös muilla lentoasemilla on hiilineutraalia. Helsinki-Vantaan aurinkosähköntuotannon lisääminen 200 kWp-yksiköllä.
Vesienpuhdistuksen kehittäminen Helsinki-Vantaan lentoasemalla	<ol style="list-style-type: none"> Kylmäojan kalataloudelliset kunnostukset, erityisesti taimenen kutupaikat. Kylmäojan biosuodatuspilotin käyttöönotto ja seurantatutkimuksen käynnistäminen. Veromiehenkylänpuron kosteikkopilotin rakentaminen ja seurantatutkimuksen käynnistäminen. Asemataso 1:n 120-jäänpoistopaikkojen kunnostuksen viimeistely. 	<ol style="list-style-type: none"> Kunnostukset suoritettu. Otettu käyttöön, seurantatutkimus käynnissä. Kosteikon rakentaminen aloitettu, valmistuu kesällä 2020. Kolme maaperäsuojattua paikkaa valmiina. 	<ul style="list-style-type: none"> Veromiehenkylänpuron kosteikon viimeistely, hallittu käyttöönotto ja seurantatutkimuksen käynnistäminen. Biosuodatusalueen tarkkailu suunnitelman mukaisesti. Selvitys kiitoteiden 1 ja 2 pinta- ja pohjavesikuormituksesta.
Lentokonemelman hallinnan kehittäminen Helsinki-Vantaan lentoasemalla yhteistyössä ANS Finlandin kanssa	<ol style="list-style-type: none"> Tuloreittien ja lähestymismenetelmien optimointi STAR 2019 -uudistuksessa. CDO-toimintaohjeistuksen päivittäminen osana CEM-yhteistyötä. Lähestymismenetelmien melunhallinnan (LP/LD) ohjeistuksen määrittely. 	<ol style="list-style-type: none"> Toteutettu suunnitellusti. 2. ja 3. luonnos laadittu, kehitystyö jatkuu vuonna 2020. Videomateriaali lennonvarmistukselle ja lentoyhtiöille lähestymisten melunhallinnasta. 	<ul style="list-style-type: none"> CDO- ja LP/LD-toimintaohjeistuksen päivittäminen osana CEM-yhteistyötä. Lentoonlähtömenetelmien tehonvähennys- ja kiihdytyskorkeuden sekä melunhallinnan optimoiminen eri kiitoteillä.

Ympäristövastuun teema	Tavoitteet vuodelle 2019	Tulokset	Tavoitteet vuodelle 2020
Jäänpoistotoiminnan ja sen vesiensuojelun kehittäminen verkostolentoasemilla	<ol style="list-style-type: none"> Jyväskylän lentoaseman glykolinkeräyksen tehostaminen rakentamalla varastoallas. Rovaniemen lentoaseman glykolivesien johtaminen puhdistamolle rakentamalla varastoallas ja viemäröinti. Kittilän lentoaseman jäänpoiston vesiensuojelun yleissuunnitelma, rakentamissuunnitelma ja toteutus. Yleissuunnitelma Oulun lentoaseman glykolipäästöjen teknisestä hallinnasta. 	<ol style="list-style-type: none"> Rakennettu ja käytössä. Rakenteiden sijoitus- ja toteutussuunnitelu aloitettu, työ jatkuu 2020. Yleissuunnitelma laadittu, ympäristövaraus tehty, rakentaminen 2020. Jatketaan imurointikokeilua talvella 2020. Maan hankinta aloitettu, suunnittelu jatkuu. Työtä siirretty muiden vastaavien hankkeiden aikataulutuksen vuoksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Rovaniemen lentoaseman glykolivesien imuriauto-keräilyn valmistelu suunnitteleamalla varastoallas. Kittilän ja Turun lentoasemilla glykolivesien imuriauto-keräilyn aloittaminen sekä varastoaltaan rakentaminen ja Kittilässä myös liittäminen jätevesiviemäriin.
Paloharjoitusalueiden pilaantuneisuuden tutkimus ja tarvittava kunnostus lentoasemilla	<ol style="list-style-type: none"> Joensuun lentoaseman paloharjoitusalueen PFAS-kunnostuksen suunnittelu uusien riskinhallintaohjeiden mukaisesti. 	<ol style="list-style-type: none"> Ohjeet valmistuneet keväällä 2019. Pohjaveden kulkeutumisen 3D-mallinnus valmistuu vuoden 2020 alussa. Kunnostus suunnitellaan 2020 ja toteutetaan mahdollisesti 2021. 	<ul style="list-style-type: none"> Joensuun paloharjoitusalueen PFAS-kunnostuksen suunnittelu pohjavesimallinnuksen ja SYKE:n uusien riskinhallintaohjeiden mukaisesti.
Hankintojen ympäristövastuuvaatimukset	<ol style="list-style-type: none"> Finavian eettiset ohjeet (Code of Conduct) vakiinnutetaan osaksi kilpailutuksia. Vastuullisuuden kannalta tärkeimmät tuotteet ja palvelut kartoitetaan. Osallistuminen Muoviton lentoasema -projektiin. 	<ol style="list-style-type: none"> Käytössä vuoden 2019 alusta: vakioliitteenä Finavian sopimus pohjissa ja lähtökohtaisesti mukana kaikissa kilpailutuksissa. Alustava kartoitus tehty, vastuullisuuden kannalta tärkeimmät tuotteet ja palvelut tunnistettu. Hankintayksikkö huomioi teeman tapauskohtaisesti kilpailutuksissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristövastuun kynnyskriteereiden asettaminen tärkeimmille tuote- ja palveluhankinnoille sekä ympäristöelementtien mukaanotto tarkoituksenmukaisissa kilpailutuksissa. Muovituotteiden hankinta vähenee. Työohje vastuullisten hankintojen toteuttamiseen. Sosiaalisen vastuun vaatimusten vakiinnuttaminen osaksi hankintaprosessia.
Finavian ympäristövastuuviestinnän ja Helsinki-Vantaan naapuriviestinnän kehittäminen	<ol style="list-style-type: none"> Toteutetaan ensimmäinen monimuotoinen oppimiskokonaisuus peruskoululaisille Vantaan perusopetuksen kanssa. Lentoyhtiöt aloittavat uusiutuvan lentopolttoaineen käytön Helsinki-Vantaalla. Lentoasemilla toimivat yritykset alkavat käyttää uusiutuvaa dieseliä. Helsinki-Vantaan ja Lapin lentoasemien muovin käytön vähentämishojelman laatiminen ja toimeenpano yhdessä yritysten kanssa. 	<ol style="list-style-type: none"> Toteutettu maaliskuussa 2019. Finavia tukee lentoyhtiötä ja polttoaineyhtiötä käyttämään uusiutuvia polttoaineita. Helsinki-Vantaalla osa ja Lapin lentoasemilla kaikki maahuolintayritykset käyttävät uusiutuvaa dieseliä. Selvitystyö sekä vähentämissuunnitelma tehty, toimeenpano myöhemmin. 	<ul style="list-style-type: none"> Vakiinnutetaan monimuotoinen oppimiskokonaisuus peruskoululaisille Vantaan perusopetuksen kanssa. Finavian vastuullisuuden esilläpito useissa avoimissa yleisötapauksissa. Valittuja lentoasematoimijoita tuetaan hiilipäästöjen vähentämishojelman 2020–2025 laatimisessa. Lentoyhtiöt aloittavat uusiutuvan lentopolttoaineen käytön Helsinki-Vantaalla.

Ympäristö- investoinnit

Finavia investoi vuonna 2019 erityisesti lentokoneiden jäänpoiston ja -eston infrastruktuurin parantamiseen. Lisäinvestointi vahvistaa toimiamme vesistöjen suojelemiseksi.

Ympäristöinvestointimme olivat vuonna 2019 yhteensä 5,5 miljoonaa euroa (10,0). Merkittävin investointi, noin 3 miljoonaa euroa, tehtiin kolmen jäänpoistopaikan rakentamiseksi Helsinki-Vantaalle.

Uudet jäänpoistopaikat vähentävät jäänpoistosta aiheutuvaa vesistöjen kuormittumista. Muita merkittäviä ympäristöinvestointeja Helsinki-Vantaalla olivat Kylmäojan taimenpuron kunnostus, maanalaisen kosteikon rakentamisen aloittaminen ja biosuodatusalueen viimeistely sekä investoinnit aurinkovoiman hyödyntämiseen, sähköajoneuvoihin ja latauspisteiden lisäämiseen.

Myös verkoston lentoasemilla tehtiin parannuksia vesien- ja maaperänsuojeluun. Finavian kaluston polttoaineen jakeluasema saneerattiin Savonlinnan ja Joensuun lentoasemalla. Ivalossa parannettiin vesiensuojelua rakentamalla jäänestossa ja -poistossa käytettävän glykolin keräysjärjestelmään automaatio.

Varsinaisten ympäristöinvestointien lisäksi ympäristökustannuksia aiheutui vuonna 2019 myös hiilipäästöjen vähentämisestä, kuten uusiutuvan dieselin käytön laajentamisesta, tuulisähkön hankinnasta sekä jäljelle jäävien päästöjen kompensoinnista.

FINAVIAN MERKITTÄVIMMÄT YMPÄRISTÖINVESTOINNIT 2019

Ympäristöluvut

Ympäristönsuojelulain mukaan lentoasematoiminta tarvitsee ympäristöluvan. Finavialle lupaprosessit ovat osa ympäristötyötä, lainsäädännön vaatimusten täyttämistä sekä myös kanssakäymistä palvelemissa alueiden kanssa. Yhteistyö Puolustusvoimien kanssa on myös tärkeää, sillä yhteistoimintalentoasemilla lupavastuut jaetaan.

Finavian 18 lentoasemalla on ympäristönsuojelulain mukainen ympäristöluva. Muutamille lentoasemille ei lupaa tarvitse hakea, ellei lentoaseman toiminta olennaisesti muutu. Lentoasematoiminnan harjoittamiseen vaikuttavat ympäristöluvan lisäksi useat kansainväliset ja kansalliset ilmailusäädökset.

Vuoden 2019 lopussa lupaviranomaisella oli käsittelyssä Kajaanin lentoaseman lupahakemus.

Vaasan hallinto-oikeus antoi toukokuussa 2019 päätöksensä Utin lentoaseman lupamääräysten tarkistamis päätökseen liittyneistä valituksista. Muun muassa Finavia on hakenut tähän päätöksen valituslupaa ja valittanut edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Asian käsittely KHO:ssa on kesken.

Vuoden 2018 lopulla Uudenmaan ELY-keskus teki aloitteen Helsinki-Vantaan lupamääräysten tarkistamiseksi. Finavia antoi asiassa vastineen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle kesäkuussa 2019 ja täydensi vastinettaan joulukuussa 2019.

Ympäristöluvut edellyttävät selvityksiä ja suunnitelmia

Ympäristöluvien määräyksissä on lukuisia selvitys- ja suunnitteluvelvoitteita muun muassa vesien- ja melunhallintaan.

Helsinki-Vantaan osalta Finavia jätti syyskuussa 2019 Etelä-Suomen aluehallintovirastolle selvityksen ilmailulain nojalla annetusta päätöksestä ja selvityksen lentoliikenteestä yöaikana sekä muutoshakemuksen lupamääräykseen 4 huhtikuussa 2019. Aluehallintovirasto antoi päätöksensä selvityksen johdosta tammikuussa 2020 ja päätös on lainvoimainen. Lupamääräyksen 4 muutoshakemus on edelleen käsittelyssä. Lisäksi Vaasan hallinto-oikeudessa on käsittelyssä valitus glykolin talteenoton tehostamisesta kesäkuussa 2019 annetusta päätöksestä.

Tampere-Pirkkalan lentoaseman hulevesi- ja meluselvityksistä annettiin päätökset kesäkuussa 2019. Finavia valitti vuonna 2018 Turun lentoaseman glykolivesien keräämistä ja käsittelyä koskevista päätöksistä Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on edelleen kesken. Vaasan lentoaseman hulevesiselvitys toimitettiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintavirastolle lokakuussa 2019. Asian käsittely on kesken.

Ympäristö- vaikutukset

Lentoasemilla merkittävimmät ympäristövaikutukset syntyvät kiitoteiden liukkaudentorjunnasta ja lentokoneiden jäänestosta ja -poistosta sekä lentotoiminnasta.

Finavia vastaa omien toimintojensa ympäristövaikutuksista. Lentoasemien pitäjänä meillä on osavastuu myös lentoasema-alueella toimivien kumppaniemme ympäristövaikutuksista. Vaikka lentomatkustamisen määrä kasvaa, eivät ympäristövaikutukset kasva samassa suhteessa.

Finavian oman toiminnan merkittävät ympäristövaikutukset syntyvät kenttäalueiden talvikunnossapidosta (päästöt vesiin ja maaperään), kiinteistöjen ja infrastruktuurin ylläpidosta (energiankulutus, päästöt) ja konekaluston käytöstä (päästöt). Maahuolintayritykset tekevät lentokoneiden jäänpoisto- ja jäänestokäsittelyjä (päästöt vesiin ja maaperään).

Lentoasemien toiminnan merkittävin ympäristövaikutus aiheutuu lentoliikenteestä (lentokoneiden melu, päästöt). Finavia ohjaa lentoliikenteen ympäristövaikutuksia lentoasemien lähialueilla yhteistyössä lennonvarmistuksesta vastaavan ANS Finlandin kanssa.

Näin lentoliikenne vaikuttaa ympäristöön

Jäänesto ja kiitoteiden liukkaudentorjunta

Finavia vastaa kiitoteiden liukkaudentorjunnasta. Työ tehdään ensisijaisesti mekaanisilla menetelmillä, kuten harjaamalla ja auramalla. Kemiallisia aineita käytetään kiitotien pintaan muodostuneen kuuran ja jään poistossa sekä ennakoivassa liukkaudentorjunnassa. Aineet kuluttavat happea joutuessaan vesistöön, mutta ovat liukkaudentorjunta-aineista ympäristölle vähiten haitallisia.

Lentokoneiden jäänesto ja -poistossa propyleeniglykoli levitetään lentokoneen pinnalle. Työstä vastaa maahuolintayhtiö. Propyleeniglykoli ei ole vaaralliseksi luokiteltu aine, mutta se kuluttaa happea hajotessaan ja aiheuttaa hajuhaittoja, minkä vuoksi Finavia huolehtii jäänestoon ja -poistoon liittyvien valumavesien hallinnasta.

Lentokoneiden liikkuminen

Lentoasemien toiminnan merkittävä ympäristövaikutus aiheutuu lentoliikenteestä eli lentokoneiden melusta ja päästöistä. Finavia ohjaa lentokoneiden melun hallintaa ja kehittää toimintaohjeistuksia yhdessä lennonvarmistuksesta vastaavan ANS Finlandin kanssa.

Lentoasemien infrastruktuurin ja kiinteistöjen kunnossapito

Finavia vastaa lentoasemien kiinteistöjen (terminaalit ja toimistot) kunnossapidosta sekä niiden lämmityksestä, jätevesihuollosta ja jätehuollosta. Kiinteistöjen ympäristövaikutukset koostuvat niiden suorista tai välillisistä päästöistä.

Vaikka lentomatkustamisen määrä kasvaa, eivät ympäristövaikutukset kasva samassa suhteessa.

Innovatiiviset vesiensuojelutoimet tähtäävät talvikunnossapidon ympäristövaikutusten pienentämiseen

Finavia vastaa kiitoteiden ja muiden kenttäalueiden talvikunnossapidosta. Liukkaudentorjunnassa käytetään ensisijaisesti mekaanisia menetelmiä harjasta ja aurausta. Kemiallisia aineita tarvitaan kiitotien pintaan muodostuneen kuuran ja jään poistossa sekä ennakoivaan liukkaudentorjuntaan. Nykyisin käytettävät aineet ovat natrium- ja kaliumasetaatti sekä natrium- ja kaliumformaatti rakeisessa tai nestemäisessä muodossa. Aineet kuluttavat happea joutuessaan vesistöön, mutta ovat ympäristölle vähiten haitallisia.

Lentokoneiden jäänesto ja -poisto on välttämätöntä lentokoneen ohjattavuuden ja suorituskyvyn turvaamiseksi talviolosuhteissa. Lentokoneiden pinnalle levitettävä jäänestoon ja -poistoon käytettävä propyleeniglykoli ei ole vaaralliseksi luokiteltu aine, mutta se kuluttaa happea hajotessaan ja aiheuttaa hajuhaittoja. Jäänesto ja -poisto kuuluu toimintona maahuolintayhtiöille, mutta Finavia vastaa lentoasemien valumavesien hallinnasta. Vaikka käytettävät kemikaalit pyritään ottamaan talteen eri menetelmiä käyttämällä, niitä kulkeutuu myös valumavesien mukana vesistöihin.

Vuonna 2019 Finavia toteutti ympäristöohjelmansa mukaiset toimenpiteet vesiensuojelun kehittämiseksi Helsinki-Vantaalla. Merkittävimmistä ja ainutlaatuisista hankkeista – läheisen Kylmäojan kalatalouskunnostuksesta sekä biosuodatusalueen ja maanalaisen kosteikon rakentamisesta – on kerrottu tarkemmin sivulla 53.

Lentotoiminnan melu

Lentotoiminnasta ja sen aiheuttamista ympäristövaikutuksista Finavian asemilla vastaavat pääosin lentoyhtiöt, mutta lentotoimintaa on myös muilla toimijoilla, kuten viranomaisilla ja Puolustusvoimilla.

Melu ja päästöjä ilmaan aiheutuu varsinaisen lentämisen lisäksi rullauksista maassa sekä huoltokoekäytöistä. Vastuu lentotoiminnan ympäristövaikutuksista jakautuu useammalle taholle: kaikille lentotoiminnan harjoittajille (kalusto), kunnille (maankäytön suunnittelu) sekä Finavialle ANS Finlandin kautta (kiitoteiden käyttö, lentomenetelmät).

Lentomelua säännellään tarkasti lentoasemien ympäristöluvuissa. Lentokoneiden melua hallitaan kiitoteiden käytön ja lentoreittien suunnittelulla sekä lentoasemien ympäristön maankäytön ohjauksella. Finavia suunnittelee yhteistyössä lennonvarmistuksen kanssa vähämeluisia lentoonlähtö- ja laskeutumismenetelmiä, mutta niiden hyödyntämisestä vastaavat lentoyhtiöt. Lentokoneiden moottoritekniikka on kehittynyt suuresti kansainvälisten melumääräysten vuoksi ja nykyiset koneet ovat vähämeluisampia kuin vielä pari vuosikymmentä sitten.

Lentotoiminnan päästöt

Lentokoneiden aiheuttamia hiilipäästöjä ja niiden ilmastovaikutuksia koskevat kansainväliset sopimukset ja määräykset. EU:n sisäinen lentoliikenne on kuulunut päästökauppajärjestelmään vuodesta 2012. Vuonna 2016 kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö ICAO päätti maailmanlaajuisesta päästöjen hallintajärjestelmä Corsiasta. Siinä valtiot ovat sitoutuneet siihen, että lentoyhtiöt kompensoivat kansainvälisen liikenteen päästöt, jotka ylittävät vuoden 2020 tason, ostamalla päästöoikeuksia markkinoilta.

Helsinki-Vantaan vesienhallinta

Vesienhallinta on keskeinen osa Finavian ympäristövastuuta. Hulevesien huolellisella käsittelyllä ja hallinnalla vähennetään muun muassa lähiseutujen purouomien eroosiota sekä jäänpoisto- ja liukkaudentorjunta-aineista koituvaa vesistökuormitusta.

Helsinki-Vantaan lentoasemalla toteutettiin vuoden 2019 aikana useita innovatiivisia hankkeita vesien hallinnan kehittämiseksi. Järjestelmällisellä kunnostustyöllä jo kertaalleen kadonneet, uhanalaiset meritaimenet saatiin palaamaan lentoaseman lähellä virtaavaan Kylmäojaan. Kiitoteiden 1 ja 2 kulmaukseen valmistui keväällä Suomen suurin hulevesien biosuodatusalue. Lisäksi Finavia alkoi rakentaa Helsinki-Vantaan lentoasemalle maanalaista kosteikkoa, joka kohentaa alueen puron kuntoa parantamalla virtaavan veden laatua ja happitasapainoa.

Kylmäojan taimenpuro kunnostettiin yhteistyöllä

Finavian ja sen kumppanien pitkäjänteinen yhteistyö kalojen lisääntymis-, vaellus- ja elinmahdollisuuksien parantamiseksi Kylmäojassa

jatkuu vuonna 2019. Vaikka kesän 2019 kunnostushanke oli Finavian vastuulla, hankkeeseen osallistui myös useita Finavian sidosryhmiä. Kunnostusohjelman hyväksyi alueen kalatalousviranomainen. Kunnostustyön ohjausryhmässä olivat mukana monet viranomais- tahot ja alueen asukkaita tiedotettiin hankkeesta. Lisäksi Finavia tavoitti kaikki maanomistajat, joiden tonttien kohdalla töitä tehtiin sekä hankki tarvittavat toimenpideluvat. Varsinaisen kunnostustyön – esimerkiksi sopivien kutu- ja suojapaikkojen rakentamisen soran ja sopivan kokoisten kivien avulla – suorittivat alan ammattilaiset.

Viranomaiset ovat olleet Kylmäojan kehitykseen tyytyväisiä, samoin virtavesien kunnostuksen harrastajat. Tulevina vuosina nähdään, kuinka mittavasti kalakanta ja sen kuteminen purossa kehittyi.

Kiitoteiden kulmaukseen valmistui Suomen suurin biosuodatusalue

Kiitoteiden 1 ja 2 kulmaukseen, turvemaalle, valmistui maaliskuussa 2019 noin hehtaarin kokoinen biosuodatusalue, joka lienee Suomen suurin. Alueen tarkoitus on viivyttää kenttäalueen hulevesien virtausta ja puhdistaa niitä ennen kuin ne saavuttavat paikallisen vesistön.

Biosuodatusalueella kiitoteiltä tulevien hulevesien virtaama tasaantuu veden soudattuessa turvekerroksen läpi. Turvekerros pidättää vedestä haitallisia aineita sekä hajottaa liukkaudentorjunta- ja jäänestoaineita. Salaojat kokoavat suodattuneen veden alueelta. Alueelta purkautuvan veden virtaamaa voidaan tarvittaessa säätää.

Helsinki-Vantaan maalainen kosteikko parantaa alueella virtaavan veden laatua ja happitasapainoa.

Vastavalmistunut biosuodatusalue vaatii toiminnan ja vedenlaadun säännöllistä tarkkailua. Veden on kuljettava sen lävitse sujuvasti, jotta se ei lammikoidu eikä houkuta alueelle lentokoneille törmäysriskiä aiheuttavia vesilintuja. Altaasta – sekä tulevasta että lähtevästä vedestä – otetaankin näytteet kahden viikon välein, ja samassa yhteydessä alueella tarkistetaan ohjelman mukaiset kohteet. Biosuodatusalue on pilotti ja sen kokemusten perusteella rakennetaan lisää vastaavia alueita kiitoteiden 1 ja 2 hulevesien käsittelyä varten.

Maalainen kosteikko on ensimmäinen laatuaan Pohjoismaissa

Finavia aloitti maalaisen kosteikon rakentamisen Helsinki-Vantaan lentoasemalle, Veromiehenkylänpuron valuma-alueelle syksyllä 2019. Kosteikko kohentaa alueen puron kuntoa parantamalla virtaavan veden laatua ja happitasapainoa. Kyseessä on koerakenne ja toiminnasta saatujen kokemusten perusteella tulevien kosteikkojen suunnittelua voidaan tarpeen mukaan tarkentaa.

Maanalaiseen kosteikkoon johdettu hulevesi puhdistuu soudattuessaan kiviaineksen ja siihen kiinnittyneen biofilmin läpi. Vesi valuu sora murskeen läpi salaojaputkistoon, jonka alla olevasta ilmastusputkistosta puhallettavat ilmakuplat hapettavat vettä. Ilmastus myös estää kosteikkoa jäätymästä talvella. Käsittelykerroksen päälle muodostuva kasvukerros toimii osaltaan eristeenä kylminä aikoina.

Maanalaiset kosteikot ovat maailman lentoasemilla testattu ratkaisu. Ne eivät tavallisten kosteikkoalueiden tapaan houkuttele lintuja, mikä on lentoturvallisuuden kannalta tärkeää. Aalto-yliopiston tutkimusten pohjalta suunniteltu Helsinki-Vantaan maalainen kosteikko on ensimmäinen laatuaan pohjoismaisella lentoasemalla.

Lue lisää

[Finavia kunnostaa jälleen meritaimenen kutupaikkoja Helsinki-Vantaan vieressä.](#)

[Uusi biosuodatusalue puhdistaa Helsinki-Vantaalta virtaavia vesiä.](#)

[Finavia parantaa Helsinki-Vantaan vesienhallintaa rakentamalla vettä puhdistavan maalaisen kosteikon.](#)

Lentokonemelun hallinta

Vähennämme lentokoneiden melua muun muassa ohjaamalla kiitoteiden ja lentoreittien käyttöä sekä lentoonlähtö- ja lähestymismenetelmien kehitystä.

Helsinki-Vantaan lentoaseman teknisiin ja operatiivisiin melunhallintakäytäntöihin keskittyvä CEM-työryhmä (CEM, Collaborative Environmental Management) jatkoi aktiivisesti toimintaansa vuoden 2019 aikana. Vuonna 2018 aloittaneessa työryhmässä on yhteistyössä lentoaseman, lennonvarmistuspalvelun tarjoaja ANS Finlandin ja operaatiomäärältään merkittävimpien lentoyhtiöiden kanssa edelleen arvioitu lähestymisten melunhallintakeinojen kehittämismahdollisuuksia ja käytännön toteutuskeinoja. Yhtenä työn tavoitteena on päivittää aiempi jatkuvan liu'un lähestymisiin liittyvä toimintaohjeistus. Samalla ohjeistusta täydennetään siten, että se ohjaa lentäjiä erityisesti yöaikaisissa lähestymisissä myös lentonopeuden ja lentoasuvaintojen osalta melun leviämisen kannalta optimaaliseen toimintatapaan.

Julkaisimme lentäjille ja lennonjohtajille suunnatun [videon](#) lähestymisten melunhallinnasta Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Videon tavoitteena on tukea yleistä tietoisuutta lähestymisten melunhallinnasta ja välittää tietoa tavoiteltavista toimintamalleista alan ammattilaisille.

Osallistuimme aktiivisesti ANS Finlandin työhön keväällä 2019 käyttöönotettujen Helsinki-Vantaan lentoaseman uusien tulo-reittien ja lähestymismenetelmien suunnittelussa. Yhteistyössä varmistimme, että toiminnallisten tavoitteiden lisäksi myös melunhallinta huomioitiin kaikissa toteutetuissa muutoksissa ja niiden suunnittelussa.

Lähestymisistä 75 prosenttia jatkuvan liu'un menetelmällä

Jatkuvan liu'un laskeutumisessa lentokone lähestyy kiitotietä ilman lentomenetelmissä aiemmin lähtökohtana ollutta vaaka-lentovaihetta, joka edellytti lentämistä muutaman sadan metrin korkeudessa suurella moottoriteholla. Jatkuvan liu'un lähestymisessä melua hallitaan lentämällä korkealla pidempään ja avaamalla laipat ja laskutelineet mahdollisimman myöhäisessä vaiheessa sekä säätämällä nopeutta tasaisesti. Vuoden 2019 aikana 75 prosenttia (74) Helsinki-Vantaalle saapuvista koneista laskeutui jatkuvaa liukua käyttäen.

Vuorokaudenajoittain tarkasteltuna klo 07–22 välillä jatkuvaa liukua käyttäen laskeutui 72 prosenttia lennoista ja yöaikana klo 22–07 jatkuvan liu'un lähestymisten osuus oli 83 prosenttia, mitkä molemmat ovat parempia kuin ympäristöluvassa asetetut tavoitearvot. Eurooppalaisessa vertailussa Helsinki-Vantaan lähestymisten keskimääräinen vaakalento-osuus on tarkasteltujen Euroopan 30 tärkeimmän lentoaseman joukossa kaikkein lyhyin. Jatkuvan liu'un lähestymisten kehitys on ollut vuosia positiivista, mikä on saavutettu yhteistyöllä ANS Finlandin lennonjohdon ja lentoyhtiöiden kanssa. Muilla lentoasemilla menetelmän käyttömahdollisuus on lähtökohtaisesti suurempi, sillä ilmatila on vähemmän liikennöity.

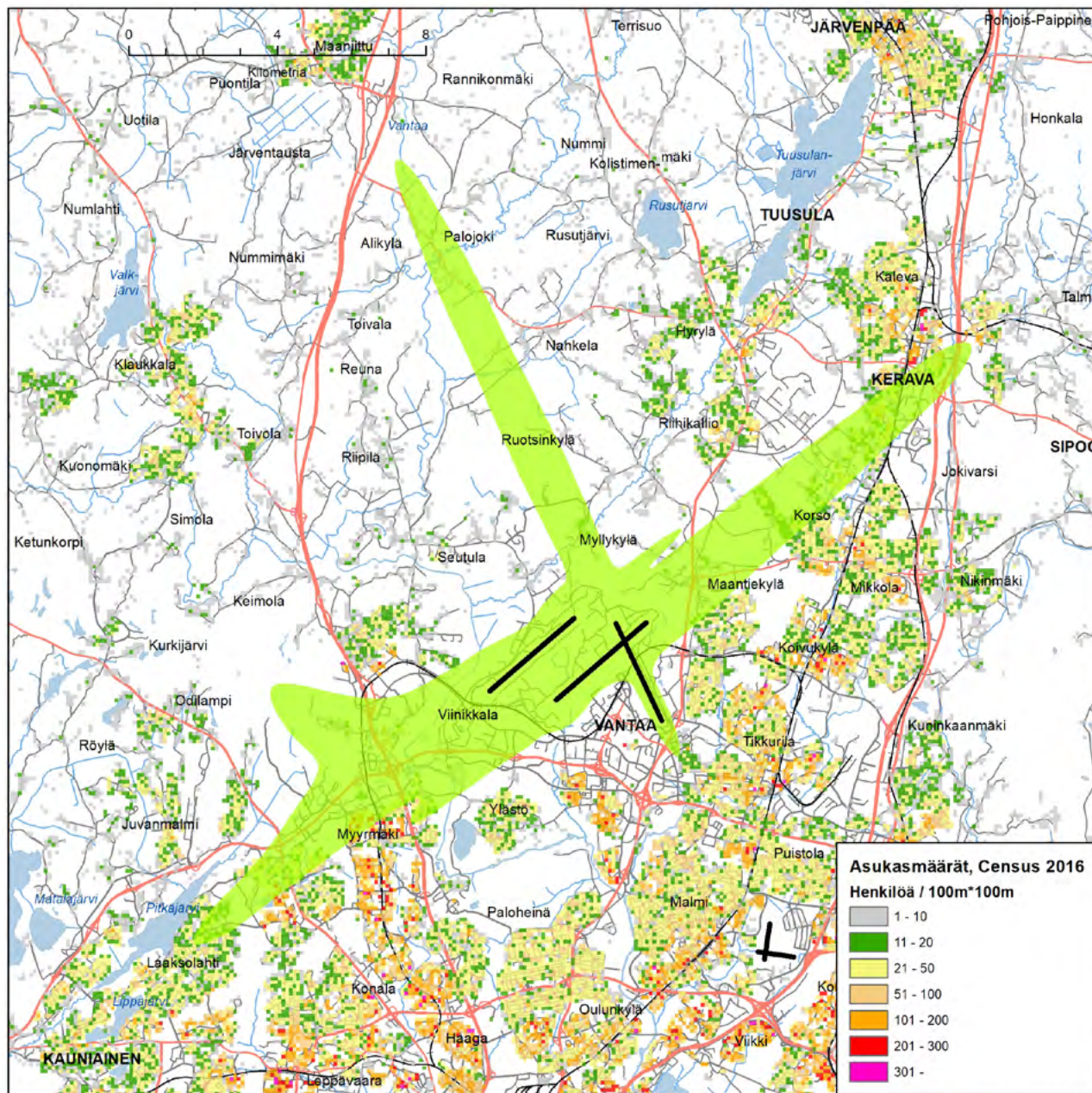
Melualue Helsinki-Vantaalla on pienentynyt kolmasosaan pitkällä aikavälillä

Helsinki-Vantaan melunseurantajärjestelmässä (ANOMS) on kymmenen mittausasemaa. Finavia käyttää järjestelmää melutilanteen

seurantaan ja erilaisten selvitysten laatimiseen. [WebTrak-palvelu](#) näyttää ANOMS:in keräämää tietoa avoimesti Finavian verkkosivulla. Halutulla ajanjaksolla voidaan tarkastella lentokoneiden reittien mittaustuloksia sekuntikohtaisesti eri mittauspisteissä. Pitkällä aikavälillä melualueen pinta-ala on pienentynyt kolmasosaan muun muassa lentokoneiden tekniikan ja lennonjohdon soveltamien toimintatapojen kehittymisen vuoksi.

Vuonna 1990 Helsinki-Vantaan lentokonemelualueella asui 97 000 ihmistä. Vuonna 2018 asukkaita oli lentokonemelualueella 24 000 (25 000). Melualueen muoto ja asukasmäärä vaihtelevat vuosittain tuuliolosuhteiden ja esimerkiksi kiitoteiden kunnostustöiden vuoksi. Vuonna 2018 laskennalliseen melualueeseen vaikuttivat keskimääräistä useammin vallinneet pohjoisen- ja idänpuoleiset tuulet, jonka vuoksi kiitotietä 04L jouduttiin käyttämään laskeutumisiin enemmän kuin yleensä. Myös ensisijaisena laskeutumiskiitotienä käytettävän kiitotien 15 osuus oli edellistä vuotta parempi.

Helsinki-Vantaan lentoaseman mittava kehitysohjelma ei vaikuta kiitoteiden käyttöön eikä siis muuta lentokonemelun suuntautumista. Suomessa käytetään lentokonemelun kuvaamiseen yleisimmin EU:n ympäristömeludirektiivin mukaista päivä-ilta-yömelutasoksi kutsuttua tunnuslukua L_{den} . Tunnusluku kuvaa vuositason meluenergian vuorokauden ajalla painotettua keskiarvoa, jossa ilta-ajan (klo 19–22) lentomelutapahtumiin on lisätty 5 desibeliä (vastaa kolminkertaista liikennemäärää) ja yöajan (klo 22–07) lentomelutapahtumiin 10 desibeliä (vastaa kymmenkertaista liikennemäärää).

**HELSINKI-VANTAAN LENTOASEMAN
LENTOKONEMELUALUE VUONNA 2018 ($L_{DEN} 55 \text{ dB}$)**

Kiitoteiden käyttö ja liikenteen jakautuminen

Helsinki-Vantaan lentoasemalla on kolme kiitotietä, joita käytetään sääolosuhteiden, liikenteen ja ympäristön edellyttämällä tavalla. Turvallisuus on aina etusijalla kiitotien valinnassa.

Lentokoneiden on turvallisinta nousta ja laskeutua vastatuuleen. Kiitotien valinnassa noudatetaan ensisijaisuusperiaatetta: tuulen suunnan ja nopeuden lisäksi huomioidaan melunhallinta ja liikenteen määrä. Kiitoteitä joudutaan välillä sulkemaan erilaisten korjaus- ja rakennustöiden vuoksi. Vuonna 2019 kiitotie 3 oli suljettuna kunnostustöiden vuoksi syksyllä kolmen viikon ajan. Helsinki-Vantaalla vuonna 2013 käynnistynyt kehitysohjelma ei vaikuta kiitoteiden käyttöön eikä siten muuta melun suuntautumista.

Käytössä noin 20 kiitotieyhdistelmää

Nousu- ja laskukiitotiet valitaan aina olosuhteet ja liikenne huomioon ottaen. Valinnat riippuvat toisistaan. Kiitotieyhdistelmiä on noin kaksikymmentä.

Etelä- ja länsituulilla laskeudutaan ensisijaisesti kiitotielle 2 (15) luoteen, eli Nurmijärven suunnasta, tai kiitotielle 1 (22L) koillisesta Keravan suunnasta. Lentoon lähdetään ensisijaisesti kiitotieltä 3 (22R) lounaaseen Länsi-Vantaan ja Espoon suuntaan. Vähämeluisilla koneilla voidaan nousta samaan aikaan kiitotieltä 1 (22L) etelään. Iltapäivän kiireisimpien tuntien aikana Keravan suunnalta laskeutuu koneita myös kiitotielle 3 (22R).

Pohjois- ja itätuulilla laskeudutaan yleensä kiitotielle 3 (04L) ja kiitotielle 1 (04R) lounaan, eli Länsi-Vantaan ja Espoon suunnasta ja lähdetään lentoon kiitotieltä 1 (04R) koilliseen Keravan suuntaan.

Kiitotien valinnalla minimoidaan meluhaitat

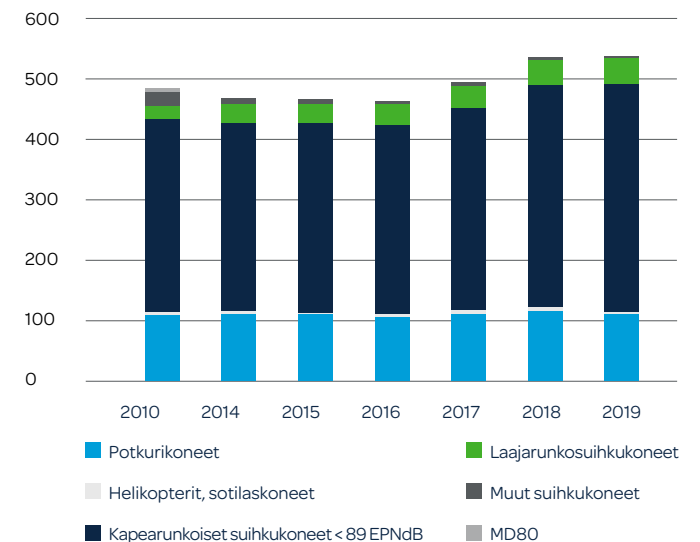
Lentoliikenne pyritään hoitamaan niin, että melualueella asuvien määrä on mahdollisimman pieni. Yöllä laskeudutaan ensisijaisesti kiitotietielle 2 (15) luoteen, eli Nurmijärven suunnasta, ja lentoon lähdetään kiitotieltä 3 (22R) lounaaseen, eli Länsi-Vantaan ja Espoon suuntaan. Suihkukoneiden laskeutumisia kiitotielle 2 (33) kaakon suunnasta ja lentoonlähtöjä kiitotieltä 2 (15) kaakon suuntaan ei tehdä tiheän asutuksen vuoksi lukuun ottamatta poikkeustilanteita muutamana päivänä vuodessa. Yöaikaan operaatiot kaakon suuntaan ovat kiellettyjä, jos lentoturvallisuus ei muuta vaadi. Lentoturvallisuuden vuoksi melunhallinnan kannalta parasta kiitotietä ei voida kuitenkaan aina valita.

Liikenteen jakautuminen Helsinki-Vantaalla

Helsinki-Vantaan lentoasemalla oli vuonna 2019 yhteensä 195 700 lentoonlähtöä ja laskeutumista. Arkipäivät ovat lentoliikenteessä vilkkaimmat päivät. Vuonna 2019 Helsinki-Vantaan lentoasemalle saapui tai sieltä lähti keskimäärin 437 (427) suihkukonetta ja 122 (126) potkurikonetta arkipäivisin. Potkurikoneilla operoidaan 21 prosenttia matkustajalentoista. Lentoliikenne on vilkkainta Helsinki-Vantaalla iltapäivisin sekä aamulla klo 8–9. Saapuvaa liikennettä on paljon klo 14–16 ja lähtevää liikennettä klo 16–18. Yöaikaan klo 01–06 liikennettä on vähän ja suurin osa siitä on laskeutumisia.

LIIKENTEEN JAKAUTUMINEN KONETYYPEITTÄIN

Operaatiota vuorokaudessa

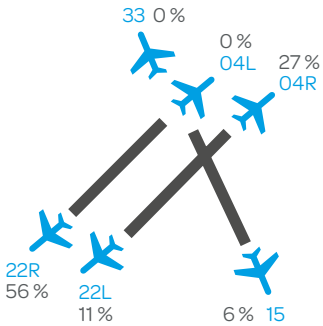
Vuoden 2019 viikkain kuukausi oli lokakuu. Vähiten liikennettä oli helmikuussa. Vuonna 2019 vähämeluisten suihkukoneiden osuus matkustajakoneiden operaatioista oli 70 (69) prosenttia. Laajarunkokoneiden osuus oli 8 (8) prosenttia. Potkurikoneilla lennettiin 21 (21) prosenttia kaikista lennoista. Meluisampi konetyyppi MD80 on poistunut kokonaan.

Helsinki-Vantaan kehitysohjelma ei vaikuta kiitoteiden käyttöön eikä siten muuta melun suuntautumista.

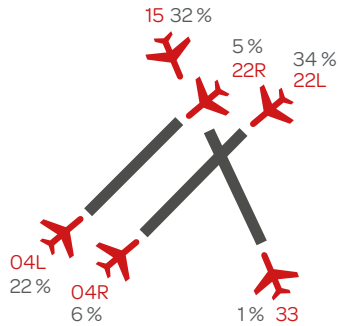
KIITOTEIDEN KÄYTTÖ ERI VUOROKAUDEN AIKOINA 2019

Koko vrk liikenne

Lentoonlähdöt

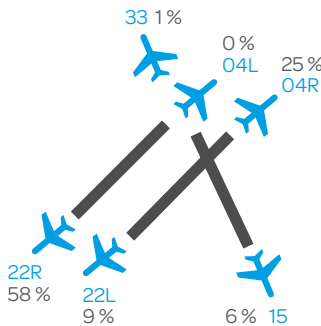

Laskeutumiset

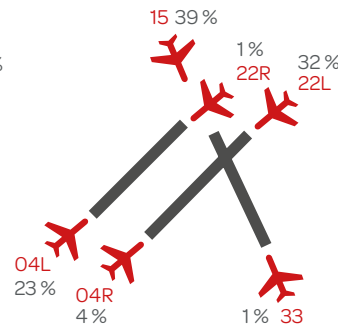

Liikenne illalla (19-22)

Lentoonlähdöt

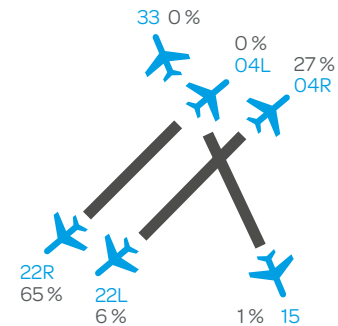

Laskeutumiset

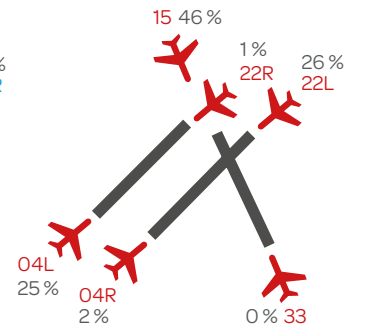

Liikenne yöllä (22-07)

Lentoonlähdöt

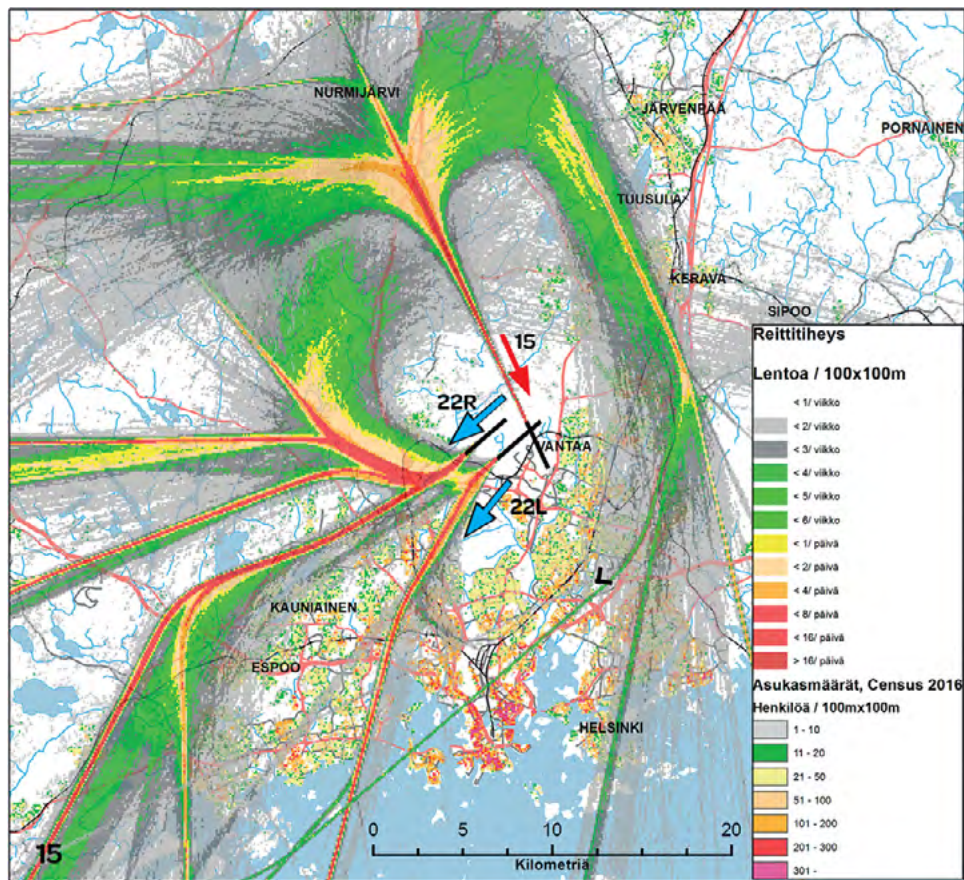

Laskeutumiset

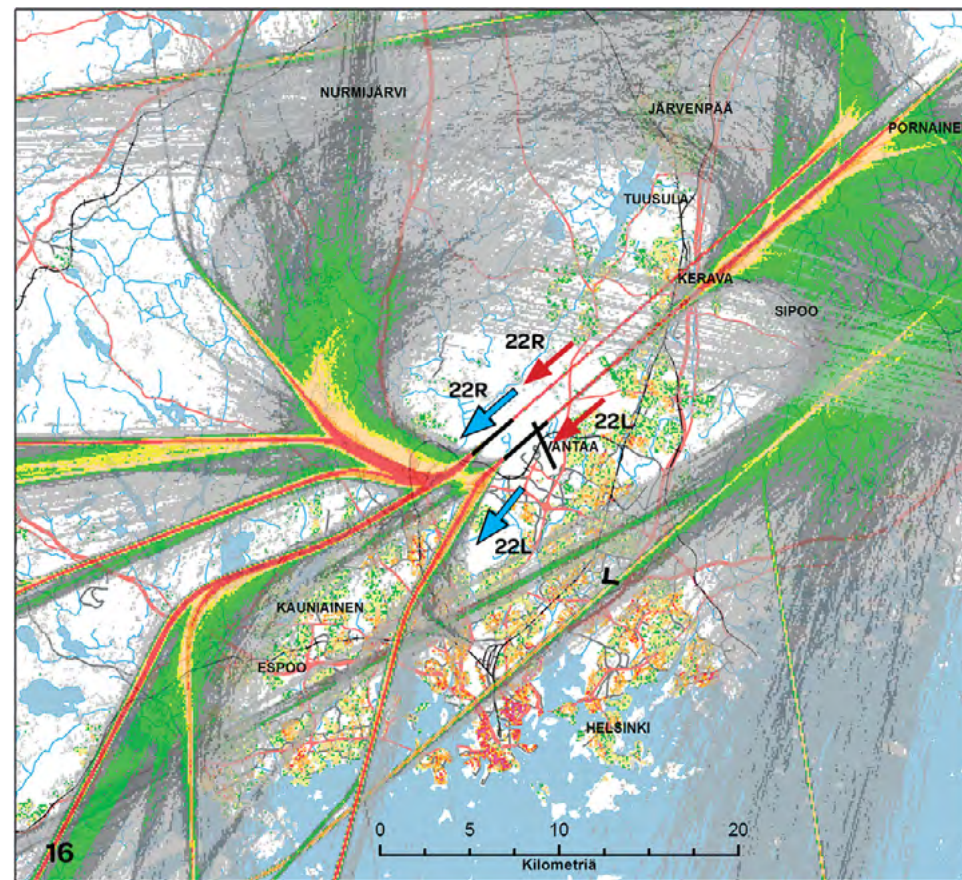

Vuonna 2019 ensisijaista laskeutumisuntaa, eli kiitotietä 2 (15), käytti 32 (32) prosenttia kaikista laskeutumisista ja yöaikaan (klo 22–07) 47 (46) prosenttia. Ensisijaista lentoonlähtösuuntaa, eli kiitotietä 3 (22R), käytti 56 (53) prosenttia kaikista lentoonlähdöistä ja yöaikaan 65 (62) prosenttia. Lentoonlähdöistä 6 (6) prosenttia tehtiin kaakon suuntaan.

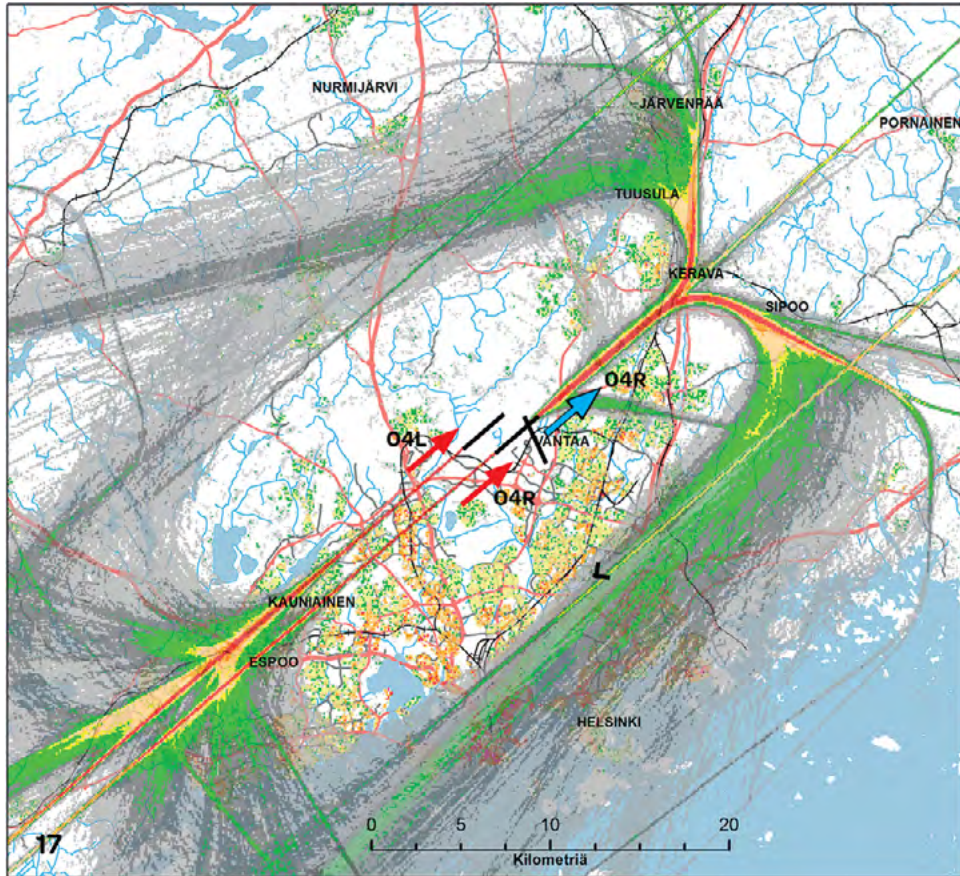
REITTITIHEYSKARTTA: KIITOTIEYHDISTELMÄ LÄNNEN JA ETELÄN PUOLEISET TUULET

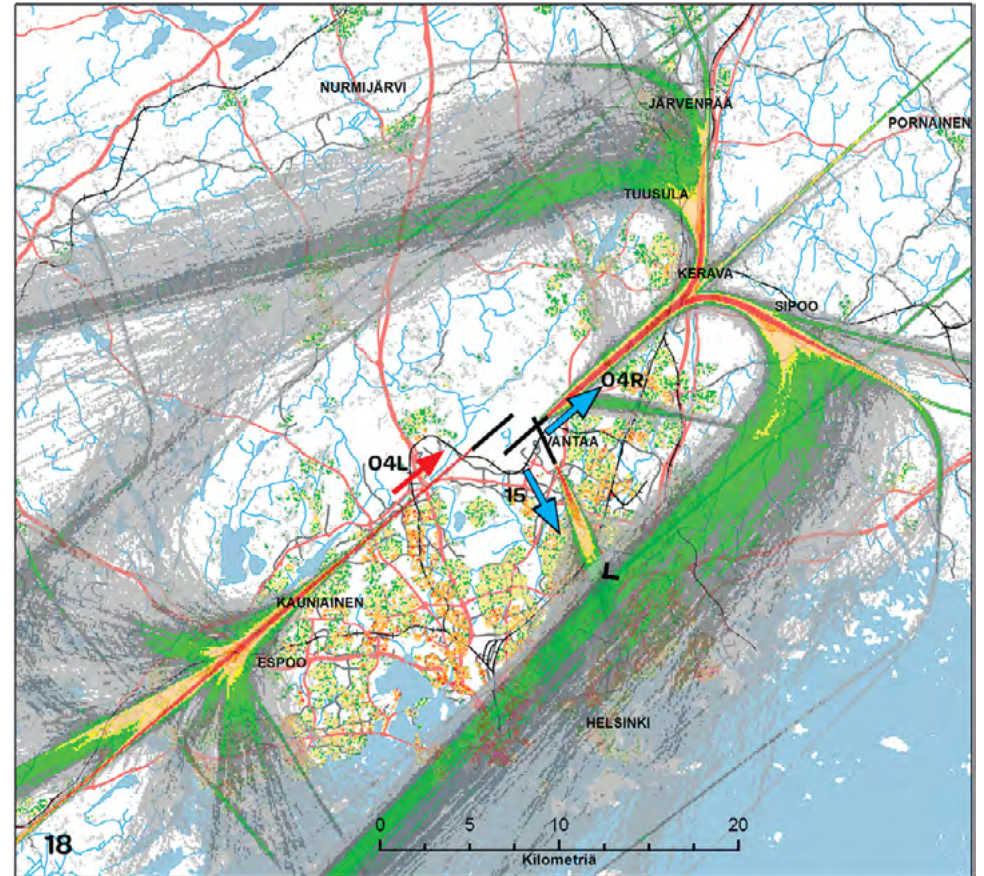
REITTITIHEYSKARTTA: KIITOTEIDEN RINNAKKAISEN KÄYTÖN TILANTEESSA LÄNNEN JA ETELÄN PUOLEISET TUULET

REITTITIHEYSKARTTA: KIITOTIEYHDISTELMÄ POHJOISEN JA IDÄN PUOLEISET TUULET, PALJON LASKEUTUVAA LIIKENNETTÄ

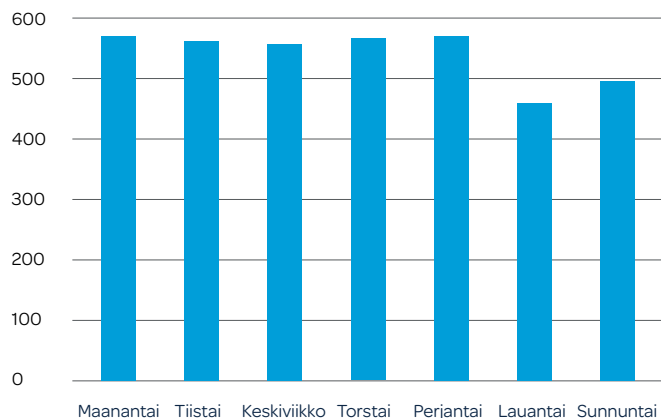

REITTITIHEYSKARTTA: KIITOTIEYHDISTELMÄ POHJOISEN JA IDÄN PUOLEISET TUULET, VÄHÄN LASKEUTUVAA LIIKENNETTÄ

LIIKENTEEN JAKAUTUMINEN ERI VIIKONPÄIVILLE

Operaatiota vuorokaudessa

KIIKOTEIDEN KÄYTÖN VERTAILU

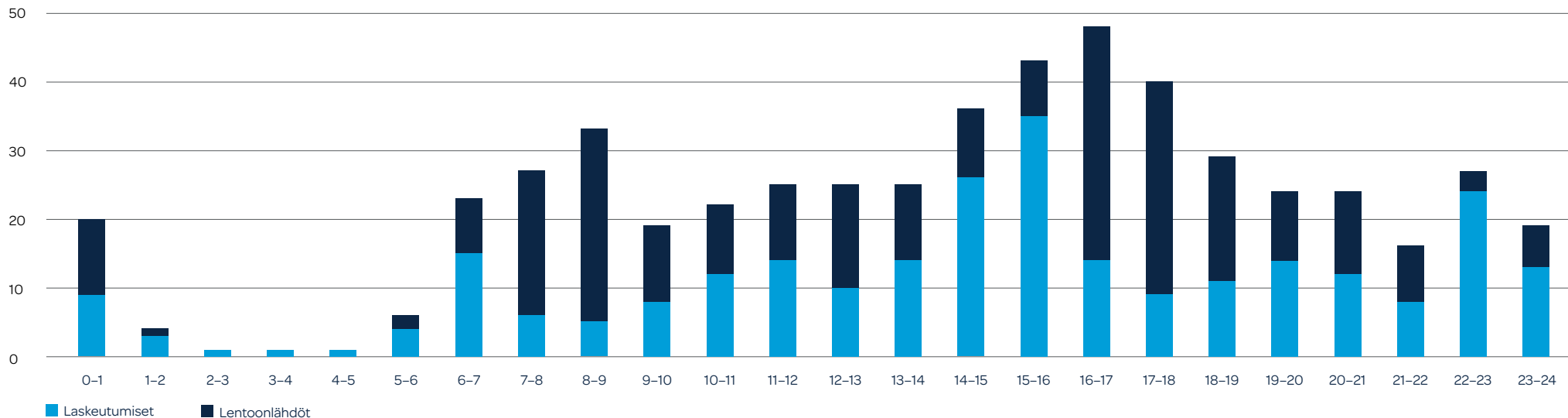
Koko vuorokauden liikenne

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
04L lentoonlähdöt (kiitotie 3 koilliseen)	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %
04R lentoonlähdöt (kiitotie 1 koilliseen)	25 %	26 %	27 %	16 %	28 %	27 %	32 %	27 %
22L lentoonlähdöt (kiitotie 1 lounaaseen)	23 %	8 %	8 %	7 %	5 %	7 %	8 %	11 %
22R lentoonlähdöt (kiitotie 3 lounaaseen)	49 %	64 %	63 %	67 %	62 %	62 %	53 %	56 %
15 lentoonlähdöt (kiitotie 2 kaakkoon)	3 %	2 %	2 %	9 %	5 %	4 %	6 %	6 %
33 lentoonlähdöt (kiitotie 2 luoteeseen)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
04L laskeutumiset (kiitotie 3 lounaasta)	15 %	18 %	18 %	11 %	20 %	20 %	26 %	22 %
04R laskeutumiset (kiitotie 1 lounaasta)	10 %	8 %	10 %	6 %	9 %	8 %	8 %	6 %
22L laskeutumiset (kiitotie 1 koillisesta)	39 %	37 %	37 %	33 %	44 %	46 %	29 %	34 %
22R laskeutumiset (kiitotie 3 koillisesta)	3 %	4 %	4 %	20 %	5 %	5 %	5 %	5 %
15 laskeutumiset (kiitotie 2 luoteesta)	33 %	32 %	37 %	29 %	22 %	21 %	32 %	32 %
33 laskeutumiset (kiitotie 2 kaakosta)	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %

Kiitoteiden sulkemiset remonttien vuoksi vaikuttavat vuosittain kiitoteiden käyttöjakaumaan. Vuonna 2019 kiitotie 3 oli suljettuna kunnostustöiden vuoksi syksyllä kolmen viikon ajan.

LIIKENTEEN JAKAUTUMINEN TUNNEITTAIN

Operaatiota tunnissa

LASKEUTUMISET FINAVIAN LENTOASEMILLA

Lentoasema	Vuosi 2019				Muutos edelliseen vuoteen (%)			
	Liikenneilmailu	Sotilasilmailu	Muu ilmailu	Yhteensä	Liikenneilmailu	Sotilasilmailu	Muu ilmailu	Yhteensä
Enontekiö	91	0	5	96	0,0	0,0	150,0	3,2
Halli	0	1313	358	1671	-100,0	-12,6	-58,4	-29,3
Helsinki-Vantaa	95 099	683	2 446	98 228	1,2	-8,8	6,0	1,2
Ivalo	1165	85	67	1317	0,0	-30,9	-35,6	-5,4
Joensuu	1492	47	479	2018	7,6	46,9	-19,4	0,2
Jyväskylä	1085	10 902	1 658	13 645	-0,1	-3,1	-24,2	-6,1
Kajaani	1147	97	77	1321	4,8	162,2	-23,8	7,2
Kemi-Tornio	946	6	525	1477	-8,3	100,0	-35,6	-20,0
Kittilä	1684	17	82	1783	0,4	30,8	-28,7	-1,3
Kokkola-Pietarsaari	1094	17	517	1628	-26,4	-26,1	-64,4	-45,1
Kuopio	2114	5 513	2 962	10 589	2,6	-1,7	-21,4	-7,4
Kuusamo	770	3	32	805	5,6	50,0	-11,1	5,0
Maarianhamina	1365	0	1032	2397	-1,8	0,0	18,2	5,9
Oulu	4 597	1147	3 747	9 491	-11,0	21,4	-13,7	-9,2
Pori	358	147	9 035	9 540	-32,2	79,3	-1,1	-2,1
Rovaniemi	2 660	4 744	2 367	9 771	-4,7	1,8	3,4	0,3
Savonlinna	462	26	87	575	-0,2	-35,0	-24,3	-7,0
Tampere-Pirkkala	2 497	3 288	16 379	22 164	-5,2	-6,2	-12,1	-10,5
Turku	4 384	206	8 510	13 100	9,7	-50,1	16,0	11,5
Utti	1	2 338	670	3 009	0,0	0,4	13,6	3,0
Vaasa	2 893	104	2 387	5 384	0,0	62,5	-16,7	-7,6
Yhteensä	125 904	30 683	53 422	210 009	0,2	-2,2	-8,7	-2,6

Liikenteen jakautuminen Finavian lentoasemilla

Kaupallisen liikenneilmailun laskeutumisten määrä oli Finavian lentoasemilla 125 904 (125 680) laskeutumista. Vaikka matkustajamäärä on kasvanut tasaisesti, ei operaatiomäärä ole kasvanut samassa suhteessa.

Ympäristöpalaute

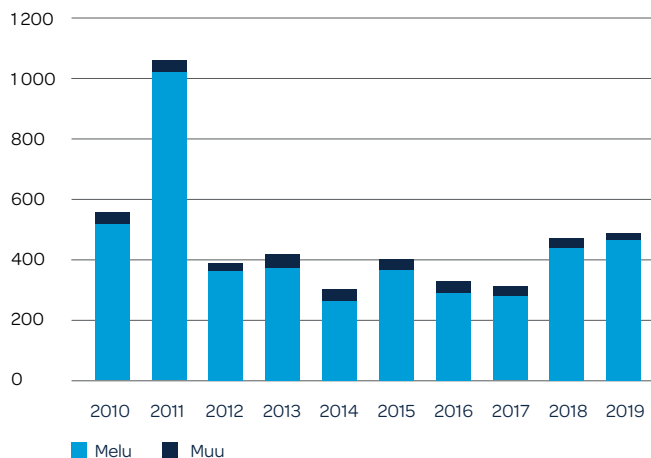
Lentokoneiden melu koskettaa erityisesti lentoasemiemme naapureita. Suurin osa saamastamme ympäristöpalauteesta liittyykin juuri meluun.

Vuonna 2019 saimme Helsinki-Vantaan lentoasemaa koskien 485 (469) ympäristöaiheista yhteydenottoa. Näistä vähän alle puolet oli toistuvia. 95 prosenttia (93) palautteesta koski melua.

Vuonna 2019 kiitotie 3 oli suljettuna kunnostustöiden vuoksi kolmen viikon ajan. Poikkeuksellisia sääolosuhteita (kuten sumu tai voimakas etelä- tai pohjoistuuli) oli vuonna 2019 enemmän kuin edellisinä vuosina, mikä lisäsi yhteydenottojen määrää. Heinäkuussa 2019 pitkään yhtäjaksoisesti vallinneet itätuulet vaativat Espoon ja Länsi-Vantaan suunnan (O4-suunta) käyttöä laskeutumisiin, mikä myös tuotti useita yhteydenottoja. Muut yhteydenotot liittyivät ilmapäästöihin, vesi- ja maaperäasioihin sekä lupa-asioihin. Kuukausittainen yhteydenottojen jakauma kartalla on nähtävissä [täällä](#).

Koko verkoston ympäristöaiheisten yhteydenottojen määrä oli 498 (493). Vastaamme kaikkiin ympäristöaiheisiin yhteydenottoihin ja raportoimme palautemäärän vuosittain ja neljännesvuosittain ympäristöviranomaisille. Raportit ovat nähtävissä Finavian [verkkosivuilla](#).

YMPÄRISTÖAIHEISET YHTEYDENOTOT VUOSITTAIN HELSINKI-VANTAALLA

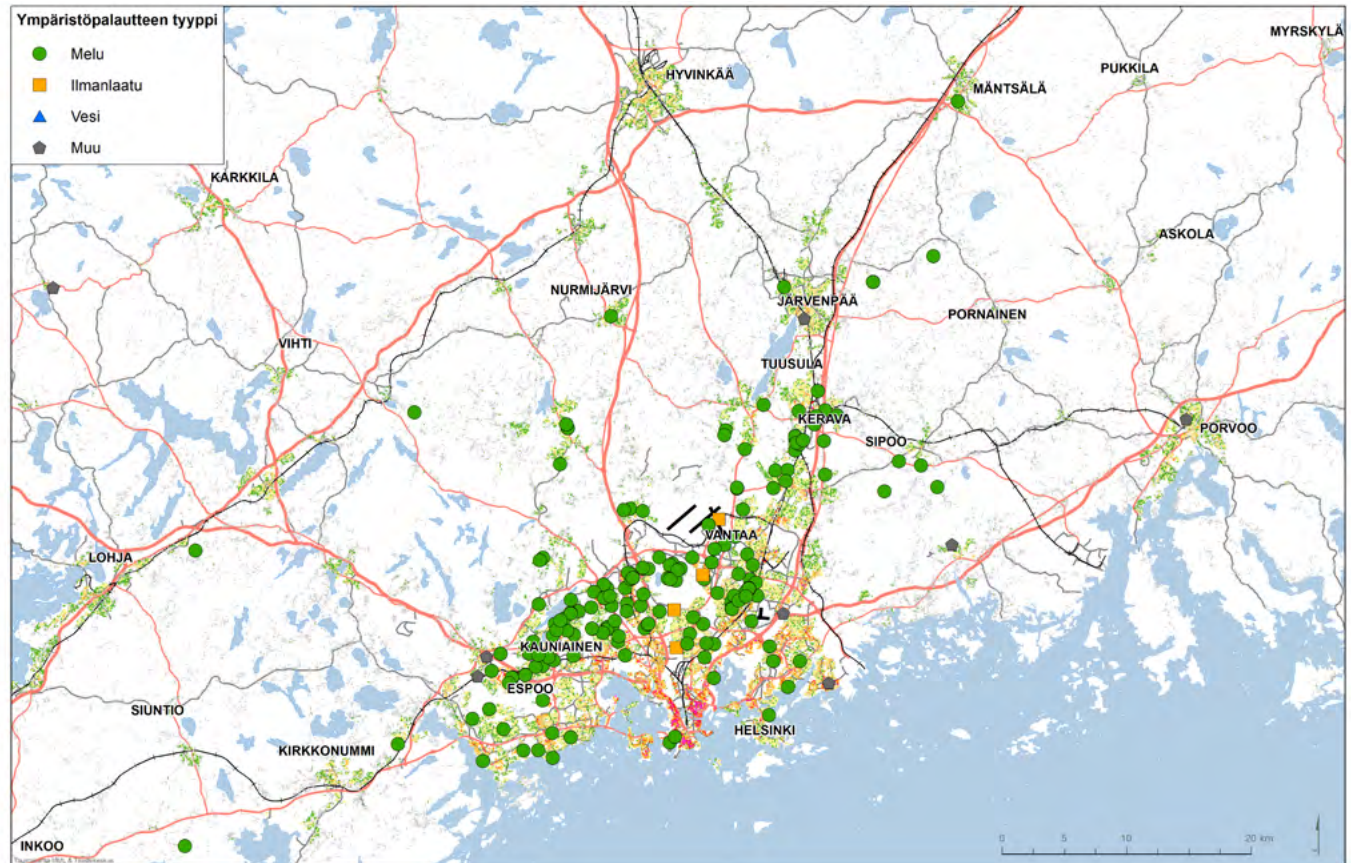
YMPÄRISTÖAIHEISET YHTEYDENOTOT KUNNITTAIN, HELSINKI-VANTAA

	Eri henkilöitä	Yhteydenottoja yhteensä
Espoo	47	62
Helsinki	48	63
Järvenpää	2	2
Kauniainen	7	7
Kerava	17	45
Nurmijärvi	4	16
Sipoo	18	186
Tuusula	5	7
Vantaa	61	77
Muut	19	20
Yhteensä	228	485

YMPÄRISTÖAIHEISET YHTEYDENOTOT, KAIKKI LENTOASEMAT

	Eri henkilöitä	Yhteydenottoja yhteensä
Helsinki-Vantaa	228	485
Tampere-Pirkkala	4	5
Jyväskylä	3	3
Turku	2	2
Joensuu	1	1
Vaasa	1	1
Pori	1	1
Yhteensä	240	498

YMPÄRISTÖPALAUTTEET HELSINKI-VANTAA LENTOASEMAN LÄHEISYYDESSÄ

Ilmanlaatu

Seuraamme Helsinki-Vantaan lentoasema-alueen ilmanlaatua jatkuvasti osallistumalla pääkaupunkiseudun ilmanlaadun tarkkailuohjelmaan. Lisäksi teemme omia mittauksia säännöllisin väliajoin.

Lentokoneiden päästöt muodostavat suurimman osan lentoasema-alueen kokonaispäästöistä, mutta nämä päästöt laimenevat nopeasti päästökorkeuden kasvaessa. Maanpintatason ilmanlaatuun vaikutus on vähäinen. Maassa olevien päästölähteiden vaikutus paikalliseen ilmanlaatuun on suurempi. Päästöjen ilmanlaatuvaikutukset rajoittuvat siis lentoaseman välittömään läheisyyteen.

Ilmanlaatu on parantunut

Finavia on ollut mukana HSY:n pääkaupunkiseudun ilmanlaadun mittausohjelmassa jo useita vuosia. Passiivikeräimillä viidessä eri pisteessä mitattavat typpidioksidin pitoisuudet ovat pysyneet ohjearvojen alapuolella ja ilmanlaatu on parantunut. Myllypönttien ja Lammaskaskentien mittauspisteet kuvaavat lentokoneiden päästöjä. Terminaali 1:n, Lentäjätien ja Teletien mittauspisteet kuvaavat maaliikenteen vaikutuksia alueilla, missä ihmiset liikkuvat. Lentoliikenteen ja lentoasematoiminnan typenoksidipäästöjen vaikutus ilmanlaatuun on paikallinen ja rajoittuu lähinnä lentoasema-alueelle ja sen välittömään läheisyyteen.

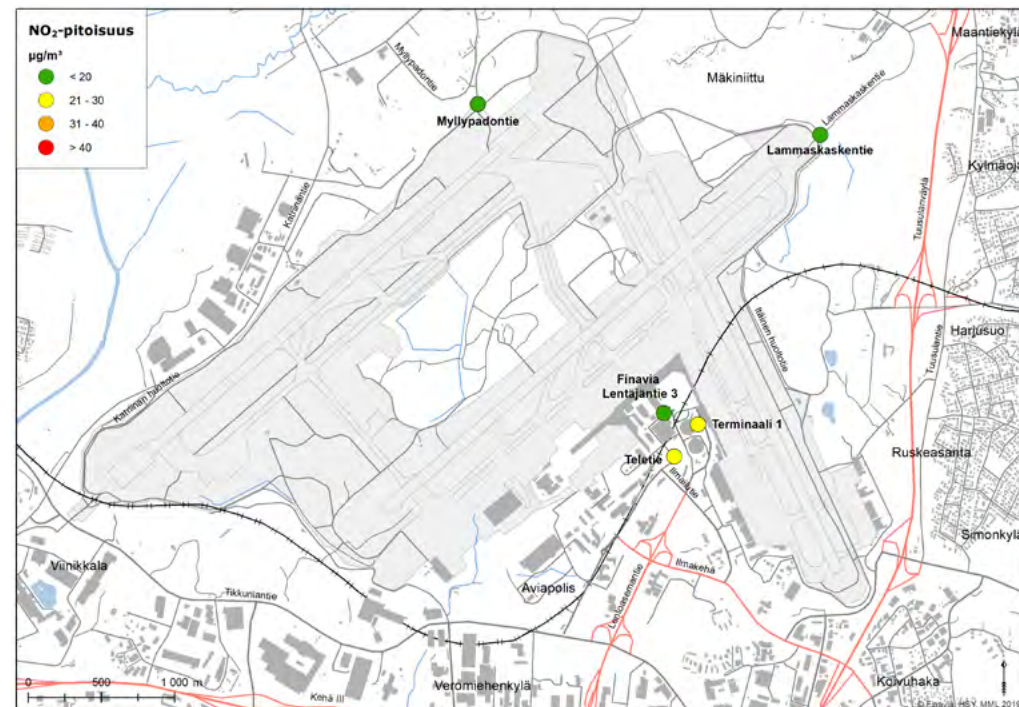
Omista mittauksistamme on koottu tulokset [tarinakarttaan](#). Ilmanlaatu on parantunut vuosien varrella melkein kaikissa mittauspisteissä.

PASSIIVIKERÄIMET VUOSIKESKIVÄRTÖ NO₂-PITOISUUS µg/m³

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lentoasema Terminaali 1	37	37	31	29	29	25
Lentoasema Teletie				23	25	24
Lentoasema Rahtitie	23	23	23	20*		
Lentoasema Lentäjätie 3	20	21	21	20	22	20
Lentoasema Myllypönttie	12	12	12	12	13	12
Lentoasema Lammaskaskentie	12	12	12	11	13	12

*Mittausvaunu jouduttiin siirtämään lokakuussa rakennustyömaan vuoksi.

PASSIIVIKERÄINTEN SIJAINNIT

Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt

Lentoasemilla kuluu energiaa muun muassa terminaalien lämmitykseen, ilmanvaihtoon ja jäähdytykseen sekä valaistukseen sisällä ja laajoilla ulkoalueilla. Kunnossapidon ajoneuvo- ja konekalusto oli myös merkittävä energiankäyttäjä. Tehostamme energiankäyttöämme ja teemme hiilipäästöjä vähentäviä ratkaisuja koko lentoasemaverkostossamme. Hiilipäästöt matkustajaa kohden ovat laskussa.

Tulevaisuudessa ohjaamme järjestelmien käyttöä yhä enemmän automaattisesti käyttötarpeen mukaan. Vuoden aikana toteutimme ilmaston lämmöntalteenottohankkeita sekä jatkoimme valaistuksen vaihtamista LED-tekniikkaan. Kaikkiaan 700 valaisinta uusittiin, muun muassa Helsinki-Vantaan terminaalin 2:n asematason valaistuksessa, mikä paransi energiatehokkuutta yli 75 prosenttia.

Huomioimme Helsinki-Vantaan lentoaseman kehitysohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa rakennusten ympäristösertifiointijärjestelmä BREEAM:n vaatimukset. Tavoitteet ohjaavat esimerkiksi energiatehokkuutta, rakentamisen aikaista toimintaa ja rakennusten huolellista käyttöönottoa. Helsinki-Vantaan lentoaseman

kehittämishankkeen eteläsiipi sai Excellent-tason BREEAM-sertifikaatin vuonna 2018. BREEAM-työn jatkona kerättiin länsisiiven ja Aukion toteutuksen tiedot käytettäväksi lopulliseen serfiointiin. Rakennusosat saivat alustavan Excellent-sertifikaatin jo suunnitteluvaiheessa. Hakemus terminaalin 2 laajennuksen saman tason sertifikaatista suunnitteluvaiheen tiedoilla on myös käsitellyssä.

Helsinki-Vantaan non-Schengen-alueen aurinkosähköjärjestelmää täydennettiin kattamalla uuden länsisiiven mittaisen konehuoneen seinä aurinkopaneelilla. Tämän osan teho on 326 kWp ja koko järjestelmän 452 kWp. Vuonna 2020 uuden pysäköintitalon yhteyteen tehdään lisätuotantoa 200 kWp:n verran.

Helsinki-Vantaan lentoasema uudisti lentoasemajärjestö ACI:n hiilidioksidipäästöjen vähentämishohjelma ACA:n (Airport Carbon Accreditation) korkeimman eli tason 3+ sertifikaatin. Myös Lapin lentoasemat (Enontekiö, Ivalo, Kemi-Tornio, Kittilä, Kuusamo ja Rovaniemi) saavuttivat ACA-ohjelmassa tämän korkeimman tason (Neutrality). Taso edellyttää, että päästöt on verifioitu, päästöindeksi on pienentynyt ja jäljelle jääneet päästöt sekä henkilökunnan liikematkat on kompensoitu hiilimarkkinoilta hankituilla päästöyksiköillä.

Toimintamme kaikilla lentoasemillamme oli hiilineutraalia vuonna 2019

Finavia teki päätöksen, että sen koko toiminta lentoasemaverkostossa saatetaan hiilineutraaliksi suunniteltua aikaisemmin. Yrityksen kaikki ostama sähkö hankittiin pohjoismaisena tuulivoimana (European Energy Certificate System:in alaiset Renewable Energy Sources -alkuperätakuut) ja muut päästöt kompensoitiin. Alkuperätakuut koskivat 81 000 MWh kulutusta ja päästöjen 15 000 tonnin vähennystä. Vuoden 2018 päästöt kompensoitiin Ghanassa toteutuneista energiatehokkuushankkeista (Gyapa Improved Stoves). Vuoden 2019 päästöt kompensoidaan vastaavan tyyppisistä projekteista Keniassa ja ne vastaavat 15 500 tonnin päästöjä. Kaikki yksiköt on verifioitu arvostetuimman Gold Standard -standardin mukaan.

Teemme yhteistyötä Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO) kanssa kasvihuonekaasupäästöjen kompensatiohankkeista. NEFCO on Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö, joka rahoittaa ympäristö- ja ilmastoprojekteja. Hankimme päästöyksiköt NEFCO:n identifioimista hankkeista.

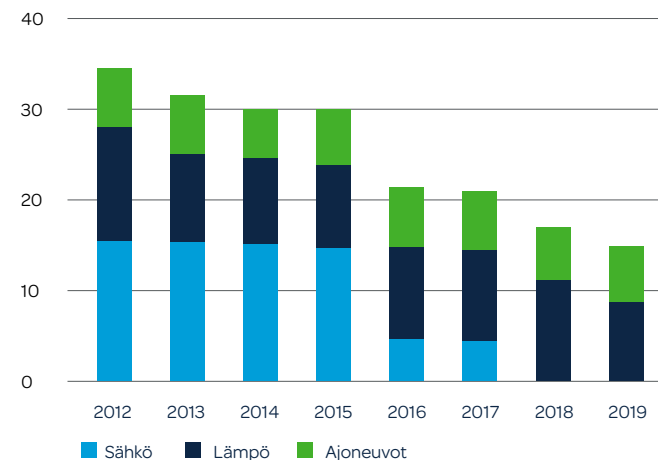
Ajoneuvokaluston päästöjen vähentämiseksi Helsinki-Vantaalla

käytetään kokonaan jätteistä ja tähteistä valmistettua uusiutuvaa dieseliä (Neste MY-tuote). Päästöjä jopa 90 prosenttia vähentävää tuotetta käytetään Kuusamon, Rovaniemen, Kittilän ja Ivalon lentoasemilla. Vuoden 2019 lopulla Finavia ja Neste solmivat sopimuksen uusiutuvan dieselin toimittamisesta kaikille Finavian lentoasemille.

Lentoasemiemme lämmityspäästöjen vähentämiseksi Utin lentoasema alkoi käyttää biokaasua ja erällä lentoasemilla käynnistyi selvityksiä maalämpöön siirtymisestä sekä muiden uusien energialähteiden hyödyntämisestä. Yhdellätoista lentoasemallamme on käytössä nollapäästöinen pelletti- tai hakelämmitys, biokaasu tai maalämpö. Lentoasemayhtiönä tarkastelemme myös lentoasemilla asioivien lentokoneiden päästöjä ja polttoaineen kulutusta. Lisäksi teemme erillisiä arvioita muistakin toiminnoista lentoasemilla ACA-ohjelmaa varten.

FINAVIAN OMAN TOIMINNAN CO₂-PÄÄSTÖT

Tuhatta tonnia

Päästöjen laskennassa käytetyt kertoimet on päivitetty 2019 ja tuulisähkön osuus on huomioitu 2016 lähtien.

Lentokoneiden päästöt ja polttoaineen kulutus lentoasemittain

Lentokoneiden LTO-syklin aikaisten päästöjen ja polttoaineen kulutus kasvoi noin kolme prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Taulukossa on esitetty lentokoneiden polttoaineen kulutus ja

päästöt alle 915 metrin (3 000 jalkaa) lentokorkeudessa (ns. LTO-syklin aikana). Lentokoneiden päästöt lasketaan kansainvälisesti määritetyille LTO-syklille (Landing and Take off Cycle). Laskentaan otetaan mukaan lentoonlähdon, laskeutumisen ja niihin liittyvien rullausten aiheuttamat päästöt 3 000 jalan (915 metriä) korkeuteen

asti. Tämä tarkoittaa päästöjä noususuunnassa noin kuuden kilometrin matkalta ja laskeutumissuunnassa noin 18 kilometrin matkalta.

SÄHKÖN, LÄMMITYKSEN JA VEDEN KULUTUS

Lentoasema	Sähkö MWh	Lämpö MWh	Vesi m ³
Enontekiö	640	330	330
Halli	80	230	140
Helsinki-Vantaa	59 390	31 780	141 450
Ivalo	640	2 100	2 690
Joensuu	620	930	1 380
Jyväskylä	1 120	1 260	3 230
Kajaani	640	990	1 210
Kemi-Tornio	570	980	780
Kittilä	1 550	2 510	4 630
Kokkola-Pietarsaari	540	850	1 540
Kuopio	1 660	2 410	4 110
Kuusamo	770	1 250	960
Maarianhamina	450	800	510
Oulu	4 200	5 130	6 140
Pori	580	1 020	1 340
Rovaniemi	3 470	4 230	6 620
Savonlinna	460	0*	230
Tampere-Pirkkala	1 540	1 830	5 070
Turku	1 990	1 020	3 920
Utti	40	120	90
Vaasa	1 230	2 140	2 460
Yhteensä	82 180	61 900	188 830

*Savonlinnan lentoasemalla on käytössä maalämpö. Lämpöenergian kulutus on yhdistetty sähkön kulutukseen.

LENTOKONEIDEN LTO-SYKLIPÄÄSTÖT (LANDING AND TAKE OFF CYCLE) JAOTELTUNA LENTOASEMITTAIN

Lentoasema	LTO-sykli (kpl)	CO (t/a)	HC (t/a)	No _x (t/a)	So _x (t/a)	CO ₂ (t/a)	Polttoaine (t/a)
Enontekiö	100	0	0	1	0,1	200	100
Halli	400	10	0,1	0	0	0	5
Helsinki-Vantaa	96 900	900	78,3	799	65,1	204 000	65 200
Ivalo	1 200	10	1,4	10	0,8	2 500	800
Joensuu	1 900	10	0,2	4	0,3	1 200	400
Jyväskylä	2 600	20	0,6	3	0,3	900	300
Kajaani	1 200	0	0,1	3	0,3	900	300
Kemi-Tornio	1 500	0	0,1	2	0,2	700	200
Kittilä	1 700	20	1,8	14	1,2	3 600	1 200
Kokkola-Pietarsaari	1 600	10	0,3	2	0,2	800	200
Kuopio	4 500	30	1,5	7	0,6	2 100	700
Kuusamo	800	0	0,4	4	0,3	1 100	300
Maarianhamina	2 000	20	0,8	2	0,2	700	200
Oulu	7 800	70	4,7	34	2,9	9 200	3 000
Pori	9 400	140	3,5	1	0,1	700	200
Rovaniemi	3 500	40	3,1	22	1,8	5 700	1 800
Savonlinna	500	0	0,1	0	0,1	200	100
Tampere-Pirkkala	17 900	220	3,7	8	0,7	2 700	900
Turku	11 100	100	4,2	17	1,6	5 300	1 600
Utti	700	10	0,2	0	0	0	9
Vaasa	5 200	40	1,7	9	0,9	2 900	900
Yhteensä	172 500	1 650	107,1	941	77,80	245 300	78 300

Ajoneuvokaluston päästöt ja polttoaineen kulutus lentoasemittain

Finavian ajoneuvokaluston polttoaineen kulutus kasvoi noin 12 prosenttiaverrattuna vuoteen 2018 muun muassa talven olosuhteista johtuen. Maakaluston CO₂-päästöjä vähensi uusiutuvan dieselin käytön laajeneminen. Uusiutuvaa dieseliä käytettiin Helsinki-Vantaalla, Rovaniemellä, Kittilässä, Ivalossa ja Kuusamossa. Maakalustoa ovat muun muassa talvikunnossapidossa, asematasovalvonnassa sekä korjaus- ja huoltotoiminnassa käytettävät ajoneuvot. Päästöt lasketaan polttoaineen kulutus- ja kalustotietojen perusteella.

FINAVIAN AJONEUVOKALUSTON PÄÄSTÖT

Lentoasema	CO (t)	HC (t)	NO _x (t)	Hiukkaset (t)	SO ₂ (t)	CO ₂ (t)	Polttoaine (t)
Enontekiö	0,2	0,1	0,6	0,03	0,001	70	20
Halli	0,2	0,1	0,7	0,04	0,001	80	30
Helsinki-Vantaa	10,7	4,1	24,9	1,41	0,033	2 440	1 010
Ivalo	0,9	0,4	2,5	0,13	0,003	230	90
Joensuu	0,5	0,2	1,4	0,08	0,002	160	50
Jyväskylä	0,9	0,4	2,5	0,13	0,003	270	90
Kajaani	0,5	0,2	1,2	0,07	0,001	130	40
Kemi-Tornio	0,5	0,2	1,3	0,07	0,001	150	50
Kittilä	1,4	0,6	3,5	0,19	0,004	320	120
Kokkola-Pietarsaari	0,4	0,2	1,1	0,06	0,001	110	40
Kuopio	1	0,5	3,3	0,17	0,003	330	100
Kuusamo	0,6	0,3	1,9	0,1	0,002	180	60
Maarianhamina	0,2	0,1	0,6	0,03	0,001	70	20
Oulu	1,3	0,6	4,2	0,22	0,004	450	140
Pori	0,2	0,1	0,7	0,04	0,001	80	30
Rovaniemi	1,5	0,7	4,9	0,26	0,005	480	170
Savonlinna	0,2	0,1	0,5	0,03	0,001	60	20
Tampere-Pirkkala	0,8	0,4	2,6	0,14	0,003	280	90
Turku	1	0,3	1,8	0,09	0,002	190	60
Utti	0,3	0,1	0,4	0,03	0,001	70	30
Vaasa	0,6	0,3	1,7	0,09	0,002	180	60
Yhteensä	24	10	62	3,4	0,08	6 340	2 320

ENERGIAN, VEDEN JA PÄÄSTÖJEN TUNNUSLUVUT

		Muutos, %
Lämpöenergian kulutus	62 GWh	7,5 %
Lämpöenergian kulutus matkustajaa kohti	2,4 kWh/pax	3,3 %
Sähköenergian kulutus	82 GWh	4,0 %
Sähköenergian kulutus matkustajaa kohti	3,2 kWh/pax	-0,1 %
Veden kulutus	189 000 m ³	-0,9 %
Veden kulutus matkustajaa kohti	7,2 l/pax	-4,8 %
Maakaluston energiankulutus	28 GWh	13,4 %
Maakaluston energiankulutus matkustajaa kohti	1,0 GWh/pax	10,0 %
Hiilidioksidipäästöt matkustajaa kohti	0,6 kg/pax	-14,5 %
Matkustajat	26,0 milj.	4,2 %

Matkustajaa kohti jyvitettyjen arvojen laskennassa eivät ole mukana Hallin ja Utin lentoasemat, joilla ei ole säännöllistä matkustajaliikennettä.

Kohti päästötöntä koneenkääntöprosessia

Ilmastonmuutoksen torjumisessa yhteistyö eri toimijoiden välillä on tärkeää. Haluamme kehittää ratkaisuja, jotka auttavat asiakkaitamme ja kumppaneitamme vähentämään omia päästöjänsä.

Kesäkuussa 2019 Helsinki-Vantaalla suoritettiin ensimmäinen päästötön koneen kääntö eli kaikki lentokoneen maahuolinnassa käytetyt työkoneet ja laitteet olivat päästöttömiä. Päästötön kääntö on nyt mahdollista, sillä Finavian tytäryhtiö Airpro on sähköistänyt kääntöprosessin: matkustajaportaat, kuormaushihna, työntötraktori ja matkatavaravaunuja kuljettavat trukit liikkuvat kaikki sähköllä. Lisäksi Airpro on hankkinut osaksi päästötöntä maahuolintakalustoaan tietävästi maailman ensimmäiset täysin sähkökäyttöiset wc- ja vesihuoltoon tarkoitetut palveluautot.

Päästöttömien koneen kääntöjen määrää pyritään tulevaisuudessa kasvattamaan. Finavia-konsernissa etsitään jatkuvasti erilaisia ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi lentoliikenteen toimintaketjussa. Esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalle kehitetään sähkölatausinfrastruktuuria, jonka myötä asemalla toimivat huolintayhtiöt voivat sähköistää omia toimintojaan.

Vesi- ja maaperäpäästöt

Lentoasemien merkittävimmät ympäristövaikutukset vesiin syntyvät kiitoteiden liukkaudentorjunnasta sekä lentokoneiden jäänestosta ja -poistosta

Tavoitteenamme on minimoida lentoasemien talvitoiminnassa käytettävien aineiden kuormitus vesistöön ja maaperään. Asetaattit ovat liukkaudentorjunta-aineista vähiten ympäristölle haitallisia. Ne hajoavat nopeasti luonnossa, eivätkä sisällä rehevöittäviä ravinteita. Lentokoneiden jäänpoistossa ja -estossa käytettävää propyleeniglykolia ei ole luokiteltu vaaralliseksi, mutta se aiheuttaa vesistökuormitusta lisäämällä hapenkulutusta.

Finavia kehittää vesikuormituksen hallintaa lentoasemilla. Helsinki-Vantaalla on käynnissä monivuotinen kiitoteiden hulevesien hallinnan kehittäminen. Vuonna 2019 valmistui biosuodatuksen koealue ja maanalaisen kosteikon pilotin rakentaminen käynnistyi. Ivalon lentoasemalla on rakennettu valmiudet glykolivesien talteen keräykseen osana Lapin kehitysohjelman. Suunnitelmia glykolivesien keräysjärjestelyistä on tehty Rovaniemen, Kittilän ja Turun lentoasemilla. Jyväskylässä on parannettu glykoliveden keräyksen järjestelyjä ja Oulussa on suunniteltu glykolin talteenkeräyksen tehostamistoimia.

Näin vähennämme lentoasemien talvitoiminnan ympäristövaikutuksia

- Lumi poistetaan kiitotieltä ensisijaisesti harjaamalla tai auroamalla.
- Liukkaudentorjunnassa käytetään asetaatti- ja formiaattipohjaisia aineita. Ne hajoavat luonnossa nopeasti, eivätkä sisällä ravinteita.
- Rakennamme ja remontoimme jäänpoisto- ja jäänestopaikkoja, joilta käytetyt propyleeniglykolipohjaiset aineet saadaan tehokkaammin talteen. Investoimme jäänpoistoalueisiin vuosina 2010–2019 yhteensä 77 miljoonaa euroa. Helsinki-Vantaan lisäksi glykolia kerätään talteen Tampere-Pirkkalan, Jyväskylän, Oulun ja Kuopion lentoasemilla. Kerätty glykoli hyödynnetään biokaasun tuotannossa tai jätevedenpuhdistusprosessissa hiilen lähteenä.
- Seuraamme kenttäalueen kunnossapidossa tarkasti säätietoja ja kehitämme kelinseurantajärjestelmäämme.
- Ohjeistamme jäänpoistotoimintaa suorittavia maahuolintayrityksiä yhtenäisesti. Kannustamme käyttämään lentokoneiden lumen poistossa myös mekaanisia keinoja, esimerkiksi paineilmapuhallusta.

Toimenpiteitämme vuonna 2019

- Talvikaudella 2018–2019 Helsinki-Vantaalla käytetystä noin 2,0 miljoonasta glykolilitrasta 78 prosenttia (79) kerättiin talteen. Vuonna 2019 keräysaste oli Tampereella 72 prosenttia (56), Oulussa 60 prosenttia (63), Kuopiossa 32 prosenttia ja Jyväskylässä 9 prosenttia (kausi 2018–2019). Keräysasteissa on vaihtelevien sääolosuhteiden aiheuttamaa vuosittaista vaihtelua. Osa glykolista kiinnittyy lentokoneiden pintaan ja kulkeutuu keräyksen ulottumattomiin.
- Jäänpoistokäyttöön tarkoitetuille lentokoneiden seisontapaikoille rakennettiin maaperää suojaavia pohjarakenteita Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Ivalon lentoasemalla tehtiin glykoliveden keräyksen automaatioon liittyviä töitä ja Jyväskylän lentoasemalla parannettiin glykoliveden keräyksen järjestelyjä rakentamalla uusi glykoliveden varastoallas.
- Helsinki-Vantaalla kiitoteiden huleveden käsittelyyn tarkoitettun biosuodatusalueen pilottikohde valmistui keväällä 2019.
- Helsinki-Vantaalla huleveden käsittelyyn tarkoitettun maanalaisen kosteikon suunnitelmat valmistuivat ja rakentaminen käynnistyi syksyllä 2019.
- Helsinki-Vantaan hulevesien laskupurossa Kylmäojassa tehtiin kesällä ja syksyllä 2019 kalataloudellisia kunnostustöitä.
- Turun ja Ivalon lentoasemilla uudistettiin nestemäisen liukkaudentorjunta-aineen varastot.
- Joensuu ja Savonlinnan lentoasemalla uusittiin polttoaineen jakelupiste vastaamaan uusimman standardin vaatimuksia.

Seuraamme pohjaveden laatua 14 lentoasemalla ja pintavesien laatua kaikilla 21 lentoasemalla yhteensä noin 380 tarkkailupisteessä.

Liukkaudentorjunta-aineiden käyttö

Liukkaudentorjunta-aineiden kokonaismäärästä noin kolmannes käytetään Helsinki-Vantaalla. Suurinta käyttötarve on lauhan talvisään aikaan. Myös liikennemäärät vaikuttavat käyttömääriin. Sääolosuhteiden vuoksi kemikaalien käyttö on vaihdellut viime vuosina. Käyttömäärien optimointiin pyritään jatkuvan koulutuksen, yhteisten toimintaohjeiden ja kelinseurantajärjestelmien avulla.

Vuonna 2019 liukkaudentorjunta-aineiden käyttö kasvoi Helsinki-Vantaalla ja verkostolentoasemilla edelliseen vuoteen verrattuna. Sääolosuhteiden vuoksi liukkaudentorjunnan kannalta haasteellisimpia kuukausia olivat helmi-, marras- ja joulukuu. Betaiinipohjaisen liukkaudentorjunta-aineen käyttökokeilu jatkui Jyväskylän lentoasemalla.

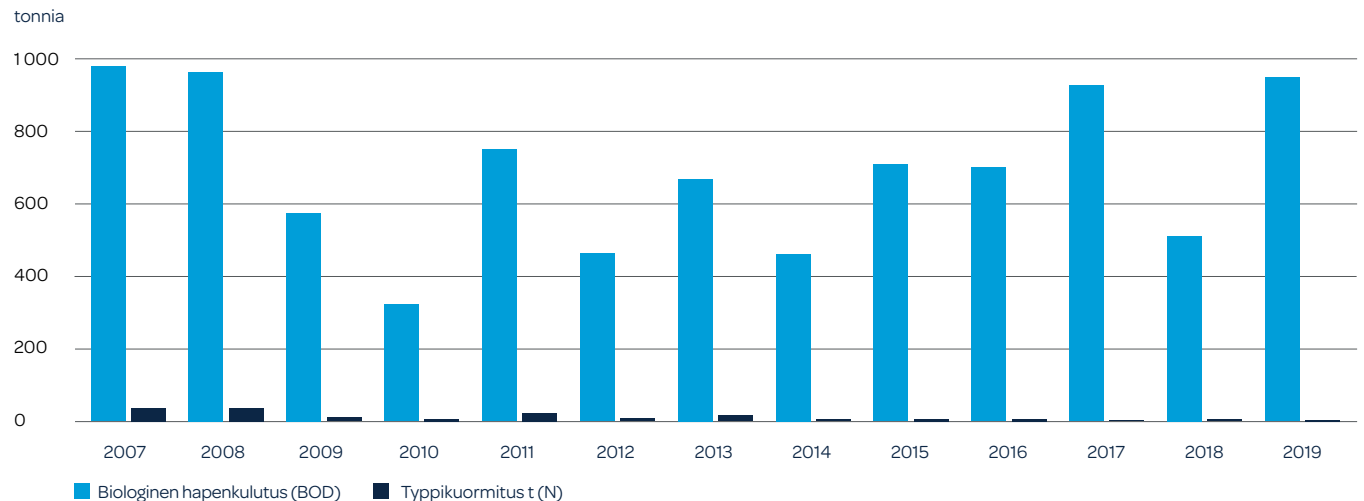
Liukkaudentorjunta-aineista sekä jäänpoisto- ja jäänestoaineista aiheutuva kuormitus

Liukkaudentorjunta-aineista aiheutuva kuormitus vesistöihin on vähentynyt merkittävästi vuosituhaten vaihteesta urean käytöstä luopumisen myötä. Typpiakuormitus on loppunut lähes kokonaan ja hapenkulutuskuormitus on laskenut parhaimmillaan noin kolmasosaan 1990-luvun alusta. 2000-luvulla puolet lentoasemista on siirtynyt vähiten ympäristöä kuormittavan nestemäisen formiaatin käyttöön ja puolet käyttää nestemäistä asetaattia. Viime vuosina muutoksia kuormituksessa on aiheuttanut säätiloista aiheutunut käyttömäärien vaihtelu.

Helsinki-Vantaan lentoasemalla lentokoneiden jäänesto- ja -poistoaineiden sisältämää propyleeniglykolia kerätään talteen imuriautoilla ja johtamalla jätevesiviemäriin. Valtaosa aineista saadaan johdettua käsittelyyn. Ne hulevedet, joita ei kerätä jätevedenpuhdistamolle, purkautuvat kuuden uoman kautta Vantaanjokeen ja Keravanjokeen.

Helsinki-Vantaan lisäksi glykolipitoisia hulevesiä kerätään imuriautoilla Tampere-Pirkkalan, Oulun, Kuopion ja Jyväskylän lentoasemilla. Tampere-Pirkkalan lentoasemalla on myös glykolipitoisen lumen sulamisalue ja asematason viemäröinnistä erotettu seisontapaikka, joista glykolipitoiset vedet johdetaan varastosäiliöön. Ivalon lentoasemalla asematason laajennuksen yhteydessä rakennettiin

KÄYTETTYJEN LIUKKAUDENTORJUNTA-AINEIDEN SISÄLTÄMÄ BIOLOGINEN HAPENKULUTUS JA TYPPIKUORMITUS

glykolipitoisen lumen sulamisalue, josta vedet on mahdollista johtaa jätevedenpuhdistamolle.

Happea kuluttavien aineiden määrää kuvataan kemiallisella ja biologisella hapenkulutuksella.

Lentoasemalta tulevien hulevesien lisäksi humuspitoiset vedet vaikuttavat kemialliseen hapenkulutukseen ojavesissä. Ponnistelumme hulevesien hallinnassa ovat tuottaneet hyvää tulosta esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoaseman itäpuolen Kylmäojassa.

Kylmäojan kuormitus on vähentynyt merkittävästi 2000-luvun alusta, kun glykolivesien hallinta on parantunut ja lentokoneiden jäänesto- ja -poistokäsittelyjä tehdään keskitetyillä alueilla. Veden laadun paranemisen myötä esimerkiksi taimen on palannut Kylmäojaan. Finavia on tukenut Vantaan kaupungin toimia virtavesien hoidossa ja vuonna 2019 Finavia on kunnostanut taimenen kutupaikkoja Kylmäojassa yhteensä 13 kohteessa noin kolmen kilometrin matkalla.

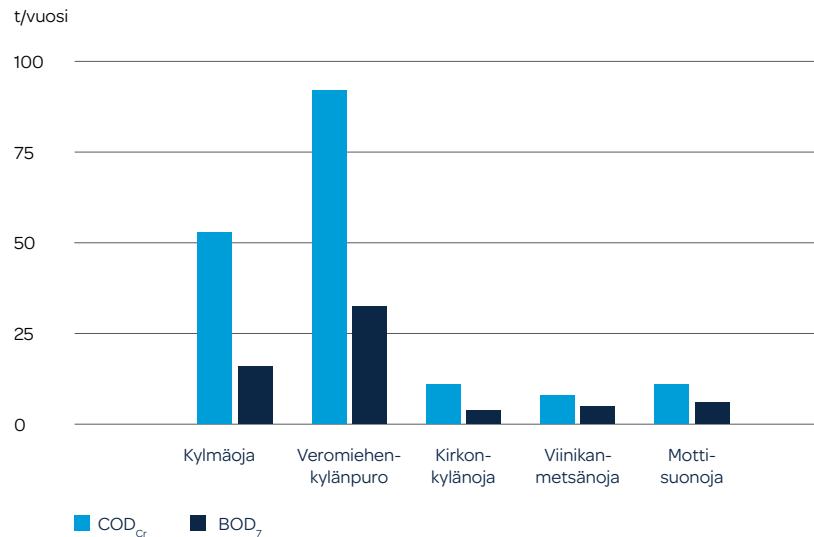
Hulevesien määrän ja laadun hallinnan kehittämistä jatketaan Helsinki-Vantaalla tulevina vuosina uusien käsittelymenetelmien kokeiluhankkeissa. Biosuodatusalueen pilottikohde valmistui keväällä 2019. Maanalaisen kosteikon pilotin rakentaminen aloitettiin syksyllä 2019. Finavian innovatiivisista vesiensuojelutoimista kerrotaan tarkemmin sivulla 53.

Paloharjoitustoiminta

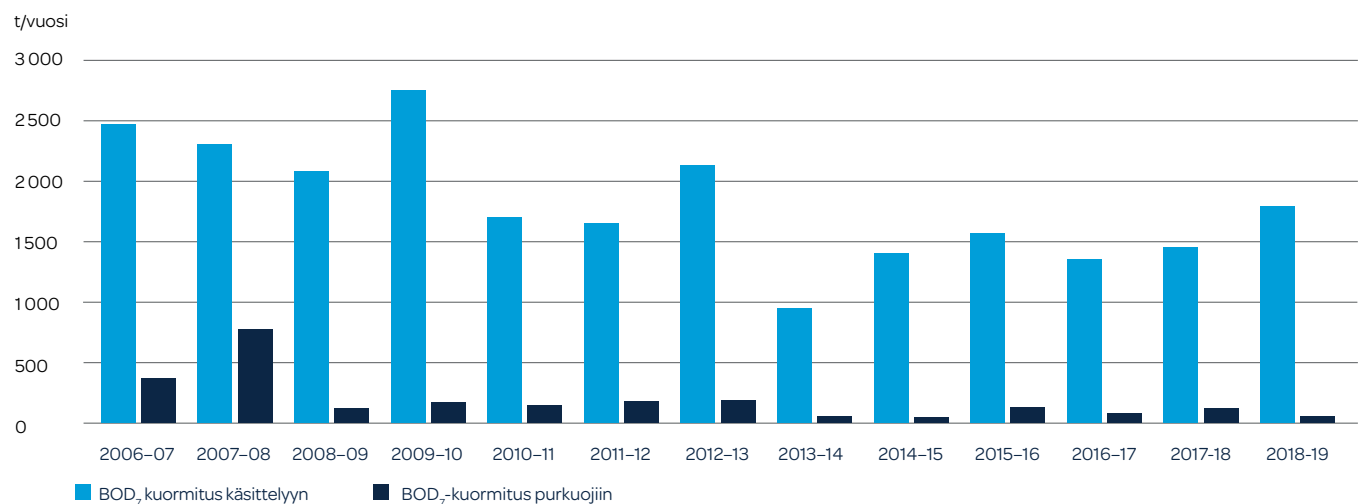
Teimme yhteistyötä ympäristöviranomaisten kanssa perfluorattujen yhdisteiden esiintymisestä lentoasemien paloharjoituspaikoilla. Eräät näistä yhdisteistä ovat olleet yleisesti käytössä polttonestepalojen sammutusvaahdoissa vuoteen 2011 saakka, jonka jälkeen niiden käyttö on Euroopan yhteisön alueella kielletty.

Omassa paloharjoitustoiminnassamme kalvovaahtonesteitä ei enää käytetä, vaan harjoituksissa sammutus tapahtuu vedellä. Sammutusharjoitustoiminta on keskitetty muutaman lentoaseman harjoitusalueelle, joita on muutettu käyttämään nestekaasua lentokonepalojen sammutusharjoituksissa.

MITATTU KEMIALLINEN JA BIOLOGINEN HAPENKULUTUSKUORMITUS ERI PURKUOJIIN HELSINKI-VANTAAN LENTOASEMALLA TALVIKAUDELLE 2018–2019

MITATTU BIOLOGINEN HAPENKULUTUSKUORMITUS KÄSITTELYYN JA PURKUOJIIN HELSINKI-VANTAAN LENTOASEMALLA

Jätteet

Vähennämme lentoaseman toiminnasta syntyvän jätteen määrää ja toimitamme jätteen ensisijaisesti hyötykäyttöön. Helsinki-Vantaan kehitysohjelmassa edellytämme alihankkijoiltamme yksityiskohtaista raportointia esimerkiksi purkutöiden yhteydessä syntyvän jätteen käsittelystä.

Olemme ensimmäisten toimijoiden joukossa kehittäneet jätetietojen suorasiirtoa Finavian omasta tietojenkeräysjärjestelmästä ympäristöhallinnon YLVA-tietojärjestelmään. Ensimmäiset suorasiirrot tehdään koskien lentoasemilla vuonna 2019 muodostuneita jätteitä.

Lentoasemien normaali-toiminnasta vuonna 2019 kertyneestä jätteestä kierrätettiin materiaalina 37 prosenttia, hyödynnettiin energiana 38 prosenttia ja toimitettiin loppusijoitukseen 25 prosenttia. Rakennustöiden yhteydessä havaittuja pilaantuneita maita kunnostettiin Helsinki-Vantaan ja Kajaanin lentoasemilla yhteensä 3 458 tonnia.

Materiaalitehokkuustavoitteet ohjaavat Helsinki-Vantaan rakentamista

Purkujätteiden ja rakentamisjätteiden hyödyntämiselle on asetettu Helsinki-Vantaan kehitysohjelmassa tavoitteet, joita urakoitsijoiden on noudatettava. Kartoitamme lisäksi, millä tavalla kehitysohjelman rakennushankkeissa kaivetut maa-ainekset voidaan parhaalla mahdollisella tavalla käyttää hyödyksi.

Vuonna 2012 Finavia sai ympäristöluvan asfalttirouhkan hyötykäyttöön Helsinki-Vantaan lentoaseman alueella. Eri kohteiden yhteydessä jyrkittyä asfalttirouhetta hyötykäytettiin vuonna 2019 muun muassa huoltoteiden päällysteenä ja kenttärakenteissa yhteensä noin 59 900 tonnia. Asematason ja rullaustien peruskorjauksen yhteydessä poistetut kivihiilitervaa sisältävät murskeet

JÄTEMÄÄRÄT LENTOASEMITTAIN

Lentoasema	Kierrätetty materiaalina (t)	Hyödynnetty energiana (t)	Loppukäsitelty jäte (t)
Enontekiö	3,2	0,4	23,7
Halli	3,0	2,5	7,1
Helsinki-Vantaa	1 428,6	1 374,9	868,1
Ivalo	11,0	0,0	12,4
Joensuu	13,9	12,3	3,3
Jyväskylä	22,7	17,6	4,5
Kajaani	6,7	8,5	85,0
Kemi-Tornio	7,8	6,3	6,1
Kittilä	24,9	38,0	55,6
Kokkola-Pietarsaari	2,8	14,3	2,7
Kuopio	31,0	49,0	4,3
Kuusamo	0,0	3,2	0,0
Maarianhamina	15,9	22,1	0,0
Oulu	22,6	51,6	9,2
Pori	8,7	10,0	0,7
Rovaniemi	12,0	48,8	6,1
Savonlinna	3,7	5,6	44,3
Tampere-Pirkkala	47,8	52,9	12,5
Turku	52,9	11,9	0,5
Utti	1,3	1,6	6,8
Vaasa	26,2	22,6	5,9
Yhteensä	1 747	1 754	1 159

kuljetettiin asianmukaiseen käsittelyyn. Kivihiilitervaa on käytetty 1950–1960-luvuilla asfalttikerroksen alapuolella olevan murskeen sitomiseen.

Verkostolentoasemilla jatkettiin vuonna 2016 aloitettua jätehuoltokampanjaa. Kampanjan aikana on järjestetty lentoasemien henkilöstölle jätehallintakoulutusta sekä tehty lentoasemille

katselmuksia, joiden yhteydessä on opastettu vaarallisten ja tavanomaisten jätteiden lajittelua, pakkaamista, merkitsemistä ja kuljettamiseen liittyviä vastuita. Lentoasemien käyttöön hankittiin myös asianmukaiset vaarallisen jätteen säilytyskontit. Kampanjaa on tarkoitus jatkaa edelleen ja tukea lentoasemia pitämään alueensa siisteinä ja hyvässä järjestyksessä.

Raportointi- periaatteet

Finavian yritysraportointi noudattaa Global Reporting Initiative (GRI Standardit 2016) perustason (core) sovelluslaajuutta. Lisäksi raportoinnissa on käytetty lentokenttäoperaattoreille tarkoitettua lisäosan (Airport Operators Sector Supplement, AOSS) tunnuslukuja. Raportoinnissa on myös huomioitu Suomen valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös sekä sen vaatimukset valtionyhtiöiden yritysraportoinnille.

Raportin kattavuus

Tämän vastuullisuusraportin tiedot kattavat Finavia-konsernin. Osa tiedoista, kuten koko ympäristövastuuosio, kattaa vain Finavia Oyj:n, jolloin tästä on erikseen mainittu. Raportointi ja tunnusluvut kattavat ajanjakson 1.1.–31.12.2019. Raportissa on lisäksi otettu esille yksittäisiä tietoja tammi–maaliskuulta 2020, jotka on erikseen mainittu. Yritysraportin asiantuntija Mitopro Oy on tarkastanut Finavian vuosikertomuksen 2019 vastaavuuden GRI Standardeihin (2016) ja vahvistaa raportoinnin täyttävän core-sovellustason mukaiset vaatimukset.

Talous- ja hallinnointitiedot

Esitetyt taloudelliset tunnusluvut kattavat Finavia-konsernin toiminnan. Luvut perustuvat yhtiön kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Taloudellisessa raportoinnissa noudatetaan FAS-tilinpäätöskäytäntöä. Taloudelliset tunnusluvut ovat tilintarkastettuja. Finavia noudatti vuonna 2019 soveltuvin osin Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n vuonna 2015 hyväksymää Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia.

Lentoliikennetiedot

Tiedot lentotapahtumista saadaan lennonvarmistuksen järjestelmistä ANS Finlandilta. Lentoyhtiökohtaiset tiedot matkustaja-, rahti- ja postimääristä kerätään lentoasemilla toimivilta huolintayhtiöiltä. Tiedot kerätään liikennetietokantaan. Lentoliikennetilastot perustuvat liikennetietokannan tietoihin.

Ympäristötiedot

Liikennetiedot, kiitoteiden käyttö ja konetyyppijakauma

Liikennetiedot, kiitoteiden käyttöjakauma sekä konetyyppitiedot saadaan Cognos-järjestelmästä, johon tiedot kirjautuvat lentoasemien Airport2020-järjestelmästä.

Lentoreittien sijoittuminen ja melutiedot

Finavialla on käytössään Helsinki-Vantaan lentoasemalla jatkuva toimiva lentokoneiden melun ja reittien seurantajärjestelmä (ANOMS), johon tallentuvat tutkasyöteestä lentokoneen reittien tiedot sekä yhdeksältä melumittausasemalta melumittaustiedot. Järjestelmän tiedoilla saadaan raportointiin reittien jakauma ja reitit melualueiden laskentaa varten.

Liukkaudentorjunta-aineet

Lentoasemat kirjaavat liukkaudentorjuntatoimenpiteet ja kemikaalien kulutusmäärät kunnossapidon sähköiseen päiväkirjaan, josta Ympäristöyksikkö hakee tiedot raportointia varten. Helsinki-Vantaan osalta lentoaseman kunnossapito ilmoittaa kuukausittain kemikaalien käyttömäärät. Sähköisessä päiväkirjassa olevien tietojen oikeellisuuden tarkistaa Liikennealuepalvelut-yksikkö. Liukkaudentorjunta-aineiden kulutus on vuosikertomuksessa esitetty 100-prosenttisena, joka on saatu vähentämällä nestemäisten aineiden käyttömääristä veden osuus 50 prosenttia.

Liukkaudentorjunta-aineista aiheutuva hapenkulutuskorjauksien

lasketaan käyttämällä kunkin tuotteen biologisen hapenkulutuksen kerrointa (BOD7). Poikkeuksena on urea, jonka laskentakertoimenä on käytetty sen muista poikkeavan hajoamisprosessin vuoksi teoreettista hapenkulutusta (ThOD). Käytetyt kertoimet ovat oheisessa taulukossa.

	BOD ₇ , mg/g
Nestemäinen asetaatti	300
Rakeinen asetaatti	670
Nestemäinen formiaatti	90
Rakeinen formiaatti	170
Nestemäinen betaiini (Betafrost)	720
Kiinteä betaiini	1 440
Urea (ThOD)	2 100

Liukkaudentorjunta-aineista typpikuormitusta aiheuttavat urea ja betaiini. Urean aiheuttaman typpikuormituksen laskennassa käytetty kerroin on 0,466 g/g, kiinteän betaiinin 0,12 g/g ja nestemäisen betaiinin (Betafrostin) 0,06 g/g.

Lentokoneiden jäänpoisto- ja jäänestoaineet

Lentokoneiden jäänpoisto- ja jäänestokäsittelyjä tekevät maahuolintayritykset pitävät kirjaa suoritetuista käsittelyistä ja käytetyistä nestemääristä (tyypit I ja IV). Maahuolintayritykset toimittavat kuukausittain päiväkohtaiset tiedot nesteiden käyttömääristä ja käsittelyjen lukumääristä Finavian Ympäristöyksikköön ja lentoasemien laskutukseen niillä lentoasemilla, joilla glykolin keräys on järjestetty. Muiden lentoasemien osalta maahuolintayritykset toimittavat kuukausittain tiedot nestetyyppien käyttömääristä Ympäristöyksikköön. Pienimmiltä toimijoilta Ympäristöyksikkö pyytää kuukausittaiset tiedot nestetyyppien käyttömääristä puolivuositain. Ympäristöraportissa vuosittaiset käyttömäärät on esitetty 100-prosenttisena propyleeniglykolina, joka on saatu vähentämällä käyttömääristä veden osuus. Tyypin I nesteen käyttömäärässä se on 20 prosenttia ja tyypin IV nesteessä 50 prosenttia.

Lentokoneiden päästöt

Lentokoneiden päästöt lasketaan ns. LTO (Landing and take off) -syklin mukaisesti, mikä on kansainvälinen standardi. Päästöt lasketaan alle 915 m (3000 ft) lentokorkeudessa ja laskennassa otetaan huomioon kone- ja moottorityytit. Laskentaa otetaan

mukaan lentoonlähdon, laskeutumisen ja niihin liittyvien rullausten aiheuttamat päästöt 3000 ft korkeuteen asti. Päästökomponenteille on omat kertoimet. Ne saadaan EDMS (Emissions and Dispersion Modeling System) -tietokannasta, joka on USA:n ilmailuviranomaisen kehittämä ja ylläpitämä tietokanta. LTO-syklin laskentaa Finavialla on oma ohjelma.

Finavian maakaluston päästöt

Eri päästökomponenteille kertoimet saadaan VTT:n ylläpitämästä Lipasto-järjestelmästä. Polttoaineen kulutukseen perustuva laskenta ottaa huomioon kaluston ominaisuudet.

Finavian kokonaispäästöt (CO₂)

Sähkön ja lämmön päästöt on laskettu kokonaiskulutuksesta lentoasema- ja maakaluston osalta, jotka on saatu eri lähteistä. Eri lentoasemilla käytetty lämpö tuotetaan eri tavoin (pelletti, kaukolämpö jne.) ja sähkön kerroin vaihtelee vuosittain sähkön tuotannon mukaan. Kokonaispäästöt käsittävät Finavian sähkön, lämmön ja maakaluston päästöt yhteensä.

Sähkön, lämmön ja veden kulutus

Lentoasemat lukevat sähkön, lämmön ja veden kulutuksen mittarit kuukausittain ja syöttävät tiedot Granlund Manageriin. Finavian Kiinteistöpalvelut ja energia -yksikkö tarkastaa tietojen oikeellisuuden. Ympäristöyksikkö saa sähkön-, lämmön- ja vedenkulutustiedot ympäristöraportointia varten Granlundilta.

Matkustajakohtaiset kulutusmäärät lasketaan jakamalla kokonaiskulutukset vuoden matkustajamäärällä. Ennen laskutoimitusta kokonaiskulutuksista vähennetään Hallin ja Utin lentoasemien kulutukset, koska näillä lentoasemilla ei ole varsinaista matkustajaliikennettä.

Jätteet

Lentoasemat saavat tiedot vuosittaisista jätekertymistä jätehuoltoyrityksiltä saamistaan vuosiraporteista ja lentoaseman saamista laskuista. Lentoasemat syöttävät tiedot Finavian Ympäristötietojärjestelmään, josta Finavian Ympäristöyksikkö hakee ne ympäristöraportointia varten. Jätekeräykset on jaoteltu raportissa sekä-, hyöty- ja vaarallisiin jätteisiin. Hyötyjätteisiin sisältyy erilliskerätyt biojäte, metalli, lasi, muovi, keräyspaperi ja -pahvi, energijäte,

voiteluöljyjäte, käytetyt renkaat, SER-jäte sekä polttoon mennyt sekajäte ja lajitteluun mennyt rakennusjäte.

Polttoaineet

Ajoneuvojen ja kaluston polttoaineiden tankkausmäärien seuranta tehdään lentoasemilla. Bensiinin tankkaus tapahtuu yleisillä huoltoasemilla ja tankkausmäärien seuranta tapahtuu maksukuittien avulla. Lentoasemat kokoavat vuosittain tiedot maakaluston käyttämistä polttoaineista Finavian Ympäristötietojärjestelmään, josta Ympäristöyksikkö hakee ne ympäristöraportointia varten. Osalla lentoasemista on käytössä tankkauksista tiedot keräävä järjestelmä (Dealex), jonka tiedot kerätään Ympäristöyksikössä. Uusiutuvan Neste My-dieselin käyttö tiedot saadaan Nesteen järjestelmästä.

Ympäristöpalautteet

Ympäristöpalautteet (mukaan lukien WebTrak-palvelun kautta tulleet palautteet) kirjautuvat selaimella käytettävään palautejärjestelmään, missä ne myös arkistoidaan. Ympäristöpalauttejärjestelmästä palautteiden määrä ja laatu haetaan ympäristöraportointia varten.

Henkilöstötiedot

Henkilöstötiedot tunnuslukuja varten saadaan henkilöstöhallinnon eri järjestelmistä. Tunnusluvut kattavat Finavia-konsernin tai Finavia Oyj:n, mikä on mainittu tunnuslukujen yhteydessä. Tunnuslukujen laskentaa ohjaa myös kirjanpitolautakunnan yleisohje toimintakerptomuksessa ilmoitettavien henkilöstötunnuslukujen laskemisesta.

Henkilötyövuodella tarkoitetaan säännöllistä normaalia vuosityöaikaa, johon ei lasketa ylityötä eikä muuta normaalin työajan ylittävää työaikaa. Palkattomat jaksot pienentävät henkilön htv:tä.

Työsuhteiden kesto on laskettu työntekijöiden yhdenjaksoisen palvelussuhteen aloituspäivästä. Ikä- ja sukupuolijakauma kuvaa vuoden 2019 keskimääräisen henkilömäärän mukaisesti henkilöstöä vakituisessa työsuhteessa olevien henkilöiden määrää jaoteltuna iän ja sukupuolen mukaan.

Vaihtuvuus kuvaa vakituisen henkilöstön vaihtuvuutta siten, että lähtövaihtuvuus on lähteneiden prosenttiosuus henkilöstöstä ja tulovaihtuvuus rekrytoitujen prosenttiosuus henkilöstöstä.

Tapaturmat ja sairauspoissaolot on laskettu kalenteripäivinä siten, että poissaolopäivä lasketaan kun tapaturma tai sairaus on aiheuttanut kokonaisen päivän poissaolon. Myös koulutuspäiväksi lasketaan kokonainen päivä.

Kehityskeskusteluiden piirissä on koko henkilöstö. Kehityskeskustelut avataan ja tallennetaan vuosittain HR-järjestelmään. Käytyjen keskusteluiden määrä perustuu vuoden aikana avattujen keskustelujen määrään.

Matkustajatytyväisyys

Helsinki-Vantaan lentoasemalla tyytyväisyyttä mitataan kansainvälisellä lentoasemien matkustajatytyväisyyttä mittaavalla Airport Service Quality -tutkimuksella. Tiedonkeruu tapahtuu kyselylomakkeella lähtöporttialueilla, ja vastauksia kerätään koko vuoden aikana noin 4200. Verkoston matkustajatytyväisyystudiumuksen tiedonkeruu on tehty kyselylomakkeella 15 eri lentoaseman lähtöporttialueella. Koko vuoden aikana vastauksia kerätään lentoasemakohtaisesti noin 200 tai 600 riippuen lentoaseman koosta. Koko verkoston tulokset johdetaan yksittäisten lentoasemien tuloksista.

Palautetta Finavian yritysraportoinnista voi lähettää osoitteeseen comms@finavia.fi.

GRI-indeksi

GRI-standardi	Raportointisisältö		Sijainti raportissa	Huomioita
GRI 101: Foundation				
Yleinen perussisältö				
GRI 102: Yleinen perussisältö	Organisaation taustakuvaus			
	102-1	Raportoivan organisaation nimi		Finavia Oyj
	102-2	Tärkeimmät toiminnot, tavaramerkit, tuotteet ja palvelut	Finavian liiketoiminta (Finavia.fi) Arvonluonti Hallituksen toimintakertomus / Liiketoiminnan kehitys	
	102-3	Yhtiön pääkonttorin sijainti		Vantaa, Suomi
	102-4	Toimintojen sijainti		Finavia toimii ainoastaan Suomessa.
	102-5	Omistusrakenne ja yhtiömuoto	Hallituksen toimintakertomus / Osakkeet ja osakepääoma Hallinto- ja palkitsemisselvitys	
	102-6	Markkina-alueet	Tilastot Hallituksen toimintakertomus / Toimintaympäristö, Liikenteen kehitys	
	102-7	Organisaation koko	Vuosikatsaus 2019 / Avainluvut Hallituksen toimintakertomus / Konsernin avainluvut -taulukko	
	102-8	Tiedot henkilöstöstä ja työntekijöistä	Henkilöstöosio	
	102-9	Toimitusketju	Yritysvastuun johtaminen Sidosryhmäyhteistyö Arvonluonti Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	102-10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	Hallituksen toimintakertomus / Liiketoiminnan kehitys	Konsernirakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2019 aikana.
	102-11	Varovaisuuden periaatteen soveltaminen		Finavia noudattaa toiminnassaan varovaisuuden periaatetta. Finavia varautuu kaikessa toiminnassa ennalta ympäristöön liittyvien riskien ja haitallisten vaikutusten välttämiseen tai vähentämiseen.
	102-12	Ulkopuoliset aloitteet	Sidosryhmäyhteistyö	
	102-13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Sidosryhmäyhteistyö	

GRI-standardi	Raportointisisältö		Sijainti raportissa	Huomioita
	Strategia			
	102-14	Toimitusjohtajan katsaus	Toimitusjohtajan katsaus	
	102-15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	Vastuullisuuden olennaiset teemat Toimintaympäristö Arvonluonti Hallituksen toimintakertomus / Toimintaympäristö	
	Liiketoiminnan eettisyys			
	102-16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	Strategia Yritysvastuun johtaminen Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Arvonluonti	
	Hallinnointi			
	102-18	Kuvaus hallintorakenteesta sekä yritysvastuun johtamisesta	Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Hallinto- ja toimielimet Yritysvastuun johtaminen	
	102-19	Vastuunjako yritysvastuuasioissa	Yritysvastuun johtaminen Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Hallinto ja toimielimet	
	102-20	Yritysvastuun vastuuhenkilöt ja raportointi- suhteet	Yritysvastuun johtaminen	
	102-22	Hallituksen ja johtoryhmän kokoonpano ja yritysvastuuosaaminen	Hallitus (Finavia.fi) Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Hallinto ja toimielimet	
	102-23	Hallituksen puheenjohtajan muut johtovas- tuut	Hallitus (Finavia.fi) Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Hallinto ja toimielimet	
	102-25	Mahdollisten eturistiriitojen välttäminen	Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Lähipiiriliiketoimet	
	102-26	Hallituksen ja johtoryhmän rooli yrityksen tarkoituksen, arvojen, strategian sekä yritysvastuun tavoitteiden määrittelyssä ja seuraamisessa	Hallitus (Finavia.fi) Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Hallinto ja toimielimet	
	102-29	Hallituksen ja johtoryhmän rooli yritysvastuun vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien identifioimisessa ja johtamisessa	Yritysvastuun johtaminen Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta	
	102-30	Hallituksen ja johtoryhmän rooli yritysvastuun riskienhallinnan tehokkuuden arvioinnissa	Hallinto- ja palkitsemisselvitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	

GRI-standardi	Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	102-31 Yritysvastuun vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien arviointitiheys	Yritysvastuun johtaminen Hallinto- ja palkitsemisellisyys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	
	102-35 Ylimmän johdon (hallitus ja johtoryhmä) palkitseminen	Hallinto- ja palkitsemisellisyys / Palkka- ja palkkioselvitys	
	102-36 Palkitsemisjärjestelmät ja konsulttien käyttäminen	Hallinto- ja palkitsemisellisyys / Palkka- ja palkkioselvitys	
Sidosryhmävuorovaikutus			
	103-40 Luettelo sidosryhmistä	Sidosryhmäyhteistyö	
	103-41 Työehtosopimukset	Finavia työnantajana	
	103-42 Sidosryhmien tunnistaminen ja valinta	Sidosryhmäyhteistyö	
	103-43 Sidosryhmätoiminta	Sidosryhmäyhteistyö	
	103-44 Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	Sidosryhmäyhteistyö Palvelut ja asiakaskokemus Hallituksen toimintakertomus / Liiketoiminnan kehitys	
Raportointiperiaatteet			
	102-45 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yksiköt		Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki konserniyhtiöt. Osakkuusyritys Taxi Point Oy on jätetty huomioimatta sen epäoleellisen vaikutuksen takia konsernin omaan pääomaan. Vuosikertomuksen yritys vastuuraportoinnin tiedot kattavat Finavia-konsernin. Osa tiedoista kattaa vain Finavia Oyj:n, jolloin tästä on erikseen mainittu.
	102-46 Raportin sisällön ja aiheiden laskentarajojen määrittely		Finavia on määritellyt yritys vastuuraportin sisällön GRI 101 Raportointiperusteet standardin raportointiperiaatteiden mukaisesti.
	102-47 Luettelo olennaisista aiheista	Raportointiperiaatteet Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennaisuustaulukko	
	102-48 Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa		Ei olennaisia muutoksia aiemmin raportoiduissa tiedoissa.
	102-49 Muutokset raportoinnissa		Ei olennaisia muutoksia.
	102-50 Raportointikausi	Raportointiperiaatteet	
	102-51 Edellisen raportin päiväys		15.3.2019
	102-52 Raportointijakso		Vuosittain
	102-53 Yhteystiedot lisätiedoille		Finavia Oyj, Viestintä, Lentäjätie 3, 01530 Vantaa, comms(at)finavia.fi
	102-54 GRI-standardien mukaisuus		Tämä raportti noudattaa GRI-standardien (2016) sovellustasoa Core.

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	102-55	GRI-sisältövertailu	GRI-indeksi	
	102-56	Ulkoisen varmennus		Raporttitietoja ei ole varmennettu. Mitopro Oy on tarkastanut raportin vastaavuuden GRI Standards -ohjeistoon.
Olenaiset aiheet				
GRI 200 Taloudellisen vastuun standardit				
Taloudelliset tulokset				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olenaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olenaiset asiat Raportointiperiaatteet Olenaisuustaulukko	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Olenaisuustaulukko Vastuullinen ja kannattava kasvu	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 201: Taloudelliset tulokset	201-1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmillemme	
	201-4	Valtiolta saadut avustukset	Finavia veronmaksajana	Finavia sai vuonna 2019 julkisia tukia yhteensä 826 621 euroa. Vuonna 2019 saatiin energiatukea 166 620,93 euroa (8 702,75 euroa vuonna 2018). Näillä investoinneilla on rakennettu sähköautojen latauspisteitä eri lentoasemille sekä aurinkovoimala Länsisiiven terminaali- ja laajennukseen. EU-tukea saatiin 660 000 euroa (43 770,94 euroa vuonna 2018) Helsinki-Vantaan lentoaseman matkakeskusten suunnitteluun.
Markkina-asema				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olenaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olenaiset asiat Raportointiperiaatteet Olenaisuustaulukko	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Olenaisuustaulukko Vastuullinen ja kannattava kasvu	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 202: Markkina-asema	AO1	Vuosittainen matkustajamäärä jaoteltuna kotimaan ja ulkomaan lentoihin	Tilastot	
	AO2	Vuotuinen lentojen kokonaismäärä	Arvonluonti Kiitoteiden käyttö ja liikenteen jakautuminen	
	AO3	Rahdin määrä	Tilastot	
Väilliset taloudelliset vaikutukset				

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Taloudellinen lisäarvo sidosryhmillemme	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 203: Välilliset taloudelliset vaikutukset	203-1	Investoinnit yleishyödylliseen infrastruktuuriin ja palveluihin	Liiketoiminta Sidosryhmäyhteistyö / Hyväntekeväisyys ja sponsorointiperiaatteet	
	203-2	Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset (esim. työllistäminen, taloudellinen kasvu, osaamisen kehittyminen, tarpeellisten palveluiden tuottaminen).	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	
Hankintakäytännöt				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu Hallinnointi- ja palkitsemisellitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 204: Hankintakäytännöt	204-1	Paikallisten toimittajien osuus ostoista	Sidosryhmäyhteistyö	Prosenttiosuutta ei raportoitu.
Lahjonnan ja korruption vastaisuus				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu Hallinnointi- ja palkitsemisellitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 205: Lahjonnan ja korruption vastaisuus	205-2	Lahjonnan ja korruption vastainen koulutus		Eettisiin ohjeisiin perehtyminen on osa finavialaisten työhön perehdytystä kaikissa liiketoimintayksiköissä.
	205-3	Lahjonta- ja korruptiotapaukset ja tehdyt toimenpiteet		Ei tapauksia vuonna 2019.

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
Kilpailun vastainen toiminta				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu Hallinnointi- ja palkitsemisselvitys / Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 206: Kilpailun vastainen toiminta	206-1	Oikeustoimet kilpailun vastaisesta toiminnasta		Ei tapauksia vuonna 2019.
Verot				
GRI 207 Verot	207-1	Veroasioiden toimintaperiaatteet	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	
	207-2	Veroihin liittyvä sisäinen valvonta	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	
	207-3	Veroihin liittyvät sidosryhmäodotukset ja epäkohtien hallinta	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	Finavia noudattaa valtion omistajaohjauksen antamaa ohjeistusta verojen raportoinnista.
	207-4	Maksetut verot maittäin	Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	Finavia maksaa kaikki veronsa Suomeen.
GRI 300 Ympäristövastuun standardit				
Materiaalit				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Ympäristötyö Finaviassa Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 301: Materiaalit	301-1	Materiaalien käyttö painon tai määrän mukaan	Vesi- ja maaperäpäästöt / Liukkaudentorjunta- ja jäänestokemikaalien käyttö Jätteet	
	301-2	Kierrätettyjen materiaalien osuus		Talvikaudella 2018–2019 Helsinki-Vantaalla käytettyä noin 2,0 miljoonasta glykolilitrasta 78 prosenttia (79) kerättiin talteen. Vuonna 2019 keräysaste oli Tampereella 72 prosenttia (56), Oulussa 60 prosenttia (63), Kuopiossa 32 prosenttia ja Jyväskylässä 9 prosenttia (kausi 2018–2019). Keräysasteissa on vaihtelevien sääolosuhteiden aiheuttamaa vuosittaista vaihtelua. Osa glykolista kiinnittyy lentokoneiden pintaan ja kulkeutuu keräyksen ulottumattomiin.

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
Energia				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olenaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olenaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Ympäristötyö Finaviassa Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 303: Vesi	303-1	Kokonaisvedenotto vesilähteittäin	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	
Luonnon monimuotoisuus				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olenaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olenaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Ympäristötyö Finaviassa Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 304: Luonnon monimuotoisuus	304-1	Omistettut, vuokratut tai hallinnoidut toimitilat, jotka sijaitsevat luonnonsuojelualueilla tai luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkailla alueilla tai niiden läheisyydessä		Luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Turun, Kajaanin ja Joensuun lentoasemat. Helsinki-Vantaan, Vaasan, Oulun ja Maarianhaminan lentoasemat sijaitsevat noin 200–500 metrin etäisyydellä luonnonsuojelu- tai Natura-alueista.
Päästöt				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olenaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olenaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Ympäristötyö Finaviassa Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
	305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	
	305-2	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 2)	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	Finavian lentoasemaverkosto yhteensä: Kasvihuonekaasujen päästöt (sijaintiperusteinen laskentatapa): 28 300 tCO ₂ Kasvihuonekaasupäästöt (hankintaperusteinen laskentatapa) 14 871 tCO ₂
	305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	
	305-4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	
	305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	305-7	Typen oksidien (NOx), rikkioksidien (SOx) päästöt sekä muut merkittävät päästöt ilmaan	Ilmanlaatu Energian- ja vedenkulutus sekä päästöt	
Jätevedet ja jätteet				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Olennotustaulukko Vastuullinen ja kannattava kasvu Ympäristöluvut	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 306: Jätevedet ja jätteet	306-1	Päästöt vesistöön	Vesi- ja maaperäpäästöt	
	306-2	Jätteiden kokonaismäärä	Jätteet	
	306-3	Merkittävien vuotojen määrä ja suuruus	Vesi- ja maaperäpäästöt	
	AO4	Hulevesien laatu	Vesi- ja maaperäpäästöt	
	AO6	Lentokoneiden ja kiitoteiden jäänestoaineiden käyttö ja käsittely	Vesi- ja maaperäpäästöt / Liukkaudentorjunta- ja jäänestokemikaalien käyttö	
Ympäristövaatimusten noudattaminen				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Ympäristötyö Finaviassa Lentoasemien ympäristövaikutukset	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Vastuullinen ja kannattava kasvu	
GRI 307: Ympäristövaatimusten noudattaminen	307-1	Sakot ja muut sanktiot ympäristömääräysten rikkomisesta		Ei tapauksia vuonna 2019.
Melu				
	AO7	Lentokonemelun alueella asuvien asukkaiden määrä	Lentokonemelun hallinta	
GRI 400 Sosiaalisen vastuun standardit				
Työllistäminen				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Finavia työnantajana Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työhyvinvointi ja -turvallisuus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 401: Työllistäminen	401-1	Uuden palkatun henkilöstön kokonaismäärä ja osuus sekä henkilöstön vaihtuvuus	Finavia työnantajana	
Työntekijöiden ja työnantajan väliset suhteet				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olellaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olellaiset asiat Olellaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Finavia työnantajana Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työhyvinvointi ja -turvallisuus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 402: Työntekijöiden ja työnantajan väliset suhteet	402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitusaika		YT-neuvotteluissa noudatetaan työehtosopimuksen ja lain mukaisia aikoja.
Työterveys ja -turvallisuus				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olellaiset aiheet ja niiden laskentarajat	Vastuullisuuden olellaiset asiat Olellaisuustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työhyvinvointi ja -turvallisuus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 403: Työterveys ja -turvallisuus	403-1	Työterveys- ja turvallisuustoimikunnat		Finavialla on työsuojelun keskustoimikunta, lentoasemilla henkilöstökokous- tai työpaikkatoimikunta (molemmat yhdistettyjä YT- ja työsuojelutoimikuntia) ja Helsinki-Vantaan lentoasemalla erikseen työsuojelutoimikunta ja YT-toimikunta. Konsernitasoisesti lisäksi YT-neuvottelukunta.
	403-2	Työtapaturmat, ammattitaudit, sairauspoissaolot ja kuolemantapaukset	Työhyvinvointi ja -turvallisuus	Ei kuolemantapauksia.

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	403-4	Ammattiliittojen kanssa tehtyjen sopimusten sisältämät työterveys- ja turvallisuusasiat		Finavian tarjoama työterveyshuolto on huomattavasti laajempi kuin mitä työehtosopimuksissa on sovittu. Finavia tekee yhteistyötä ammattiliittojen kanssa. Vuonna 2019 ei ollut uusia avauksia aiheeseen liittyen.
Koulutus				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentaratat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 404: Koulutus	404-1	Koulutuspäivät	Henkilöstö Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen	Koulutuspäivät raportoitu. Ei jaottelua sukupuolen tai henkilöstöryhmän mukaan.
	404-2	Työllistymisen tukemiseen liittyvä osaamisen kehittäminen ja tuki (esim. uraneuvonta) työsuhteen päättymistilanteissa	Henkilöstötyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen	
	404-3	Suorituksen arviointi- ja kehityskeskusteluprosessien kattavuus		Kehityskeskustelujen piirissä on koko henkilöstö.
Monimuotoisuus ja tasa-arvo				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentaratat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 405: Monimuotoisuus ja tasa-arvo	405-1	Hallintoelinten ja henkilöstöryhmien monimuotoisuus	Hallinto- ja palkitsemiselvitys Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	Finavian hallituksessa oli vuoden 2019 lopussa 7 jäsentä joista 3 oli naisia. Hallituksen keski-ikä oli 56 vuotta. Finavian johtoryhmässä oli vuoden 2019 lopussa 9 jäsentä joista 2 oli naisia. Johtoryhmän keski-ikä oli 49 vuotta.
	405-2	Naisten ja miesten tasa-arvoinen palkitseminen	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	
Syrjimättömyys				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentaratat	Vastuullisuuden olennot asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	

GRI-standardi		Raportointisisältö	Sijainti raportissa	Huomioita
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 406: Syrjimättömyys	406-1	Syrjintätapausten lukumäärä ja niihin liittyvät korjaavat toimenpiteet.		Ei tapauksia vuonna 2019.
Poliittinen vaikuttaminen				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Sidosryhmäyhteistyö / Hyväntekeväisyys ja sponsorointi	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 415: Poliittinen vaikuttaminen	415-1	Poliittiset tuet	Sidosryhmäyhteistyö	Finavian hyväntekeväisyys- ja sponsorointilinjausten mukaisesti lahjoituksia ei anneta poliittisille puolueille, poliitikoille tai poliittisille instituutioille.
Asiakkaiden terveys ja turvallisuus				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Turvallisuus Finaviassa	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen Turvallisuus Finaviassa	
GRI 416: Asiakkaiden terveys ja turvallisuus	416-1	Prosentiosuus merkittävistä tuotteista ja palveluista, joiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten parantaminen on arvioitu	Turvallisuus Finaviassa	
	416-2	Tuotteiden elinkaarenaikaisiin terveys- ja turvallisuusvaikutuksiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä	Turvallisuus Finaviassa	Ei tapauksia vuonna 2019.
Sosiaalisten ja taloudellisten vaatimusten noudattaminen				
GRI 103: Johtamiskäytäntö	103-1	Olennot aiheet ja niiden laskentarat	Vastuullisuuden olennaiset asiat Olennotustaulukko Raportointiperiaatteet	
	103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	Yritysvastuun johtaminen Sidosryhmäyhteistyö	
	103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	Yritysvastuun johtaminen	
GRI 419: Sosiaalisten ja taloudellisten vaatimusten noudattaminen	419-1	Sakot ja muut sanktiot sosiaalisten ja taloudellisten määräysten rikkomisesta		Ei tapauksia vuonna 2019.

Olennaisuustaulukko

Olennaisuuden painopistealueet	Sisältö	Johtamisen käytännöt	Finavian toiminnan kannalta olennainen julkaistava tieto
Saavutettavuus	Edistämme ihmisten, palveluiden ja tavaroiden liikkumista mahdollisimalla lentoliikenteen toimintaedellytykset ja näin turvaamalla hyvät lentoliikenneyhteydet kotimaassa ja maailmalla.	Toiminnalliset tavoitteet Taloudelliset tavoitteet Finavian johtamisjärjestelmä	GRI 202 Markkina-asema GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset
Turvallisuus	Turvallisuus on kaiken tekemisemme perusta. Yhdessä lentoasemillamme toimivien kumppaniemme kanssa pidämme huolta lentoliikenteen, matkustuksen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien turvallisuudesta. Lentoturvallisuutta valvova viranomaisena on Liikenteen turvallisuusvirasto Traficom.	Yritysvastuun johtaminen Riskienhallintapolitiikka Yritysturvallisuus Turvallisuuden hallintajärjestelmä Riskiarvioinnit	GRI 416 Asiakkaiden terveys ja turvallisuus GRI 403 Työterveys ja turvallisuus
Asiakokemus	Erinomainen asiakaskokemus ja palveluasenne tekevät lentämisestä sujuvaa ja mutkatonta. Palvelumme helpottavat matkustusta, tarjoavat elämyksiä ja mieleenpainuvia hetkiä sekä ovat turvallisia ja tehokkaita.	Finavian strategia ja kärkihjelmat Asiakastyytyväisyystutkimus	GRI 416 Asiakkaiden terveys ja turvallisuus GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset
Vastuullinen kasvu	Vastuullinen toiminta ja lentoasemien kestävä kehitys ovat Finavian liiketoiminnan ytimessä. Tämä tarkoittaa, että kannamme vastuun toimintamme vaikutuksista ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan – tarkasti ja tunnollisesti, yksityiskohdista huolehtien. Tavoitteenamme on, että toimintamme kehittyessä ympäristövaikutukset eivät kuitenkaan lisäänty.	Yritysvastuun johtaminen Finavian strategia Ympäristökäsikirja ja ympäristöpolitiikka	GRI 201 Taloudelliset tulokset GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset
Hyvinvoiva henkilöstö	Meille on tärkeää, että työyhteisömme voi hyvin ja että Finavia on haluttu työnantaja. Hyvinvoiva henkilöstö varmistaa erinomaisen asiakaskokemuksen, turvallisen matkustuksen ja hyvän yhteistyön asiakkaidemme ja kumppaneidemme kanssa. Mikään näistä ei ole mahdollista ilman työssään viihtyviä osaajia, joilla on mahdollisuuksia jatkuvaan kehittymiseen.	Yritysvastuun johtaminen HR-strategia ja -toimintasuunnitelma Eettiset periaatteet Tasa-arvosuunnitelma Ikäohjelma Henkilöstötyytyväisyystutkimus	GRI 401 Työllistäminen GRI 402 Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet GRI 403 Työterveys ja turvallisuus GRI 404 Koulutus GRI 405 Monimuotoisuus ja tasa-arvo GRI 406 Syrjimättömyys
Avoin yhteistyö arvoketjussa	Tärkeimpiä sidosryhmiämme ovat lentoyhtiöt, matkustajat, Finavian oma henkilöstö, tuhannet yritykset lentoasemillamme, viranomaiset, päättäjät ja lentoasemien ympäristössä asuvat asukkaat. Kehitämme toimintaamme ja toimialaa avoimessa vuoropuhelussa yhdessä sidosryhmiemme kanssa. Haluamme olla hyvä naapuri lähialueillamme.	Yritysvastuun johtaminen Viestintäpolitiikka Sidosryhmävuorovaikutus Hankintaperiaatteet	GRI 201 Taloudelliset tulokset GRI 203 Välilliset taloudelliset vaikutukset GRI 204 Ostokäytännöt

Olennaisuuden painopistealueet	Sisältö	Johtamisen käytännöt	Finavian toiminnan kannalta olennainen julkaistava tieto
Uudistumiskyky	Pysyäksemme mukana kansainvälisessä lentokenttien välisessä kilpailussa Finavian ja sen lentoasemien on uudistuttava jatkuvasti. Uudistamme toimintatapojamme ja hyödynnämme teknologioita vastataksemme sidosryhmiemme kasvaviin odotuksiin sujuvasta matkustamisesta ja palvelusta. Tätä työtä teemme yhdessä kumppaniemme kanssa.	Finavian strategia	GRI 203 Vällilliset taloudelliset vaikutukset
Globaalit ympäristövaikutukset	Vähennämme omasta toiminnastamme aiheutuvia ilmastovaikutuksia huolehtimalla lentoasemien energiatehokkuudesta käyttämällä muun muassa uusiutuvaa energiaa. Myötävaikutamme myös lentoliikenteen ympäristötehokkuuteen esimerkiksi vähentämällä lentokoneiden rullauksia. Vaikutamme myös alan kansainvälisessä kehittämisessä.	Yritysvastuun johtaminen Ympäristökäsikirja ja ympäristöpolitiikka Ympäristöjärjestelmä ISO14001	GRI 305 Päästöt
Paikalliset ympäristövaikutukset	Kehitämme ratkaisuja lentoliikenteen melunhallintaan sekä lentoasemilla käytettävien liukkaudentorjunta- ja jäänestoaineiden ympäristövaikutusten vähentämiseen. Teemme yhteistyötä lentoasemien naapuruston, kuntien, ympäristöviranomaisten ja lentoliikennealan toimijoiden kanssa. Lentoasemien toimintaa koskevat tarkat ympäristöluvut ja niitä valvovat alueelliset ELY-keskukset.	Yritysvastuun johtaminen Ympäristökäsikirja ja ympäristöpolitiikka Ympäristöjärjestelmä ISO14001 Hankintaperiaatteet	GRI 301 Materiaalit GRI 302 Energia GRI 303 Vesi GRI 304 Luonnon monimuotoisuus GRI 305 Päästöt GRI 306 Jätevedet ja jätteet GRI 307 Ympäristövaatimusten noudattaminen Melu
Normien mukainen toiminta	Noudatamme lakeja ja hyvää hallintotapaa kaikessa toiminnassamme. Viestimme toiminnastamme, johtamisesta ja palkitsemisesta avoimesti. Noudatamme Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia siten kuin se on tarkoituksenmukaista huomioiden valtiollisen omistuksen ja toimintamme luonteen.	Yritysvastuun johtaminen Toimintakäsikirja Eettiset periaatteet Hankintaperiaatteet	GRI 205 Lahjonnan ja korruption vastaisuus GRI 206 Kilpailun vastainen toiminta GRI 307 Ympäristövaatimusten noudattaminen GRI 419 Sosiaalisten ja taloudellisten vaatimusten noudattaminen
Sääntelyyn vaikuttaminen	Ennakoimme aktiivisesti kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön ja sääntelytyön vaikutukset Finavian liiketoimintaan. Käymme aktiivista vuoropuhelua toimialan, naapurimme ja viranomaisten kanssa. Lentokenttien toimintaan vaikuttavat muun muassa kansainväliset ilmailun määräykset ja EU-tason lait ja asetukset.	Osallistuminen erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin sekä asiantuntijalausunnot pyydettyäessä	GRI 415 Poliittinen vaikuttaminen